

Za místo humna se pokládá skála, na níž byl později vybudován chrám. Použití dobytka a polního nářadí k oběti připomíná zprávu o povolání Eliši (1Kr 19,19nn).

Celé vyprávění o Božím hněvu a o morové ráně vrcholí zvěstí o *smíření*. Smírčí krev obětního zvířete je předobrazem krve Božího smírce daného lidstvu (Ř 3,25 1J 2,2).

PRVNÍ LETOPISŮ

čili První Paralipomenon

ÚVOD

KNIHY LETOPISŮ, čili Paralipomenon, jak se od nepaměti označovaly pod vlivem Septuaginty, se především soustřeďují na události týkající se davidovského království, a to jednak z ohledu na postavu krále Davida, jednak ze zájmu o jeruzalémský chrám a jeho bohoslužbu.

První kniha Letopisů sleduje spasitelné plány Boží od stvoření člověka. Celé předdavidovské období shrnuje do devíti kapitol různých rodopisů. Od k. 10 je ústřední postavou knihy král David. Na rozdíl od knih Samuelových se nepojednává o událostech předcházejících smrti Saulově. Neříká tedy ani o Davidově vítězství nad Goliášem. Přirozeně vypouští autor záměrně i všechno, co by na Davida mohlo vrhat nějaký stín. Nezmiňuje, jak se Batšeba stala jeho ženou, přechází mlčením spory mezi Davidovými syny o následnictví, zato věnuje velikou pozornost Davidově péči o přenesení Hospodinovy schrány do Jeruzaléma a jeho přípravám ke stavbě chrámu včetně ustavení bohoslužebných řádů. Dokonce i zprávy o Davidových válkách tvoří součást letopiscova pojednání o zřízení chrámové bohoslužby. Pozornost 1Pa se spíše obrací do minulosti jako do jakéhosi zlatého věku, nežli do budoucnosti k mesiášskému naplnění.

U knih Letopisů můžeme dobře sledovat pracovní postup autorův. Především vychází z materiálů shrnutých v knihách Samuelových a Královských. Vybírá si z nich, co zapadá do rámce jeho díla, místy nahrazuje zastaralé pojmy nebo vazby formami běžnějšími v jeho době, některé podrobnosti vysvětluje a opisuje, jindy doplňuje starou látku údaji, které odjinud neznáme a o kterých proto ani nedovedeme říci, zda je čerpal z písemných dokladů nebo z ústního podání. Všechno zpracovával ze svého teologického hlediska. Slo

mu o to sledovat Boží spasitelné dění hned od stvoření přes vyvolení lidu staré smlouvy k slavné vládě Davidově a Šalomounově — a až po obnovení jeruzalémského chrámu po návratu z *babylónského zajetí* a bohoslužby v něm jako příslibu šťastného obratu v údělu Božího lidu. Vzdálenější budoucnosti se nezabýval, šlo mu především o to, z minulosti čerpat poučení pro přítomnost.

I. RODOPISY

1. ROD ABRAHAMŮV

a) Od Adama k Izraelovi

1,1—34

Seznam praotců a jejich rodů.

I ¹ Adam, ^{Šét}, ^{Enóš}, ² Kénan^a, Mahalalel, Jered, ³ Enoch, Metúšelach, Lámech, ⁴ Noe^b, Sém, Chám a Jefet. ⁵ Synové Jefetovi: Gomer a Mágog a Mádaj, Jávan^c a Túbal, Mešek^d a Tíras. ⁶ Synové Gomerovi: Aškenaz, Dífat^e a Togarma. ⁷ Synové Jávanovi: Eliša a Taršiš^f, Kitejci a Ródanci^g.

⁸ Synové Chámovi: Kúš a Misrajim, Pút a Kenaan. ⁹ Synové Kúšovi: Seba, Chavíla a Sabta, Raema a Sabteka. Synové Raemovi: Šeba a Dedán. ¹⁰ Kúš pak zplodil Nimroda; ten se stal na zemi prvním bohatýrem^h.

¹¹ Misrajim zplodil Lúdany a Anámce, Lehábany a Naftúchany ¹² i Patrúsany a Kaslúchany — z nich vzešli Pelištejci — a Kaftórci. ¹³ Kenaan zplodil Sidóna, svého prvorozeného, a Chéta, ¹⁴ Jebúsejce, Emorejce a Girgašijce, ¹⁵ též Chivejce, Arkejce a Sínejce, ¹⁶ Arvádejce a Semárejce a Chamátejceⁱ.

¹⁷ Synové Sémovi: Élam a Ašúr, Arpakšád^j a Lúd a Aram^k, Ús a Chúl, Geter a Mešek^k.

¹⁸ Arpakšád zplodil^l Šelacha a Šelach zplodil Hebera. ¹⁹ Heberovi se narodili dva synové, jméno jednoho bylo Peleg (to je Rozčlenění), neboť za jeho dnů byla rozčleněna země,

a jméno jeho bratra bylo Joktán. ²⁰ Joktán zplodil Almódada a Šelefa, Chasarmáveta a Jeracha, ²¹ Hadórama a Úzala a Diklu, ²² Ěbala a Abímeela a Šebu, ²³ Ofíra a Chavílu a Jóbaba; ti všichni jsou synové Joktánovi^l.

²⁴ Sém, Arpakšád, Šelach, ²⁵ Heber, Peleg, Reú, ²⁶ Serúg, Náchor, Terach, ²⁷ Abram, který je^m Abraham.

²⁸ Synové Abrahamovi: Izák a Izmael. ²⁹ Toto jsou jejich rodopisy: Izmaelův prvorozený Nebajót, dále Kédar a Abdeel a Mibsám, ³⁰ Mišma a Dúma a Masa, Chadad a Téma, ³¹ Jetúr, Náfíš a Kedmaⁿ. To jsou synové Izmaelovi.

³² Synové Abrahamovy ženiny Ketúry: ta porodila Zimrána a Jokšana, Medána a Midjána, Jišbáka^o a Súacha. Synové Jokšanovi: Šeba a Dedán. ³³ Synové Midjánovi: Éfa a Éfer a Chanók, Abída a Eldáa; to jsou všichni synové Ketúry.

³⁴ Abraham zplodil Izáka. Synové Izákovi: Esau a Izrael^p.

^a Kainan, O' V. — ^b + synové Noemovi, O'. — ^c + Eliša, O' (sr v.7). — ^d Mosoch, O' V (sr Gn 10,2 S). — ^e :: Rífat, O' V (sr Gn 10,3). — ^f podle O' V (sr Gn 10,4); :: Taršiša, H. — ^g :: Dódanci, O' P (sr Gn 10,4). — ^h mocným lovcem, O' (sr Gn 10,9). — ⁱ v.11—16 a 17b—23 × O'B. — ^j + synové Aramovi, Gn 10,23. — ^k Maš, P (sr Gn 10,23). — ^l + Kainana a Kainan zplodil, O'A. — ^m × O'B. — ⁿ :: Nódab, 5,19. — ^o Sobaka, O'B. — ^p Jákob, O'.

(1—4) // Gn 5 (5—23) // Gn 10 (24—27) // Gn 11,10—26 (28) Gn 21,3; Gn 16,15 (29—31) // Gn 25,13—16 (32n) // Gn 25,1—4 (34) // Gn 25,19—26

^{1—34} Bůh se sklonil k Adamovi proto, aby uskutečnil svůj plán, že *stvoří na zemi svůj lid*. Chceme-li to vyjádřit přiměřeně dnešnímu chápání, pak je nutno říci, že od samého začátku existence lidstva na zemi, přes starší a mladší dobu kamennou, přes období člověka jeskynního, lovce mamutů i prvních zemědělců, až po strastiplnou dobu historickou byli na zemi vždy lidé, které lze označit jménem Adama, Šéta, Enóše, Enocha atd., tj. lidé, jimž bylo dáno poznat a ctít Hospodina.

Dlouhá řada jmen až do Davida, jak ji podává začátek První knihy letopisů, neoznačuje tedy jenom posloupnost osob a rodů, ale vyjadřuje především to, jak *Bůh sleduje od počátku svůj plán* a jak vede lid do davidovsko-mesiášského království.

Rodopisy praotců až po Noeho jsou zaznamenány též v Gn 5, rodokmen Noemových synů je v Gn 10. Dále jsou zde obšírně uvedeny rodokmeny Jefetovců, Chámovců a Šémovců (tento dokonce dvakrát se značnými rozdíly); Septuaginta (cod. B) tyto seznamy zčásti vypouští (v.11—16 a 17b—23). Kain a jeho rod se vůbec nezmiňují (sr Gn 4), v Božím lidu nemají místa. Základnu a prostředí, v němž žije Hospodinův lid, tvoří pokolení lidí z *Noemova rodu*; je to lidstvo, z něhož je vyvolen Izrael.

Z rodu Šémova pochází *Abraham, praotec Izraele* (Gn 11,10—12,1nn). Abraham má však i jiné syny (Izmaela z Hagar a další syny z Ketúry), jejichž rodopisy jsou podány v Gn 25,13—16 a 1—4; ti jsou spjatí s Božím lidem jen tělesně a tvoří tedy pouhé pozadí, na němž se odehrávají děje Božího lidu. To platí i o potomcích Esauových (od v.35).

V rodokmenech se zračí úsilí Božího lidu o *rodovou a náboženskou čistotu*; zvláště v době poexilní stál důraz na původ v popředí (spolu s obřízkou a svěcením soboty). Čistota rodu byla úzce spojena s čistotou vyznavačskou. Jednotlivá jména v rodopisech nebyla jen matričními doklady, nýbrž spíše svědectvím o duchovní příslušnosti jednotlivých postav. S nimi vstupovaly na scénu zprávy i legendy, které jako by vlévaly novou krev jednotlivým postavám, jež se měnily ve svědky a účastníky Božího jednání s člověkem, s Božím lidem a se světem. Tak posilovaly víru a naději.

b) Potomci Esauovi

1,35—54

Výčet Esauových synů a edómských králů.

³⁵ **Synové Esauovi: Elífaz, Reúel a Jeúš, Jaelam a Kórach.**

³⁶ **Synové Elífazovi: Téman, Ómar, Seфі^q a Gátam, Kenaz a^r Timna a^r Amálek.** ³⁷ **Synové Reúelovi: Nachat, Zerach, Šama a Miza.** ³⁸ **Synové Seírovi: Lótan a Šóbal, Sibeón a Ana a Díšon,**

Eser a Díšan^ř. ³⁹ **Synové Lótanovi: Chorí a Hómam^s;** ^s **Lótanova sestra byla Timna^š.** ⁴⁰ **Synové Šóbalovi: Alján^t a Manachat a Ěbal^u, Seфі^v a Ónam^w.** **Synové Sibeónovi: Aja a Ana^x.** ⁴¹ **Synové Anovi: Díšon^y.** **Synové Díšonovi: Chamrán^z a Ešbán, Jitrán a Keran.** ⁴² **Synové Eserovi: Bilhán a Zaavan a Jáekan.** **Synové Díšanovi: Ús a Aran.**

⁴³ **Toto jsou králové, kteří kralovali v edómské zemi, dříve než kraloval král synům izraelským: Bela^ž, syn Beórvův, jehož město se jmenovalo Dinhaba.** ⁴⁴ **Když Bela zemřel, kraloval po něm Jóbab, syn Zerachův, z Bosry.** ⁴⁵ **Když zemřel Jóbab, kraloval po něm Chušam^{aa} z témanské země.** ⁴⁶ **Když zemřel Chušam, kraloval po něm Hadad, syn Bedadův^{bb}, který na Moábském poli porazil Midjána^{cc}.** **Jeho město se jmenovalo Avít^{dd}.** ⁴⁷ **Když zemřel Hadad, kraloval po něm Samla z Masreky.** ⁴⁸ **Když zemřel Samla, kraloval po něm Šaúl z Rechobótu nad Řekou.** ⁴⁹ **Když zemřel Šaúl, kraloval po něm Baalchanan, syn Akbórvův.** ⁵⁰ **Když zemřel Baalchanan^{ee}, kraloval po něm Hadad^{ff}.** **Jeho město se jmenovalo Paí^{gg} ^{hh} a jméno jeho ženy bylo Mehetabel; byla to dcera Matredy, vnučka Mézahabova^{hh}.** ⁵¹ **Když Hadad zemřel, stali se pohlaváři Edómu: pohlavár Timna, pohlavár Aljaⁱⁱ, pohlavár Jetet,** ⁵² **pohlavár Oholíbama^{kk}, pohlavár Ela, pohlavár Pínon,** ⁵³ **pohlavár Kenaz, pohlavár Téman, pohlavár Míbsár,** ⁵⁴ **pohlavár Magdíel a pohlavár Iram^{ll}. To byli edómští pohlaváři.**

^q Sefó, P (sr Gn 36,11); Sófár, O'. — ^{r-r} Thamna, Elífazova ženina, mu porodila, O'A. — ^ř + Ríšón, O'A. — ^s Hémám, Gn 36,23; Aiman, O'. — ^{š-š} a Ailath a Namna, O'B. — ^t Alván, Gn 36,23. — ^u Úbal, P. — ^v Šefó, Gn 36,23; Šób, O'B; Sófár, O'A P. — ^w Ónan, O'. — ^x O' různě. — ^y Díšan, Gn 36,26; + a Elíbama, dcera Anova, O'A (sr Gn 36,25). — ^z Hemídan, O'A (sr Gn 36,26). — ^ž Balak, O'; Bileam, T. — ^{aa} Chášum, O' P. — ^{bb} Baradův, O'. — ^{cc}:: Edóma, P. — ^{dd} Gethaim, O'. — ^{ee} + syn Akbórvův, O' (sr Gn 36,39). — ^{ff} Hadar, T (sr Gn 36,39); + syn Baradův, O'. — ^{gg} Paú, Gn 36,39 ~ P V T; Fogor, O'. — ^{hh-hh} × O'B. — ⁱⁱ Alva, V T (sr Gn 36,40); Óla (> Góla), O'; Ana, P. — ^{kk} Elíbama, O'; Oholíba, P. — ^{ll}:: Zafóin, O'B (sr Gn 36,43 O').

(35—42) // Gn 36,10—14.20—28 (43—54) // Gn 36,31—43

^{35—42} Nežli přejde pisatel 1Pa k výčtu potomků 'syna zaslí-

bení Izáka, pozdrží se u potomků jeho bratra *Esaua*, o nichž blíže v Gn 36 (sr vk). Jde o pouhý přehled bez dalších údajů. Nápadná je nestálost tradice v pravopisu jmen, jak ve srovnání s Gn, tak i s podáním starých verzí, zvláště O'.

^{43–54} Seznam *edómských vládců*, který nyní následuje, shoduje se rovněž s Gn 36 (sr vk). Zase se zdůrazňuje, že v Edómu vládli králové dříve než v Izraeli, jako doklad odpadu Esauových potomků od Hospodina (sr 1S 8,7). Po řadě jmen osmi králů nastupují další vládcí Edómu už jen s titulem 'pohlavár'. Snad se tím naznačuje úpadek Edómu a ztráta samostatnosti, aspoň částečná. Některá jména jsou příbuzná s jmény izraelskými, jiná opět svědčí o duchovní odlišnosti tohoto lidu, který se i svými jmény přiznává k uctívání kenaanských božstev Hadada a Baala. Edóm, ač je z rodu Abrahamova, se stal nakonec nepřítelem Izraele (sr vk Abd).

2. POKOLENÍ JUDOVO

a) Od Izraele k Davidovi

2,1—55

Seznam Judovců vrcholí v Davidovi; jsou však vyjmenovány i ostatní větve rodu.

2 ¹ Toto jsou synové Izraelovi: Rúben, Šimeón, Lévi a Juda, Isachar a Zabulón, ² Dan, Josef a Benjamín, Neftalí, Gád a Ašer.

³ Synové Judovi: Ěr, Ónan a Šela^a; ti tři se mu narodili z dcery Šúovy, Kenaanky. Judův prvorozený Ěr však byl v očích Hospodinových zlý, a proto jej Hospodin usmrtil. ⁴ Judova snacha Támar mu porodila Peresa a Zeracha. Všech Judových synů bylo pět.

⁵ Synové Peresovi: Chesrón a Chamúl^b. ⁶ Synové Zerahovi: Zimrí^c, Ětan a Héman, Kalkol a Dára, celkem pět. ⁷ Synové Karmího: Akár^d (to je Zkáza), který přivedl na Izraele

zkázu tím, že se dopustil věrolomnosti při provádění klatby. ⁸ Synové Ětanovi: Azarjáš.

⁹ Synové Chesrónovi, kteří se mu narodili: Jerachmeel, Rám a Kelúbaj^e. ¹⁰ Rám^f zplodil Amínádaba a Amínádab zplodil Nachšóna, předáka Judovců^g. ¹¹ Nachšón zplodil Salmu^h a Salma zplodil Bóaza. ¹² Bóaz zplodil Obéda a Obéd zplodil Jišaje. ¹³ Jišaj zplodil prvorozeného Eliába, druhého Abínádabaⁱ, třetího Šimeuⁱ, ¹⁴ čtvrtého Netaneela, pátého Radaje, ¹⁵ šestého Osema, sedmého^k Davida ¹⁶ a jejich sestry Serúju a Abigajilu. Synové Serújini: Abšaj^l, Jóab a Asael; byli tři. ¹⁷ Abigajil porodila Amasu; otec Amasův byl Jeter Izmaelský^m.

¹⁸ Káleb, syn Chesrónův, ⁿ zplodil tyto syny s manželkou Azúbou a s Jeriótouⁿ: Ješera, Šóbaba a Ardóna. ¹⁹ Když Azúba zemřela, vzal si Káleb Efratu a ta mu porodila Chúra. ²⁰ Chúr zplodil Uriho a Urí zplodil Besaleela. ²¹ Potom Chesrón vešel k dceři Makíra, otce Gileádova, a vzal si ji; bylo mu šedesát let, když mu porodila Segúba. ²² Segúb zplodil Jaira; ten měl třiatřacet měst v gileádské zemi. ²³ ^o ^p Gešúr a Aram však jim vzali^p Jairovy vesnice, Kenat a jeho osady, šedesát měst. ^q Ti všichni jsou^q synové Makíra, otce Gileádova. ²⁴ Po Chesrónově smrti^r vešel Káleb k Efratě^r; ^z Chesrónova manželka Abíja^z mu porodila Aščúra, otce Tekóje.

²⁵ Synové Jerachmeela, Chesrónova prvorozeného, byli: prvorozený Rám^s, pak Búna^s a Oren a ^t Osen a Achíja^t. ²⁶ Jerachmeel měl ještě druhou manželku, jménem Atáru; ta byla matkou Ónamovou.

²⁷ Synové Ráma, prvorozeného Jerachmeelova, byli: Maas, Jamín^u a Eker. ²⁸ Synové Ónamovi byli: Šamaj a Jáda. Synové Šamajovi: Nádab a Abišur. ²⁹ Jméno Abišurovy manželky bylo Abíchajil; ta mu porodila Achbána a Molída^v. ³⁰ Synové Nádabovi: Seled a Apajim. Seled zemřel bez synů. ³¹ Synové Apajimovi: Jiší^w. Synové Jišího^w: Šešan. Synové^x Šešanovi: Achlaj. ³² Synové Jády, Šamajova bratra: Jeter a Jónatan; Jeter zemřel bez synů.

³³ Synové Jónatanovi: Pelet a Záza. To byli synové Jerachmeelovi.

³⁴ Šešan neměl syny, jenom dcery. Měl však egyptského

otroka, který se jmenoval Jarcha^v. ³⁵ I dal Šešan svému otroku Jarchovi svou dceru za manželku a ta mu porodila Ataje. ³⁶ Ataj zplodil Nátana a Nátan zplodil Zábada. ³⁷ Zábada zplodil Eflála a Eflál zplodil Obéda^z. ³⁸ Obéd zplodil Jehúa a Jehú zplodil Azarjáš. ³⁹ Azarjáš zplodil Chelesa a Cheles zplodil Eleásu. ⁴⁰ Eleása zplodil Sismaje a Sismaj zplodil Salúma. ⁴¹ Salúm zplodil Jekamjáš a Jekamjáš zplodil Elišamu.

⁴² Synové Káleba, bratra Jerachmeelova: Měša^ž, jeho prvorozený, ten byl otcem Zifa, a synové Maréši, otce Chebrónova. ⁴³ Synové Chebrónovi: Kórach, Tapúach, Rekem a Šema. ⁴⁴ Šema zplodil Rachama, otce Jorkoamova^{aa}, a Rekem zplodil Šamaje. ⁴⁵ Syn Samajův: Maón; Maón byl otec Bét-surův. ⁴⁶ Kálebova ženina Ěfa porodila Cháрана, Mósu a Gázeza. Cháran zplodil Gázeza. ⁴⁷ Synové Johdajovi: Regem, Jótam a Gěšan^{bb}, Pelet, Ěfa a Šaaf. ⁴⁸ Kálebova ženina Maaka porodila Šebera a Tirchanu. ⁴⁹ Porodila též Šaafa, otce Madmany, Ševu, otce Makbeny i otce Gibeje; Kálebova dcera byla Aksa. ⁵⁰ To byli synové Kálebovi. Syn Chúra, prvorozeného Efraty: Šóbal, otec Kirjat-jearímu, ⁵¹ Salma^{dd}, otec Bét-lechemu, Cháref^{ee}, otec Bét-gáderu. ⁵² Syny Šóbala, otce Kirjat-jearímu, byli Haróe^{ff}, polovina Menúchofanů⁵³ a čeledi kirjatjearímské: Jitrejci, Pútejci, Šumatejci a Mišraejci, z kterých vzešli Soreatejci a Eštaůlci.

⁵⁴ Synové Salmovi: Bét-lechemané a Netófané, Atrófané, Bét-joábané a polovina Manachtanů, Sorejci. ⁵⁵ Čeledi sóferské, obývající Jaebes: Tireafané, Šimeafané, Súkatané; to jsou Kinejci, pocházejí z Chamata, otce Bét-rekabova.

^a Sélóm, O'. — ^b Jemúel (< Chamú'el, sr Gn 46,12 S), O'. — ^c :: Zabdí, Joz 7,1. — ^d Akán, Joz 7,1. — ^e Káleb, O' (sr v.18). — ^f Aram, O'. — ^g domu Judova, O' (< *bét j'* místo *bené j'*, H.). — ^h Salmóna, O' (sr Rt 4,21). — ⁱ Aminádaba, O'. — ^j Šamu, P (sr 1S 16,9 17,13). — ^k + Elihúa, osmého, P (sr 1S 16,10 1Pa 27,18). — ^l Abíšaj, V T ∞ O' (sr 2S 2,18). — ^m :: Izraelský, 2S 17,25; × P. — ⁿ n-pojal ženu jménem Azúba, s kterou zplodil Jeriótu, a jeho synové byli..., V. — ^o v.23 × P. — ^p p-nebo: vzal Gešúrejci a Aramci... (t. Jaír), sr K. — ^q q-tak i V; to všechno (patřilo), O'; to všechno (pobrali), K. — ^r r-tak O' V (sr v.19.50). — ^s s × P. — ^t t-Aram, P. — ^u u-Baana apod., O'. — ^v v-t Asom (nebo Asan), jeho bratr, O' (< *'áčihú* místo *'achijjá*,

H.); ... jejich sestra, P (< *'achótam*). — ^u u-Jabín, P. — ^v v-Móela, O'B. — ^w w-Isemiél, -a, O'B; Ješajá, -jáha, P. — ^x x :: dcera, K (sr v.34). — ^y y-Jóché, O'. — ^z z-Jóbaba, P. — ^ž ž-Mariša, O' (sr týž verš dále). — ^{aa} aa-Jaklanova, O'B; Jerkaanova, O'A apod. — ^{bb} bb-Geršóm, O'A; Sógar, O'B. — ^{cc} cc-vv.48n × P. — ^{dd} dd :: Salómón, O' (< *š'elóm*). — ^{ee} ee-Arim, O'. — ^{ff} ff :: Reajá, 4,2.

{1n} Gn 29,32—30,24 35,22—26 Ex 1,2—4 {3nn} : k. 4 {3} Gn 38,1—7 46,12 {4} Gn 38,29n {5} Gn 46,12 {6} 1Kr 5,11 (= 4,31 K) {7} Joz 7,1 {9nn} Rt 4,19—22 Mt 1,3 {10} Nu 1,7 2,3 7,12 {13nn} 1S 16,6nn {15} 1S 16,11n 17,12 {16} 2S 2,18 {17} :: 2S 17,25 {19} v.50 {20} Ex 31,2 {22} Nu 32,41 Dt 3,14 Joz 13,30 : Sd 10,3—6 1Kr 4,13 {24} 1Pa 4,5 {25} v.9 {34} :: v.31 : Nu 27,7 {42} : v.18 {49} Joz 15,16 Sd 1,12 {50} v.19 {53} : 1Pa 4,2 {54} : 1Pa 9,16 {55} : Sd 1,16; Jr 35

¹ⁿ Zájem rodopisů se pochopitelně zúžil na *Izraele*, který je Hospodinem vyvolen ze všeho lidstva. Proto je vyjmenováno všech dvanáct synů Jáкова, nazývaného zde přízračně jen Izraelem, tedy jménem zdůrazňujícím jeho vyvolenost (Gn 32,29 [= 28 K]).

³⁻⁵⁵ Nejpřednější izraelské pokolení bylo *Judovo*: později vytvořilo samostatné království, mělo chrám v Jeruzalémě i davidovskou dynastii; přetrvalo aspoň v částečné státní autonomii až do doby římské. Z kmene Judova vzešel David a posléze i Syn Davidův Ježíš Nazaretský. Pro to vše stojí na prvním místě. Přitom Juda sám měl velmi podezřelé manželství s Kenaankou. Teprve jeho zvláštní spojení se snachou, již odepřel podle levirátního zákona dát za muže třetího syna, když první dva zahynuli (Gn 38,11), mu dá syny, v nichž rod bude žít dál. Síla Boží milosti překonala hříchy praotcovy (Gn 38). Přesto ani jeho potomci nebudou prosti různých pádů; připomeňme jen Akána z rodu Zerachova (Joz 7); s biblicky příznačnou svobodou je v 1Pa jeho jméno přeznačeno na Akár, to je Působce zkázy, pro krádež klatých předmětů.

Rodopis přesahuje suchý seznam jmen, a to nejen tím, že četná jména vybavují určité *události* ze života Božího lidu (synové Izraelovi, Peres, Káleb, Bóaz, Jišaj atd.), ale i tím, že k některým jménům jsou připojeny stručné — ponejvíce negativní — *charakteristiky* (Ěr, Akár, Jeter, Jaír, Šešan atd.);

kladné hodnocení anebo vypočítávání 'hrdinských' činů se tu vcelku neobjevuje (::Sd 1); sem patří i krátké zmínky o tom, že ten či onen neměl syny (Šešan, Jeter).

Jsou tu však i různé *nesrovnalosti*, např. Šešan měl podle v. 31 jednoho syna, ale podle v. 34 syny neměl. Kraličtí se snažili výpovědi zharmonizovat tím, že místo 'syna' čtou ve v.31 'dcera'. Některé údaje jsou zcela temné: např. v.23n. V rodokmenu Peresova syna Chersóna se uvádí potomstvo Kálebovo (::Kelúbaj, v.9) ve v.18—24 a pak zase ve v.42—55. Jde o dva odlišné rodokmeny (podle různých Kálebových žen? sr Joz 14,6—15). Zřejmě se pisatel pokoušel zachovat i zbytky odlišných tradic, jejichž původ nám není znám. Značná pozornost je věnována také potomstvu Kálebova bratra Jerachmeela.

Jeho potomstvo jediného — Peresa — je *nositelem slavných Božích tradic a slibů*; z tohoto pokolení pocházejí Davidovci. David je tu označen jako sedmý, ačkoliv podle 1S 16 byl osmým synem Jišajovým: vzhledem k významu sedmičky jako 'nebeského' čísla (sr Bič, Palestina I., 230) je tím naznačeno, že 'sedmý' syn přinese požehnání svému rodu i všemu lidu.

Místy, zvláště od v.50 jsou do rodopisu zařazeny *názvy místopisné*. Jde o místa a jejich obyvatele, kteří jsou zahrnuti do pokolení Judova. Údajem 'otec' je v těchto případech označován ten, kdo se první dotyčného 'města' zmocnil. U sóferské čeledi (v.55) je těžko určit, zda jsou míněni *sófeři* čili písaři ve smyslu správních a hospodářských úředníků, anebo spíše písaři, náboženští myslitelé; obojí je možné (sr 2Kr 25,19 Ezd 7,6.11 aj.).

V celé záplavě jmen *jde o svědky*, kteří byli dotčeni oslovením Hospodinovým; ti stojí před čtenáři a posluchači, aby je povzbudili nebo varovali, podle toho, zda svědčí kladně nebo záporně.

b) Rod Davidův

3,1—24

Seznam Davidových synů narozených v Chebrónu i v Jeruzalémě a jejich potomků.

3 ¹ Toto jsou synové Davidovi, kteří se mu narodili v Chebrónu: prvorozený Amnón z Achínóamy Jizreelské, druhý Daníjel ^a z Abígajily Karmelské, ² třetí Abšalóm, syn Maaky, dcery gešúrského krále Talmaje, čtvrtý Adoníjáš, syn Chagity, ³ pátý Šefatjáš z Abítaly, šestý Jitreám z jeho ^b manželky Egly. ⁴ Šest se mu jich narodilo v Chebrónu, kde kraloval sedm roků a šest měsíců, třicet tři roky pak kraloval v Jeruzalémě.

⁵ A tito se mu narodili v Jeruzalémě: Simea ^c, Šóbab a Nátan a Šalomoun, ^d celkem čtyři z Bat-šúy ^e, dcery Amielovy ^d. ⁶ Též Jibchár, Elišáma ^f g a Elifelet, ⁷ Nógah ^g, Nefeg a Jafia, ⁸ Elišáma, Eljáda ^h a Elifelet, celkem devět. ⁹ To jsou všichni Davidovi synové kromě synů ženin; Tamar byla jejich sestra.

¹⁰ Syn Šalomounův byl Rechabeám a jeho syn byl Abijáš, jeho syn Ása, jeho syn Jóšafat, ¹¹ jeho syn Jóram, jeho syn Achazjáš, jeho syn Jóaš, ¹² jeho syn Amasjáš, jeho syn Azarjáš ⁱ, jeho syn Jótam, ¹³ jeho syn Achaz, jeho syn Chizkijáš, jeho syn Menaše, ¹⁴ jeho syn Amón, jeho syn Jóšijáš. ¹⁵ Synové Jóšijášovi: prvorozený Jóchanan, druhý Jójakím, třetí Sidkijáš, čtvrtý Šalúm. ¹⁶ Synové Jójakímovi: jeho syn Jekonjáš, jeho syn Sidkijáš. ¹⁷ Synové vězně Jekonjáše: jeho syn Šealtiel, ¹⁸ dále Malkiram, Pedajáš a Šenasar ⁱ, Jekamjáš, Hóšama ^k a Nedabjáš.

¹⁹ Synové Pedajášovi ^l: Zerubábel a Šimeí. Zarubábelův syn byl Mešúlam a Chananjáš a jejich sestra byla Šelomit. ²⁰ Dále Chašúba, Óhel, Berekjáš, Chasadjáš, Júšab-chesed, celkem pět.

²¹ Syn Chananjášův: Pelatjáš a Ješajáš, synové ^m Refajášovi, synové ^m Arnánovi, synové ^m Obadjášovi, synové ^m Šekanjášovi.

²² Synové Šekanjášovi: Šemajáš. Synové Šemajášovi: Chatuš, Jigál ⁿ a Bariach, Nearjáš a Šafat, celkem šest. ²³ Syn Nearjášův: Eljóenaj, Chizkijáš a Azrikam, celkem tři. ²⁴ Synové Eljóenajovi: Hodavjahú, Eljašib a Pelajáš, Akúb a Jóchanan, Delajáš a Ananí, celkem sedm.

a :: Kileab, 2S 3,3; Káleb, P; Dalúia, O^A; Damniel, O^B. — ^b Davidovy, P. — ^c Šamúa, P (sr 14,4 2S 5,14). — ^{d-d} × P. — ^{e-z} Beer-šeby, Oⁱ; z Bat-šeby, V. — ⁱ Elišúa, 14,5 2S 5,15. — ^{g-g} × 2S 5,15. — ^h tak i 2S 5,16; :: Beeljada, 14,7. — ⁱ Uzijáš, P. — ^j = Šešbasar? sr Ezd 1,8. — ^k Šamúa, P. — ^l Šealtielovi, Oⁱ (sr Ag 1,1 Ezd 3,2,8); Nedabjášovi, P. — ^m jeho syn, Oⁱ ∼ V (< *b^enó* místo *b^ené*, H.; 4×). — ⁿ Jóel, Oⁱ.

(1—4) 2S 3,2—5 (4) 2S 5,5 (5—8) 2S 5,14—16 1Pa 14,4—7 (9) 2S 13,1 (10) 1Kr 11,43 (10—17) > Mt 1,7—12 (17) : 2Pa 36,9n (19) Ezd 3,2,8 (22) Ezd 8,2

¹⁻⁹ Zvláštní pozornost je věnována *rodokmenu krále Davida*, který je vrcholnou postavou celého Judova rodu. Je typem mesiášského krále spásy a pokoje (Ez 34,23n). Ne ovšem všichni jeho synové (jsou uvedeni též v 2S 3 a 5 a v 1Pa 14) se stali jeho pokračovateli (např. Amnón, Abšalom atd.). Z dcer je zmíněna pouze Tamar (sr 2S 13).

Elífelet a Nógah scházejí v 2S 5,15. Jméno Šalomounovy matky se uvádí různě: zde Bat-šúa místo Bat-šeba (2S 11,3 12,24), sr Bér-sabé (< Beer-šebaⁱ) v Septuagintě. Proč se jí tu přidělují čtyři synové, když byla matkou jenom Šalomounovou, není známo. Patrně se má zdůraznit její převaha nad ostatními ženami Davidovými. Rozdělení vládní doby Davidovy na chebrónskou a jeruzalémskou patří ke starým tradicím (2S 2,11 5,4n).

¹⁰⁻²⁴ Z Šalomounových potomků se zmiňují pouze ti, kteří byli zároveň *judskými králi*. Ze čtyř uvedených synů Jóšijášových schází v 2Kr 23,31nn první — Jóchanan, jmenovaný patrně záměnou s Jóachazem, který v 1Pa uveden není, ačkoli nastoupil bezprostředně po smrti svého otce na trůn (2Kr 23,30). Zato se ve výčtu — ale až na čtvrtém místě — vyskytuje Šalúm (sr Jr 22,11) jako král, uváděný jinak jako Jóachaz. Uvězněný Jekonjáš je Jójakín z 2Kr 24,12 a 25,27nn. Sidkijáš nebyl ovšem synem Jekonjášovým (stereotypně ve v.16), nýbrž Jóšijášovým (v.15). Zerubábel, uváděný zde jako syn Pedajášův, je jinde označován jako syn Šealtielův (Ag 1,1 a Ezd 3,2 5,2). V následujících verších jsou některé údaje nejasné. Prameny a podání zřejmě nebyly jednoznačné.

Tato nejednotnost je nápadná i v *rodokmenu Ježíšově* (Mt 1 L 4). Spojnicí jsou klíčová jména David a Zerubábel. Judští králové z Davidova rodu patří do rodokmenu Ježíšova pro své postavení královské. David sám i přes své nedostatky ční nad všechny jako svědek 'Syna Davidova' Ježíše (L 1,27.69 J 7,42), který však přitom je víc než pouhý 'syn Davidův' (L 20,41—44).

Poslední v řadě, Ananí, je možná bratr Ostanesa, adresáta nezodpověděného dopisu elefantinských židů z konce 5. století př. Kr., píšících do Jeruzaléma o pomoci po násilném rozboření chrámu Hospodinova v egyptské pevnosti Jeb-Elefantine (Pritchard, 492).

Zájem písemného podání, zúžený na rod Davidův, zachycuje ve jménech nejen kus dějin izraelského a judského království, ale především jasnou *vyznavačskou linii*. Snad v žádném z rodokmenů nenajdeme takové množství jmen s částicí *jó-* nebo *-jáš* (v hebr. *-jáh* = Hospodin). V době Davidově se zřejmě krystalisuje a po něm dále rozvíjí a upevňuje *jahvistická tradice*. Příznačně je proto i jméno jeho syna zvaného původně Beeljada (2S 5,16) změněno aspoň na Eljada (1Pa 3,8). Výraz *ba'al* = pán (vlastník) nebyl původně vztahován jen na božstvo téhož jména, ba užíval se i jako přívlastek Hospodina. Avšak v době královské, která byla dobou urputného zápasu s baalismem, se stával svodem a podporoval synkretismus. Proto se ho v jahvismu přestalo užívat a ve jménech byl měněn. Tradice směřující k postupnému plnému vítězství Hospodinovu byla časem zabezpečena jeruzalémskou svatyní a soustředěním kultu do sídelního města. Tato tradice nakonec obstála i v údobí porážek a exilu.

Každé jméno je i samo o sobě svědectvím — i bez příběhu či zkratkovité legendy. Stačí *některá jména přeložit*, aby vyniklo jasné svědectví o Hospodinově činnosti (Jóšafat = Hospodin soudí, Achazjáš = Hospodin třímá, drží, Amasjáš = Hospodin je udatný, Azarjáš = Hospodin pomáhá, Chizkijáš = Hospodin upevňuje, Jóchanan = Hospodin se smilovává atd.) anebo o Hospodinově existenci (Abijáš = Hospodin je Otec, Joram = Hospodin je vyvýšený, vznešený, Sidkijáš = Hospodinova je spravedlnost atd.). Biblické podání ovšem ví až příliš dobře, že nositelé tak slavných jmen nebyli vždycky věrnými svědky Hospodinovými, ale co nedokázali skutky, mohou do-

kázat aspoň jmény: vydávat jasné svědectví o Hospodinově svrchovanosti a nesrovnatelnosti.

Když byl takový seznam recitován, pak se srdce posluchačů zřejmě zachvívala svatou bázní, neboť se vyslovovalo velmi často ve zkratce nevyslovitelné jméno Hospodin (*jahve*). Tím se dosvědčoval *Hospodinův zvláštní vztah k lidu*: dovoluje, aby jeho jméno se vyslovovalo a ozývalo ve jménech jedinců na doklad, že je se svým lidem, že se mu zjevuje, i když jen zčásti, a že ani v těžkých dobách jej neopouští.

c) Další potomci Judovi

4,1—23

Doplňky k seznamu příslušníků kmene Judova.

4 ¹ Synové Judovi: Peres, Chesrón a Karmí, Chúr a Sóbál. ² Reajáš, syn Sóbálův, zplodil Jachata a Jachat zplodil Achúmaje a Lahada. To jsou čeledi soreatejské.

³ Z otce Ětama jsou tito: Jizreel, Jišma a Jidbáš; ^a jejich sestra se jmenovala Haslelponí ^a. ⁴ Penúel ^a byl otec Gedóra a Ezer otec Chušího ^a. To jsou synové Chúra, prvorozeného Efraty, otce Bét-lechemu. ⁵ Aščúr, otec Tekóje, měl dvě manželky: ^a ^b Cheleu a Naaru ^{ba}. ⁶ Naara mu porodila Achuzama ^c, Chefera, Témmiho a Achaštariho. To jsou synové Naary. ⁷ Synové Cheleini: Seret, Jesochar a Etnán. ⁸ Kós zplodil Anúba a Sóbebu a čeledí ^d Acharchela, syna Harumova ^d. ⁹ Jaebes byl váženější než jeho bratři; jeho matka ho pojmenovala Jaebes se slovy: „Porodila jsem ho s trápením.“ ¹⁰ Jaebes vzýval Boha Izraele takto: „Kéž bys mi dal požehnání a rozmnožil mé území! Kéž by tvá ruka byla se mnou a ^e zbavila mě zlého, aby na mne nedolehlo trápení ^{e1}!“ A Bůh splnil, oč žádal.

¹¹ Kelúb ^f, ^g bratr Súčův ^{hg} zplodil Mechíra; ten je otec Eštónův. ¹² Eštón zplodil Bét-ráfu, Paseacha a Techinu, otce Ír-nachaše ⁱ. To jsou ⁱ mužové Réky ⁱ.

¹³ Synové Kenazovi: Otníel a Serajáš. Synové Otníelovi: Chata ^k. ¹⁴ Meónótaj zplodil Ofru a Serejáš zplodil Jóbaba, otce Gé-charašímu (to je Údolí řemeslníků); byli tam totiž řemeslníci.

¹⁵ Synové Káleba, syna Jefúnova: Irú, Éla a Naam. Synové Élovi: Kenaz.

¹⁶ ¹ Synové Jehalelélovi: Zif ¹ a Zífa, Tírja a Asarel. ¹⁷ Syn Ezrův: Jeter a Mered, Efer a Jalón. Jeter zplodil ¹¹ Mirjama a Samaje a Jišbacha, otce Eštemóova. ¹⁸ Jeho manželka Jehúdija porodila Jereda, otce Gedóru, a Chebera, otce Sóka, a Jekutiela, otce Zanóachu. To jsou synové Bitji, dcery faraónovy, kterou pojal Mered.

¹⁹ Synové Hódijášovy manželky, sestry Nachama, otce Keily: Hagarmí a Eštemóa Maakatský. ²⁰ Synové Šimónovi: Amnón a Rina, Ben-chanan a Tilón. Synové Jišího: Zóchet a Ben-zóchet. ²¹ Synové Šély, syna Judova: Ér, otec Léky, a Laeda, otec Maréši, a čeledi pracující v dílně na kment v Bét-ašbéji, ²² Jokím a mužové Kozeby a Jóaš a Sárať, kteří opanovali Moába, a Jašúbí-lechem. To jsou starobylé příběhy. ²³ Byli to hrnčíři, sadaři a vinaři, sídlili tam u krále, byli v jeho službách.

a-a × P (vv.3nn). — b-b Aódu a Thoadu, O'. — c Achírama, P. — d-d bratra Rechaba (< 'ach rekáb místo 'acharchél, H.) syna Jarímova, O'. — e-e pk volný; dals mi poznat, že mě nechceš zkrušit, O'; způsobil, abych nepodleh zlu, V. — f Káleb, O' P V. — g-g otec Aschův, O'. — h Achíjášův, P. — i města Nachaš, O' V > K; + bratra Kénijce Eselóna, O'. — j-j synové Palúovi, P. — k + a Meónótaj, V. — l-1 A jeho syn Geseél, Améachi atd., O' (s dalšími variantami). — ll podle O'; dosl. ona počala, sr K.

{1} 1Pa 2,4nn.19.50 {2} 2,53 {4} 2,19.50 {13} Joz 15,17 Sd 1,13
{15} Nu 13,6 (= 7 K) 14,6 {21} 1Pa 2,3

¹⁻²³ Tento nový seznam doplňuje rodokmen Judovců z druhé kapitoly. Mezi oběma rodokmeny jsou ne bezvýznamné *rozdíly*, které ukazují na dvě různé předlohy. Uvádíme jen několik poznámek:

V. 1 poukazuje na posloupnou řadu *Judových potomků*, nikoliv na přímé syny Judovy (sr 2,3n).

Jméno Jaebes (v.9) asi souvisí s místním názvem Jaebes (2,55); jméno se zde vykládá podle hebrejského kořene 'g-b čili trápení a nikoliv podle kořene 'b-g, jehož význam neznáme; trápení při narození (Gn 3,16) jako by bylo překonáno 'vážeností'.

Verš 15 je variantou k 2,18n a 2,42—50 (sr však rozdíl mezi Kálebem, synem Jefúnovým podle 4,15, a Kálebem, synem Chesrónovým podle 2,18).

Judův syn Šéla se v Gn 38 ztrácí beze zmínky o potomcích, zde je uveden jako otec řady synů a dokonce i jakési rodiny, jež měla textilní dílny. O existenci barvíren, hrnčírén a obchodu s vínem a olejem jsou četné archeologické doklady.

Těžko srozumitelná je zmínka o 'opanování' Moábu muži Kozeby a dalšími. Hebrejské sloveso b-'l (= být pánem) připouští i výklad, že se tam oženili, stali se 'vlastníky žen'. Ovšem ani tak nezíská text na jasnosti.

Zmínka o *starobylosti příběhů* ukazuje, že bylo použito starých jmenných soupisů, za jejichž spolehlivost sotva kdo již mohl ručit. Hledělo se zřejmě k tomu, aby se neztratilo nic, co bylo po ruce, vždyť se nacházíme v době po babylónském zajetí, kdy každá maličkost, která ušla zkáze, měla neobyčejnou cenu pro současné pokolení. Snaha dochovat pokud možno každé jméno je dokladem víry, že Hospodin má přesný seznam všech jmen a že se mu žádné nemůže ztratit z péče ani z dozoru.

Není jisté, zda u jmen Gedór, Sóko, Zanoách, Keíla, Léka, Maréša (v.18.19.21) jde v tomto soupisu o seznam sídel anebo o jména osob. *Jména místní* se nejednou se *jmény osob a rodů* zaměňovala (sr 2,42—55); kdo se některého města zmocnil nebo je založil, býval označován jako 'otec' města a místní obyvatelé jako jeho potomci.

3. OSTATNÍ POKOLENÍ

a) Pokolení Šimeónovo

4,24—43

Seznam Šimeónovců, jejich sídlišť a předáků a zpráva o dvou jejich taženích.

^{24 m} Synové Šimeónovi^m: Nemúelⁿ a Jamín^o, Jaríb, Zerach, Šaúl^p, ^{25 q} jeho syn Šalúm^q, jeho syn Míbsám, jeho syn Mišma. ^{26 r} Synové Mišmovi: jeho syn Chamúel, jeho syn Zakúr^r, jeho syn Šimeí. ²⁷ Šimeí měl šestnáct synů a šest^r dcer; jeho bratři neměli mnoho synů; celá jejich čeleď se nerozmnožila tak jako Judovci.

²⁸ Ti sídlili v Beer-šebě, v Móladě a v Chasar-šúalu, ²⁹ v Bilze a v Esemu a v Tóladu, ³⁰ v Bétúelu a v Chormě a v Siklágu^s, ³¹ v Bét-markabótu, v Chasar-súsimu, v Bét-bireji a v Šaarajimu. To byla jejich města až do Davidova kralování. ³² A jejich dvorce byly v Étamu a v Ajinu, v Rimónu a v Tokenu a v Ašanu, v pěti městech. ³³ Všechny jejich dvorce, které ležely kolem těchto měst až k Baalu, byly jejich sídlišti; byly zaznamenány v rodovém seznamu.

^{34 s} Dále to byl Mešóbab a Jamlék a Jóša, syn Amasjášův, ³⁵ Jóel a Jehú, syn Jósibjáše, syna Serajáše, syna Asíelova, ³⁶ a Eljóenaj, Jaakoba a Ješóhajáš, Asajáš a Adiel, Jesímiel a Benajáš ³⁷ a Zíza, syn Šifího, syna Alóna, syna Jedajáše, syna Šimrího, syna Šemajášova. ³⁸ Tito jmenovitě uvedení byli předáci ve svých čeledích; jejich otcovský rod se mnohonásobně rozmohl. ³⁹ Proto šli směrem ke Gedóru^t na východ od údolí, aby hledali pastvu pro svůj brav. ⁴⁰ Našli pastvu tučnou a dobrou a zemi na všechny strany otevřenou, poklidnou a pokojnou; shledali, že tamní předešní obyvatelé pocházeli z Cháma. ⁴¹ Tito jmenovitě zapsaní přišli za dnů judského krále Jechizkijáše a pobořili jejich stany i příbytky^u, které tam našli, zničili je jako klaté — jak je tomu dodnes. Tam se místo nich usadili, protože tam byla pastva pro jejich brav. ⁴² Dále z nich, totiž ze Šimeónovců, odešlo pět set mužů do pohoří Seír; v jejich

čele byli Pelatjáš, Nearjáš, Refajáš a Uzíel v, synové Jišeje.
⁴³ **Pobili zbytek Amálekoců, kteří kdysi vyvázli; * tam sídlí *
 dodnes.**

m-m × P. — n:: Jemúel, Gn 46,10 Ex 6,15. — ° + Ohad, P (sr Gn 46,10 Ex 6,15); i u dalších jmen se různé staré verše rozcházejí. — P + Toto jsou synové Šély, syna Judova, P. — q-q:: A synové Šimeónovi, P. — r-r × O^B. — ř tři, O'. — s P rozšiřuje text o údaje z Joz 15,27.31. — š vv.34—37 × P. — t Geraru, O'. — u:: Minejce, O'; obyvatele, V. — v + tito čtyři muži, P. — x-x × O^B; + místo nich, V.

(24) Gn 46,10 Ex 6,15 Nu 26,12—14 [28—33] Joz 19,2—8 (40)
 1Pa 1,8—16 (41) 2Kr 18,1 (43) :1S 15,3,8 30,17 2S 8,12

^{24—43} Po nejvýznamnějším a početně nejsilnějším pokolení Judově (podle Nu 26 má 76 500 příslušníků) se uvádí hned pokolení nejslabší — Šimeónovci (podle Nu 26 čítá 22.200 příslušníků). Úzké spojení Šimeónovců s Judou se projevilo již spojenectvím při dobývání Kenaanu (Sd 1,3). Nemúel je v Gn 46,10 a v Ex 6,15 uveden jako Jemúel a Jaríb jako Jakín (též v Nu 26,12nn).

Jejich sídla (od v.28) tvořila *enklávu* v judském jihozemí, jehož částí se později stala. Šimeónovci záhy přestali vystupovat jako samostatné pokolení. Zdá se (v. 31), že za vlády Davidy Judá vstřebal zbytky Šimeónovců, takže toto pokolení už nepovstalo k samostatné existenci. V Dt 33 není o nich zmínka a po rozpadu Šalomounovy říše se mluví jen o dvou 'jižních' pokoleních, o Judovu a Benjamínovu (1Kr 12,23).

V souladu s Joz 19 obsahovalo Šimeónovo území třináct měst a několik osad. I když se pak šimeónovská města v judském prostředí ztratila, přece jen *památka na šimeónský původ* trvala dál (v.33). To se týká i dalších jmen uvedených ve verších 34—37; tito potomci patrně tvořili jádro Šimeónců. Jako pastevcí se rozšířili ke Gedóru — podle Septuaginty asi správněji k pelištejskému Geraru, tedy jihozápadně od judského území. Tam obsadili sídliště kenaanských Chámovců (sr Gn 10,6), na něž se vztahuje pravděpodobně i zmínka o poboření stanů (v. 41). Výraz pro příbytky (H. *ha-m^eúnim*, qr) chápala Septuaginta jako název národa Minejců. Z celého

údaje vyplývá, že ještě za krále Jechizkijáše (= Chizkijáše) žily kolem r. 700 př. Kr. skupiny hlásící se k Šimeónovcům. Z nich se početná skupina dostala i na jihovýchod k pohoří Seír a do sídlišť Amáleka pokořeného již Saulem a Davidem (1S 15,7 30,17 2S 8,12). Slova na začátku verše 38 a 41 ukazují, že tyto zprávy se zakládají na starých záznamech, jež měl pisatel k dispozici.

Na Šimeónově pokolení spočíval *Boží soud* pro násilnictví (Gn 34,25n 49,5—7). Též Šimeónovec Zimrí uvalil těžký hřích na Izraele tím, že smilnil s Midjánkou (Nu 25,14). Avšak ani toto pokolení zcela nezanikne. Spolu s ostatními stane na konci dnů před trůnem nejvyššího Soudce (Zj 7,7).

b) Pokolení Rúbenovo 5,1—10

Seznam Rúbenovců; zpráva o jejich postavení a boji.

5 ¹ Synové Rúbena, prvorozeného syna Izraelova; byl sice prvorozený, ale když poskvrnil lože svého otce, bylo jeho prvorozenství přeneseno na ^a syny Josefa ^a, syna Izraelova, takže zůstal bez zápisu prvorozenství do rodového seznamu. ² Převahu mezi svými bratry měl Juda; z něho měl vzejít vévoda, ale prvorozenství náleželo Josefovi.

³ Synové Rúbena, prvorozeného syna Izraelova: Chanók a Palú, Chesrón a Karmí. ⁴ Synové Jóelovi: jeho syn Šemajáš, jeho syn Góg, jeho syn Šimeí, ⁵ jeho syn Míka, jeho syn Reajáš, jeho syn Baal, ⁶ a jeho syn Beera, kterého odvedl do zajetí asyrský král Tilgat-pilneser ^b; ten byl rúbenským předákem. ⁷ Jeho bratři podle čeledí, zapsaní v rodových seznamech podle svých rodopisů: náčelník Jeiel a Zekarjáš ⁸ a Bela, syn Azaza, syna Šemy, syna Jóelova; ten sídlil v Aróeru a až k Nebó a Baal-meónu; ⁹ na východě pak sídlil až k okraji stepi při řece Eufratu; ^c jejich stáda se totiž v gileádské zemi rozmnožila. ¹⁰ Za dnů Saulových vedli válku s Hagrejci ^d, kteří jim padli do rukou; pak se usadili v jejich stanech po celé východní straně Gileádu.

a-a (přenesl Izrael) na svého syna Josefa, O'; na jeho bratra Josefa, P. — ^b = Tiglat-pileser. — ^c + oni a, P. — ^d příchozími, O' (< *ha-gé-rim* místo *ha-hagri'im*, H.). — (Ve vlastních jménech se údaje versí různí.)

[1] Gn 29,32; Gn 35,22 49,3n; Gn 48,15—22 [2] Gn 49,8,10 Dt 33,7 : Mi 5,1 (= 2 K) Mt 2,6; Dt 33,13—17 [3] Gn 46,9 Ex 6,14 Nu 26,5n [6] v.26 2Kr 15,29 16,7 [8n] Joz 13,15—23 [9] Joz 22,9 [10] v.18n : Ž 83,6n

¹⁻¹⁰ Ačkoli je *Rúben* prvorozený syn Jákoba-Izraele, zabývá se jím kniha Letopisů jen jakoby mimochodem. Jde jí především o judský lid; z něho pocházel král David, z něho má vzejít podle Božího zaslíbení mesiáš (Mi 5,1 [= 2 K] Mt 2,6). V tomto oddílu se však setkáváme se zlomkem jiné tradice, která o Judovi nepojednává, a *na první místo staví Josefa*. Bůh má svobodu rozhodnout o tom, kdo bude či nebude prvorozeným se všemi právy a výsadami. Rúben je sice tělesný prvorozenec, ale své právo ztratil svým svévolným činem. Ten má důsledky i pro všechno jeho potomstvo (sr vk Gn 35,22). Prvorozenství dostávají z Boží svobodné vůle jako dar i jako závazek Josefoví synové Efrajim a Manases. Efrajim, mladší z obou synů Josefových, se na čas stal nejvýznamnějším pokolením (sr Gn 48,13n) — zvláště v době Jozuově (sr Joz 24,30).

Mezi nepřilíši četnými *Rúbenovými potomky* není jasný vztah Jóela (v.4) k předkům jmenovaným ve v.3. Událost s Berou je reminiscencí na události z 8. století př. Kr. (asyrská deportace). Jméno asyrského krále zní častěji Tiglat-pileser (sr 2Kr 15,29).

Sídla Rúbenovců (v. 8n) byla v jižním Zajordání (Nu 32,33nn Joz 13,15—23). Na začátku doby královské se podle v.10 zmocnili pouštních nomádů Hagrejců (jejich jméno asi souvisí s Hagarou, Abramovou ženinou, Gn 16) na okraji syrsko-arabské stepi (sr též vv. 19nn). Rúbenovci se jako pokolení neudrželi; nejednou se uvádějí jen jménem, případně společně s Gádovci (Nu 32,31), s nimiž časem splynuli, třebaže v počátcích po usazení v Zajordání zřejmě nebyli bezvýznamným kmenem (sr Dt 33,6).

c) Pokolení Gádovo

5,11—22

Seznam Gádovců a jejich sídlišť; zpráva o jejich boji.

¹¹ Gádovci sídlili naproti nim v bášanské zemi až k Salce.

¹² Jóel byl náčelník a Šafam druhý po něm, pak Jaenaj^e a Šafat^e v Bášanu. ¹³ Jejich bratři po otcovských rodech: Míkael, Mešulám a Seba, Jóraj a Jaekán, Zía a Eber, celkem sedm. ¹⁴ To byli synové Abíchajila, syna Chúrího, syna Jaróacha, syna Gileáda, syna Míkuela, syna Ješísaje, syna Jachdóa, syna Búzova. ^{15 f} Achí, syn^f Abdíela, syna Guního, byl náčelník otcovského rodu. ¹⁶ Sídlili v Gileádu, v Bášanu^g a jeho vesnicích^g a na všech šáronských pastvinách, u samých hranic^g. ¹⁷ Ti všichni byli zapsáni do rodových seznamů za dnů judského krále Jótama a za dnů izraelského krále Jarobeáma.

¹⁸ Rúbenovců, Gádovců a poloviny Manasesova kmene, ^h udatných mužů^h nosících štít a meč a lučištníků vycvičených k boji, schopných vycházet do boje, bylo 44.760. ¹⁹ Vedli boj s Hagrejci, ⁱ s Jetúrem, s Nafíšem a s Nódabemⁱ. ^{20 j} Dostalo se jim proti nim pomociⁱ, takže jim byli Hagrejciⁱ vydáni do rukou, ⁱ i všichni jejich spojenciⁱ; úpěnlivě volali v boji k Bohu a on jejich prosby přijal, protože v něho doufali. ²¹ Odvedli jejich stáda: 50.000^k velbloudů, 250.000 kusů bravu a 2.000 oslů i 100.000 osob. ²² Padlých, skolených mečem bylo mnoho, neboť ten boj byl od Boha. Sídlili tam pak místo nich až do zajetí.

e-e písař, O' (< *sófer* nebo *šóter* místo *šáját*, H.). — ^{i-f} bratra (= 'ách, H.) syna, O' (část. rpp); také bratři, synové, V. — ^{g-g} × P. — ^{h-h} × P. — ⁱ⁻ⁱ × P. — ^{i-i,j-j} × P. — ^k 5000, O'. — Ve vlastních jménech se údaje versí různí.

[11] : Gn 46,16 Nu 26,15—18 [16] Joz 13,24—28 [17] 2Kr 15,32; 2Kr 14,23 [19] v.10

¹¹⁻²² Ve srovnání s rodopisy uvedenými v Gn 46 a v Nu 26 se objevují v rodokmenu *Gádově* jiná jména; asi je to tím, že

nejsou jmenováni přímí synové Gádovi, nýbrž jen významnější jedinci z potomků. Vynechání údajů z Gn a Nu ukazuje, že pisatel zřejmě nemínil věnovat ani tomuto pokolení takovou pozornost jako Judovi a Lévimu, pokolení královskému a kněžskému (1Pa 2 a 6, sr též k. 23nn).

Jméno Šáfat (v.12) lze chápat i jako *šófet* = soudce; Septuaginta četla buď *sófer* nebo *šóter* (?) > písař. Místo vlastního jména Achí (v.15) četla obecné jméno 'bratr' (podobně i Vulgáta), takže Búz se stává 'bratrem syna' Abdíela. Na *nejednotné podobě vlastních jmen* je nejlépe znát rozmanitost podání, již nebylo lze odstranit přijetím jen jedné formy rodokmenu, aby se neztratilo nic z dědictví, kterému zřejmě už nikdo plně nerozuměl.

Sídlíště Gádovců ležela v Zajordání, na sever od území Rúbenovců. Proto nelze údaj o 'šáronských pastvinách' (v.16) vztahovat na přímořskou nížinu jižně od Karmelu. Jde o nějakou oblast zajordánskou. Časové určení seznamů dobou Jótama a Járobeáma, kteří vládli kolem poloviny 8. století, ale ne současně, svědčí o různosti pramenů i o jejich útržkovitosti.

Počet oněch dvou a půl východojordánských pokolení (44.760) se týká jen *bojeschopných mužů*; podle Nu 26,18 Gádovo pokolení samo čítalo 40.500 mužů. K Hagrejcům, s nimiž vedli válku, jsou připojeni další protivníci; dva z nich, Jetúr a Nafíš, se uvádějí též v Gn 25,15, a to jako Izmaelci, což by potvrzovalo domněnku, že jde o potomky Hagařiny (sr výše k v. 10).

V. 20 uvádí výpověď pro knihy Paralipomenon velice příznačnou a často opakovanou, že je přímá souvislost mezi *prosbou k Bohu a vítězstvím* či úspěchem. Úmyslem těchto knih je zdůraznit, např. ve smyslu Dt 28,1nn, že je vztah mezi Božím požehnáním a lidskou zbožností; přitom se myslí na poměry v zaslíbené zemi. Kanaan byl Izraeli zaslíben Hospodinem, a proto nepřátelé byli před věřícím a modlícím se Božím lidem poráženi. Vítězství, Boží síla a pomoc jsou dotvrzeny i kořistí. A byla to zpronevěra Hospodinu, jež přivedila ztrátu zaslíbené země i ztrátu požehnání (sr v.25n).

d) Zajordánská polovina pokolení Manasesova

5,23—26

Seznam Manasesovců, sídlících v Zajordání, a zpráva o jejich zpronevěře a pádu.

²³ **Synové poloviny kmene Manasesova sídlili v zemi od Bášanu k Baal-cherμόnu, totiž k Seníru a hoře Chermónu¹; bylo jich mnoho.** ²⁴ **Toto byli náčelníci otcovského rodu: Efer, Jišej, Eliel a Azriel, Jirmejáš a Hódavjáš a Jachdiel, stateční bohatýři, mužové proslulí, náčelníci otcovských rodů.**

²⁵ **Avšak zpronevěřili se Bohu svých otců a smilnili s božstvy národů země, které Bůh před nimi vyhladil.** ²⁶ **Bůh Izraele tedy probudilⁿ ducha asyrského krále Púla, totižⁿ ducha asyrského krále Tilgat-pilnesera^o; ten je odvedl do zajetí, totiž Rúbenovce, Gádovce a polovinu kmene Manasesova, a přivedl je k Chalachu, Chabóru a Háře^p a k řece Gózanu^q, kde jsou dodnes.**

¹ + a na Libanónu, O'. — ^m + Hospodin, P. — ⁿ⁻ⁿ × [P. — ^o sr v.6, pozn.^b. — ^p × O' P. — ^q + do médkých měst (sr 2Kr 17,6 18,11) a sídlili tam, P. — (Pravopis vlastních jmen není jednotný.)

(23nn) : 1Pa 7,14—19 (23) : Dt 3,8n Pís 4,8 (26) 2Kr 15,19; 2Kr 15,29

²³⁻²⁶ V 1Pa 7,14—19 je uveden *Manasesův rodokmen*, z něhož je zde připomenuto jenom sedm jmen s přívlasky označujícími mocné náčelníky. Manases, tělesně sice prvorozený, byl praotcem Jákobem určen za Josefova druhorozeného (Gn 48,20). Přesto se také vyznačuje jak početností rodu, tak bohatýrstvím svých předáků. I východojordánské sídlíště poloviny kmene je rozsáhlé: hora Chermón leží daleko na severu (sr Pís 4,8); Senír je podle Dt 3,8n jiné jméno pro Chermón. Celé území jim bylo přiděleno již Mojžíšem jako dědictví po poraženém Sichónovi a Ógovi; spolu s Rúbenem a Gádem se tedy polovina Manasesa usadila před Jordánem (Nu 32).

Verše 25n jsou protikladem k v.20 o Boží pomoci věrným. Odpadnutí od Hospodina k modlám vede *ke zkáze*. Modly požirají své vlastní vyznavače. Ani bohatýrství a proslulost nedo-

vedou toto silné pokolení udržet. Bůh zahanbuje silné (1K 1,27). Vydává zpronevěřilé v moc pohanů. Pisateli ovšem nezáleželo na přesném zachycení historických událostí, k nimž došlo před staletími. Proto neváhá spojit *dvě různé deportace* obyvatelstva severoizraelského království. K první došlo r. 734, kdy bylo zasaženo právě Zajordání. Obojí jméno, Púl i Tiglat-pileser, označují téhož asyrského krále. K druhé deportaci dochází r. 721 po pádu Samaří za asyrského krále Sargona (sr 2Kr 15,29 17,3—6). V obou vidí pisatel Boží trest.

Bůh povyšuje i ponižuje a v jeho rukou je vše (1S 2,6nn). Má pod svou mocí i daleké končiny surových uchvatitelů, jichž může svobodně použít k třibení svého lidu (Pl 3,39n). On je i jejich Pánem a trestá a potírá také je (Iz 10,5).

e) Pokolení Lévi

ea) Áronovci

5,27—41 (= 6,1—15 K)

Seznam velekněží od Árona až do babylónského zajetí.

²⁷ [6,11] **Synové Léviho: Geršón, Kehat a Merarí.** ²⁸ [2] **Synové Kehatovi: Amrám, Jishár, Chebrón a Uzíel.**

²⁹ [3] **Synové Amrámovi: Áron a Mojžíš; a Mirjam. Synové Áronovi: Nádab a Abihu, Eleazar a Ítamar.** ³⁰ [4] **Eleazar zplodil Pinchasa, Pinchas zplodil Abišúu,** ³¹ [5] **Abišúa zplodil Bukího, Bukí zplodil Uzího,** ³² [6] **Uzí zplodil Zerachjáše, Zerachjáš zplodil Merajóta,** ³³ [7] **Merajót zplodil Amarjáše, Amarjáš zplodil Achítúba,** ³⁴ [8] **Achítúb zplodil Sádoka, Sádok zplodil Achímaasa,** ³⁵ [9] **Achímaas zplodil Azarjáše, Azarjáš zplodil Jóchanaana,** ³⁶ [10] **Jóchanan zplodil Azarjáše; to je ten, který zastával kněžský úřad v domě, jež vybudoval Šalomoun v Jeruzalémě.** ³⁷ [11] **Azarjáš zplodil Amarjáše, Amarjáš zplodil Achítúba,** ³⁸ [12] **Achítúb zplodil Sádoka, Sádok zplodil Šalúma,** ³⁹ [13] **Šalúm zplodil Chilkijáše, Chilkijáš zplodil Azarjáše,** ⁴⁰ [14] **Azar-**

jáš zplodil Serajáše a Serajáš zplodil Jósadaka; ⁴¹ [15] **Jósadak pak šel do zajetí, když Hospodin prostřednictvím Nebúkadnesara odváděl do zajetí Judu a Jeruzalém.**

(Ve vlastních jménech jsou v O' a zvláště v P nepatrné odchylky.)

[27nn] Ex 6,16nn Nu 3,17nn 1Pa 6,1nn [28n] 1Pa 23,12n [29] Ex 6,20 15,20 Nu 26,59 Mi 6,4; Ex 6,23 [30—34] 1Pa 6,35—38 Ezd 7,1—5 [34] 2S 8,17 15,27,36; 1Kr 2,35 [39] 2Kr 22,4 Ezd 7,1 [40] 2Kr 25,18; Neh 12,26 [41] 2Kr 25,21

^{27—41} V rámci rodokmenů celého Izraele je obsírně zaznamenán *rod Léviho*, důležitý právě pro svůj kněžský a lévijský úřad. Rodokmen ovšem není vypsán systematicky se stejnoměrným ohledem na všechny jeho členy (sr vk 6,33—38).

Oddíl v.27—41 zachycuje *posloupnost velekněží*, a to od Árona, pravnuka Léviho, přes jeho syna Eleazara (ten také ještě putoval pouští), přes statečného vnuka Áronova Pinchasa (Nu 25) a přes další až do doby exilu. Zvláštní zmínka je učiněna o Azarjášovi. Je ovšem otázka, zda zmínka o jeho kněžském úřadě je na místě. Mohla by se týkat i prvního Azarjáše, který žil za Šalomouna (1Kr 4,2). Jiný Azarjáš vystoupil směle proti neoprávněným nárokům krále Uzijáše (2Pa 26,17). To bylo dvě stě let po Šalomounovi. Mezi oběma Azarjáši je jako spojující článek jen Jóchanan. Snad byla další jména bezvýznamných velekněží vypuštěna, jinak je málo pravděpodobné, že by se poznámka ve v.36 týkala události za krále Uzijáše.

Posloupnost velekněží je sotva podána historicky věrně. Schematem postupu z *otce na syna* se vyjadřuje Hospodinova péče o Izraele: kněžský úřad je udržován v Jeruzalémě i přes zásahy nevěrných králů a přes dějinné katastrofy, způsobené bezbožností lidu.

Velekněží od Árona po Jósadaka je *třiadvacet*. Dvacátý třetí, Jósadak (= Hospodin je spravedlivý), odešel s ostatními do zajetí. Babylónský král Nebúkadnesar odvedl do exilu kněze i lid. Po zajetí nastupuje další velekněz, *dvacátý čtvrtý*. Je jím Ješúa (= Hospodin je spása), syn Jósadakův (Ezd 3,2). Babylónské zajetí jen na čas přerušuje tradici, ale neruší ji.

eb) Potomci Léviho
6,1—38 (= 6,16—53 K)

Seznam Kehatovců, Geršómovců, Merarijců, zpěváků a jiných služebníků i jejich sídlišť.

6 ^{1 [16]} Synové Léviho: Geršóm^a, Kehat a Merarí. ^{2 [17]} Toto jsou jména synů Geršómových^a: Libní a Šimeí. ^{3 [18]} Synové Kehatovi: Amrám, Jishár, Chebrón a Uzíel. ^{4 [19]} Synové Merarího: Machlí a Muší. To jsou čeledi Léviho podle otcovských rodů.

^{5 [20]} Ke Geršómovi patří: jeho syn Libní, jeho syn Jachat, jeho syn Zima, ^{6 [21]} jeho syn Jóach, jeho syn Idó, jeho syn Zerach, jeho syn Jeotraj. ^{7 [22]} Synové Kehatovi: jeho syn Amínádab, jeho syn Kórach, jeho syn Asír, ^{8 [23]} jeho syn Elkána, jeho syn Ebjásaf, ^b jeho syn Asír^b, ^{9 [24]} jeho syn Tachat, jeho syn Uriel, jeho syn Uzijáš, jeho syn Šaúl. ^{10 [25]} A synové Elkánovi: Amasaj a Achímót. ^{11 [26]} Elkána: ^c Synové Elkánovi^c: jeho syn Sófaj, jeho syn Nachat^d, ^{12 [27]} jeho syn Eliab, jeho syn Jerócham, jeho syn Elkána. ^{13 [28]} A synové Samuelovi: prvorozený^e Vašní, po něm^e Abijáš. ^{14 [29]} Synové Merarího: Machlí, jeho syn Libní, jeho syn Šimeí, jeho syn Uza, ^{15 [30]} jeho syn Šimea, jeho syn Chagijáš, jeho syn Asajáš.

^{16 [31]} Toto jsou ti, které ustanovil David, ^f aby zpívali^f v domě Hospodinově, od chvíle, kdy tam spočinula schrána. ^{17 [32]} Přisluhovali zpěvem^g před příbytkem stanu setkávání až do doby, kdy Šalomoun vybudoval v Jeruzalémě dům Hospodinův. Ve své službě stáli podle svého pořádku. ^{18 [33]} Ti, kteří tu stáli, a jejich synové: Ze synů Kehatových: Héman, zpěvák, jeho syn Jóela, jeho syn Samuela, ^{19 [34]} syna Elkány, syna Jeróchama, syna Eliela, syna Tóacha, ^{20 [35]} syna Šúfa, syna Elkány, syna Machata, syna Amasaje, ^{21 [36]} syna Elkány, syna Jóela, syna Azarjáše, syna Sefanjáše, ^{22 [37]} syna Tachata, syna Asíra, syna Ebjásafa^h, syna Kóracha, ^{23 [38]} syna Jishára, syna Kehata, syna Léviho, syna Izraelova. ^{24 [39]} A jeho bratr Ásaf, stojící mu po pravici, Ásaf, syn Berekjáše, syna Šimey, ^{25 [40]} syna Míkaela, syna Baasejáše, syna Malkijáše, ^{26 [41]} syna Etního, syna Zera-

cha, syna Adajáše, ^{27 [42]} syna Ětana, syna Zimy, syna Šimeího, ^{28 [43]} syna Jachata, syna Geršóma, syna Léviho.

^{29 [44]} A jejich bratři, synové Merarího, stáli jim po levici: Ětan, syn Kišího, syna Abdího, syna Malúka, ^{30 [45]} syna Chašabjáše, syna Amasjáše, syna Chilkijáše, ^{31 [46]} syna Amsího, syna Baniho, syna Šemera, ^{32 [47]} syna Machlího, syna Mušího, syna Merarího, syna Léviho.

^{33 [48]} A jejich bratři lévijci byli pověřeni veškerou službou při příbytku Božího domu. ^{34 [49]} Áron pak a jeho synové pálili kadidlo na oltáři pro zápaly a na oltáři pro kadidlo při veškerém díle ve velesvatyni a vykonávali smírcí obřady za Izraele podle všeho toho, co přikázal Mojžíš, Boží služebník.

^{35 [50]} Toto jsou synové Áronovi: jeho syn Elezar, jeho syn Pinchas, jeho syn Abišúa, ^{36 [51]} jeho syn Bukí, jeho syn Uzí, jeho syn Zerachjáš, ^{37 [52]} jeho syn Merajót, jeho syn Amarjáš, jeho syn Achitúb, ^{38 [53]} jeho syn Sádok, jeho syn Achímaas.

^a Geršón, P {v.1n, sr Ex 6,16 Nu 3,17}. — ^{b-b} × P. — ^{c-c} × O' P. — ^d + 3 další jména, P. — ^{e-e} :: Jóel a druhý { < v^{eha}-š^{ení} místo vaš^{ní}, H.}, O'L P. — ^{f-f} nad zpěváky, V ∞ O'. — ^g na hudební nástroje, O'. — ^h + syna Elkány syna Asíra, O'L; sr v.8 — {Ve vlastních jménech se údaje versí různí.}

{1—4} Ex 6,16—19 {7} 1Pa 9,19 Ex 6,24 {12} 1S 1,1 {13} 1S 8,2 {16} 2S 6,17 1Pa 16,1 {18} 15,17.19 {22} Ex 6,24 {24} 1Pa 15,17.19 {29} 15,17.19 {34} : Ex 28,1; Ex 30,7; Lv 16 {35} —38} // 1Pa 5,30—34

^{1—15} V první části rodokmenu lévijců {5,27—41} je všechen zájem a důraz soustředěn na Kehatova prvorozeného syna Amráma, otce Árona, Mojžíše a Mirjam, a na Áronův rod, jdoucí přes Eleazara až po Jósadaka do babylónského zajetí; je vyjmenováno 23 potomků v přímé linii. Nyní, v druhé části, je zmíněno osm potomků Léviho syna Geršóma {v.2 a 5n, jindy se píše Geršón}, osm potomků Merarího {v.4 a 14n}, a zase je největší pozornost věnována *Kehatovi*; je vyjmenováno třikrát více jeho potomků než u Geršóma a Merarího.

Rodokmeny, především lévijské, zaujímaly v Izraeli velmi důležité místo. Podle nich se zvláště v poexilní době zjišťovala čistota rodu a příslušnost k určité skupině i oprávněnost vyko-

návat určité úkony a *služby ve svatyni* a kolem ní. Kdo nepočázel z rodu posvěceného Hospodinovým pověřením, nesměl práce a služby ve svatyni vykonávat. Příslušnost k léviovskému rodu se stala zárukou řádu při bohoslužbách a obětech i znamením, že vztah k Hospodinu není narušen cizími prvky. Proto se seznamu rodu Lévioců věnuje tolik místa. Jejich výčet byl zároveň míněn jako doklad neustálé Boží trpělivosti a péče. Některé rody ovšem končí náhle, jako například Nádabův a Abíhuův (5,29) nebo Chebrónův a Uzíelův, dalších dvou Kehatových synů (6,3). Došlo tu k takovému narušení vztahu k Hospodinu, že v důsledku toho *celý rod zanikl* (sr Lv 10,1n); anebo z jiného důvodu nebylo záměrem podání rozvádět genealogii takových rodů (1Pa 15,9n).

Mezi Léviocvi je jmenován též *Efrajimec Samuel* a jeho otec Elkána; asi jen tak mohl být zařazen mezi legitimní Boží sluhy.

^{16–32} Mezi Léviocce patří *tři rody zpěváků*: Hémanův, Ásafův a Étanův. Navazují na Léviho syna Kehata (Héman), Geršóma (Ásaf) a Merariho (Étan). Uprostřed stával Héman, na pravé straně Ásaf a na levé Étan. Potomstvo tří skupin, sledované až po Léviho — u Hémana až po Izraele — má doložit správnost a spolehlivost i oprávněnost liturgie zavedené Davidem. Zpívali od chvíle, kdy byla v Jeruzalémě umístěna Hospodinova schrána (sr 1Pa 16,4). Zpěv se stal nedílnou součástí kultu a výsadní povinností těchto rodů.

Héman i Étan mají v Žalmech (sr sv. 9 Žalmy, str. 19) přízvisko *Ezrachijský*, které Septuaginta v obou případech mění na Izraelský; jindy výraz *'ezrach* zpravidla překládá jako 'domorodec'. Je proto možné, že oba jmenování náleželi k potomkům domácího kenaanského obyvatelstva (Bič, Palestina II., 125), jehož kněžstvo Izraelci aspoň zčásti převzali spolu se svatyněmi. Časem splynulo s Léviocvi (sr též rod Éliho a Sádokův).

Jména Lévioců jsou velmi rozmanitá, známá i neobvyklá, domácí i cizí. Jmen zakončených na *-jáš* (tj. *jáh* = Hospodin) je poměrně málo, rovněž tak jmen na *-el* (= Bůh). Tato okolnost svědčí o uctívém zacházení s rodopisy a o nezkresleném předávání jednotlivých jmen; v pozdější době totiž jména zakončená na *-jáš* jako by nesla charakter pravověrnosti.

^{33–38} Nejvýznamnější služba ve svatyni je svěřena *Áronovcům*; spolu s Áronem jich je vyjmenováno 12 do postavení chrámu (sr 1Pa 5,29—34). Další budou sloužit v chrámu až do babilónského zajetí. Mají pálit kadidlo na oltáři, sloužit ve velesvatyni a konat smírčí obřady (sr vk Lv 9).

Značný počet potomků Kehatových překvapuje vzhledem k malému počtu potomků Geršómových a Merariho. Dá se to vysvětlit jednak tím, že do Kehatova rodu byli zařazeni i *příslušníci jiných rodů*, např. rod Samuelův, jednak zřejmou *neúplností* seznamu potomků Geršóma a Merariho (sr 1Pa 23, 7—11 anebo 23,21—23, kde se uvádí řada dalších potomků obou rodů). Četné rodokmeny byly jistě velmi labilní, málo významní jedinci se prostě vypouštěli (sr vk Za 1,1), a nezakládaly se jenom na pokrevním příbuzenství, jak tomu bylo třeba později v judaismu.

ec) Lévijská města 6,39—66 (= 6,54—81 K)

Seznam lévijských a útočištných měst v jednotlivých izraelských kmenech.

^{39 [54]} **A toto jsou jejich sídliště při jejich hradištích na jejich území, sídliště pro syny Áronovy, pro čeleď kehatskou, neboť jim připadl první los.** ^{40 [55]} **Dali jim Chebrón v zemi judské s okolními pastvinami.** ^{41 [56]} **Avšak pole u města a dvorce dali Kálebovi, synu Jefúnovu.**

^{42 [57]} **Synům Áronovým dali města útočištná, Chebrón i, Libnu s pastvinami, Jatír^k, Eštemóu s pastvinami,** ^{43 [58]} **Chílez s pastvinami, Debír s pastvinami,** ^{44 [59]} **Ašán s pastvinami^l, Bét-šemeš s pastvinami.**

^{45 [60]} **Od pokolení Benjamínova dostali^m Gebu s pastvinami, Aletmet s pastvinami, Anatót s pastvinami. Všech jejich měst pro jejich čeledi bylo třináct.**

^{46 [61]} **Zbývající Kehatovci, podle čelediⁿ svého pokolení, dostali losem deset měst od poloviny pokolení Manasesova^o.**

⁴⁷ [62] Geršómovci dostali ^p pro své čeledi třináct měst od pokolení Isacharova, od pokolení Ašerova, od pokolení Neftalího a od pokolení Manasesova v Bášanu.

⁴⁸ [63] Merarióvci dostali losem ^q pro své čeledi dvanáct měst od pokolení Rúbenova, od pokolení Gádova a od pokolení Zabulónova.

⁴⁹ [64] Izraelci dali Léviocům města s pastvinami. ⁵⁰ [65] Od pokolení Judovců, od pokolení Šimeónovců ^r a od pokolení Benjaminců ^r jim losem ^s přidělili tato města, která uvedli jmenovitě.

⁵¹ [66] Některé z čeledi Kehatovců dostaly města od pokolení Efrajimova ^t na jeho území. ⁵² [67] Přidělili jim města útočištná, Šekem s pastvinami v pohoří Efrajim, Gezer s pastvinami, ⁵³ [68] ^u Jokmeám s pastvinami ^u, Bét-chorón s pastvinami ^ú, ⁵⁴ [69] Ajalón s pastvinami, Gat-rimón s pastvinami.

⁵⁵ [70] A od poloviny pokolení Manasesova dostaly zbývající čeledi ⁿ Kehatovců Anér s pastvinami a Bileám s pastvinami.

⁵⁶ [71] Geršómovci podle čeledi ⁿ dostali od poloviny pokolení Manasesova Gólan v Bášanu s pastvinami a Aštarót s pastvinami.

⁵⁷ [72] Od pokolení Isacharova Kedeš s pastvinami, Dobrat s pastvinami, ⁵⁸ [73] ^v Rámot s pastvinami ^v, Aném s pastvinami.

⁵⁹ [74] Od pokolení Ašerova Mášal s pastvinami, Abdón s pastvinami, ⁶⁰ [75] Chúkók s pastvinami a Rechób s pastvinami.

⁶¹ [76] Od pokolení Neftalího Kedeš v Galílu s pastvinami, Chamón s pastvinami a Kirjatajim s pastvinami.

⁶² [77] Zbývající Merarióvci dostali od pokolení Zabulónova ^w Rimónó s pastvinami, Tábor s pastvinami, ⁶³ [78] na druhé straně Jordánu pak, na východ od Jordánu, u Jericha od pokolení Rúbenova Beser ve stepi s pastvinami ^x, ^y Jahsu s pastvinami ^y, ⁶⁴ [79] Kedemót s pastvinami a Mefaat s pastvinami. ⁶⁵ [80] ^z A od pokolení Gádova ^z Rámot v Gileádu ^z s pastvinami, Machanajim s pastvinami, ⁶⁶ [81] Chešbón s pastvinami a Jaezer s pastvinami.

ⁱ podle Joz 21,10. — ^j + s pastvinami, P (sr Joz 21,13). — ^k + s pastvinami, Joz 21,14. — ^l + Jutu s pastvinami, O^B P (sr Joz 21,16). —

m + Gibeón s pastvinami, Joz 21,17. — ⁿ sg, H. (vv.46,55,56). — ^o :: Joz 21,5. — P + losem, Joz 21,6. — q × Joz 21,7. — ^{r-r} × O^o (sr Joz 21,9). — ^s × Joz 21,9. — ^{t-t} jako svůj los, Joz 21,20 [górálám místo g^ebúlám, 1Pa]. — ^{u-u} × P. — ^ú chybí tu údaj Joz 21,23. — ^{v-v} × P. — ^w vypuštěn údaj z Joz 21,34b. — ^x + a M^oput s pastvinami, P. — ^{y-y} × O^B. — ^{z-z} × P. — (V názvech míst se podání různí.)

(39—66) // Joz 21 (41) Joz 14,13 15,13 (46) : vv.51—55 (47) : vv.56—61 (48) : vv.62—66

^{39—66} Seznam lévijských měst se shoduje — až na několik drobností — se záznamem v Joz 21,8nn. Jde o 48 měst: 13 pro Áronovce, ale vyjmenováno jich je jen 11; chybí Juta a Gibeón. Rovněž ostatní výčty neodpovídají uváděným součtům: 10 pro Kehatovce, 13 pro Geršómovce a 12 pro Merarióvce. Tato města byla určena pro pobyt Lévioců (sr vk Joz 21). Není ještě jmenován Jeruzalém, s nímž bude lévijských měst 49 (7 × 7).

Lévijská obydlí jsou rozmístěna *po celé zemi*. Z počtu dvanácti kmenů chybí jen pokolení Danovo (sr Joz 21,23n). Města Bét-el a Dan se stala za Jarobeáma I. královskými svatyněmi a zároveň vzdorosvatyněmi; odváděla lid od jeruzalémského chrámu (1Kr 12,26—30), a proto není jmenováno žádné z nich. Tato okolnost nasvědčuje tomu, že seznamy vznikly se vši pravděpodobností v pokolení Judově, a to nejspíše za Jóšijáše. Staly se součástí boje proti cizím vlivům a proti modloslužbě. K poznámce o Chebrónu a Kálebovi sr vk Joz 14,6—15.

K městům lévijským náleží též *města útočištná*. Podle Nu 35,1—6 (sr vk) má být asylových měst 6 (3 před Jordánem a 3 za Jordánem) a zbývající 42 města jsou dána Léviocům k přebývání, celkem 48. Podle Joz 20 jsou pokládána za útočištná tato města: Kedeš, Šekem a Chebrón, Beser, Rámot a Gólan. Všechna tato města jsou zmiňována také v 1Pa, avšak vedle nich je tu celá řada místních jmen, uváděných pod společným nadpisem jako města asylová, např. vedle Chebrónu i Libna, Jatír, Eštemóa atd. Rozdíl mezi městy lévijskými a útočištnými buď zvolna mizel anebo nikdy nebyl zcela zřetelný. Nejspíše však je nutné chápat v 1Pa města označená jako útočištná jen jako zvláštní místa pro Léviovce, zatímco v Joz 20 jde o 6 měst asylového rázu, určených pro ty, kdo neúmyslně zabili.

Nápadné je, že v prostoru *mezi Jeruzalémem a Chebrónem* není ani jedno lévijské město, rovněž tak v kraji *od Bét-elu po Megido*, severní hranici asyrské provincie Samerina. Lze tu spatřovat odraz situace lévijských, v níž se ocitli po centralisaci kultu do Jeruzaléma, když venkovské svatyně byly zrušeny. Jmenování Šekemu jako lévijského města (sr Joz 21,21 = 1Pa 6,52) je asi dodatečným přídatkem ze starší listiny útočistných měst (sr Joz 20,7). Král Jóšijáš přesídlil lévijské z krajiny jižně od Jeruzaléma až po Chebrón do svatého města Jeruzaléma a kněze v Samaří dal vyhledat (sr 2Kr 23,8.19n; Alt, *Kleine Schriften*, 1962, 267nn). Zde má své počátky pozdější *sociální postavení levitů*: dostali se na úroveň vdov, sirotků a hostů, stojících pod mimořádnou Boží ochranou. Byli to potomci kněžstva mimojeruzalémských svatyní, kteří byli v chrámě podřazení tamním kněžím jako jejich přísluhovači a pomocníci.

f) Pokolení Isacharovo

7,1—5

Seznam Isacharovců a počet jejich bojovníků.

7 ¹ **K synům Isacharovým patřil Tóla a Púa, Jašúb a Šimrón, tito čtyři.**

² **Synové Tólovi: Uzí, Refajáš, Jeriel, Jachmaj, Jíbsám, Šemúel, náčelníci otcovských rodů Tólových, stateční bohatýři podle svých rodopisů; jejich počet za dnů Davidových činil 22.600.**

³ **A synové Uzího: Jizrachjáš. Synové Jizrachjášovi: Mikael, Obadjáš, Jóel, Jišijáš, celkem pět^a, všichni náčelníci.** ⁴ **Při nich bylo 36.000 mužů ve vojenských bojových houfech^b, podle svých rodopisů po otcovských rodech; měli totiž mnoho žen a synů.** ⁵ **A jejich bratři, statečných bohatýřů, po všech čeledech Isacharových bylo 87.000; všech, kdo byli zapsáni do seznamu rodů.**

^a čtyři, P. — ^b bohatýři, O' ∼ P. — (Tvary vlastních jmen jsou tradovány nejednotně.)

[1] Gn 46,13 Nu 26,23n

¹⁻⁵ V následujících oddílech je stručně pojednáno o dalších, méně významných pokoleních. Vedle údajů známých z Gn a Nu se tu místy vyskytují i stopy nám neznámých pramenů. Isachar má čtyři syny. Jména dvou, Tóly a Šimróna, se shodují s Gn 46,13; Púa však je v Gn označen jako Púva (rovněž tak v Nu 26,23) a Jašúba nutno v Gn hledat za jménem Jób. S jménem Púa se setkáváme i v Sd 10,1 (soudce Tóla, syn Púův).

V seznamu je zachycen pouze *rodokmen Isacharova prvorozeného* syna Tóly; ten pokračuje přes jeho prvorozeného syna Uzího k Jizrachjášovi a jeho čtyřem synům. Jsou tu v podstatě zaznamenány čtyři generace, které svůj původ odvozovaly od praotce Isachara.

Počet bojovníků Isacharova kmene daleko převyšuje součty z knihy Nu (Nu 1,29: 54.400; 26,25: 64.300). Tólova čeleď má 22.600 bojovníků, Uzího 36.000, ostatní bratří 87.000. Seznamy povolání do vojenské služby se spojují s dobou Davidovou a vrhají zpětné světlo na sčítání lidu v Nu (sr vk Nu 1 a 26; 2S 24). Jen u některých kmenů zde najdeme podobné součty, což svědčí, že tyto zprávy jsou torzem větších celků a seznamů (sr 1Pa 5,18 7,7n).

Za *typické pojmy* pro tento seznam lze označit tyto výrazy: rodopis (sr např. Gn 5,1nn), otcovský rod (Nu 1,1nn aj.), zapsání do seznamu rodů, prokázání původu (sr Ezd 8,1 Neh 7,5); zvláště poslední obrat silně prozrazuje úsilí Božího lidu o rodovou čistotu, kterou spojovali s čistotou víry a vyznání více než s pokrevním příbuzenstvím. V dobách, kdy se Izrael střetával s cizími vlivy, nutně potřeboval pevné vodítko, jímž se mohl řídit.

Zároveň je patrné, že *rodové tradice* nebyly setřeny ani násilnými deportacemi ani jinými akcemi, ale že si podržely svůj svéráz i v exilu a v době poexilní.

g) Pokolení Benjamínovo (I.)

7,6—12

Seznam Benjamínovců a počet jejich bojovníků.

⁶ Benjamín: Bela, Beker, Jedíael, tito tři. ⁷ A synové Belovi: Esbón, Uzí, Uzíel, Jerimót, Írí, těchto pět, náčelníci otcovských rodů, stateční bohatýři; do seznamu rodů jich bylo zapísáno 22.034.

⁸ Synové Bekerovi: Zemíra, Jóáš, Elíezer, Eljóenaj, Omrí, Jeremót, Abíjáš, Anatót, Alemet; tito všichni jsou synové Bekerovi. ⁹ Do seznamu rodů, podle svých rodopisů, byli zapísáni jako náčelníci otcovských rodů, stateční bohatýři, celkem 20.200.

¹⁰ Synové Jedíaelovi: Bilhán. A synové Bilhánovi: Jeúš, Binjamín, Ehúd, Kenaana, Zétan, Taršíš a Achíšachar. ¹¹ Tito všichni jsou synové Jedíaelovi, podle náčelníků rodů, stateční bohatýři, 17.200 těch, kteří byli schopní vycházet do boje.

^{12c} Synové Írovi^c: Šupím a Chupím. ^d Synové Achérovi^d: Chuším.

^{c-c} synové Raómovi (apod.), O'; synové Hirovi, V; synů doma zrozených, K (H. 'ír = město). — ^{d-d} tak i O' a V; synů vně zplozených, K (H. 'achér = jiný). — (Tvary vlastních jmen jsou tradovány nejednotně.)

[6] Gn 46,21 : Nu 26,38n 1Pa 8,1n [12] Nu 26,39

⁶⁻¹² U Benjamína lze sledovat vzestupnou tendenci v počtu bojovníků: 35.400 (Nu 1,37) — 45.600 (Nu 26,41) — 59.434 (podle 1Pa); zvláštní zájem biblického podání na tomto rodu je naznačen ještě dalším seznamem, směřujícím k Saulovi (1Pa 8). Téměř vyhubený rod, proti němuž vedla kdysi ostatní izraelská pokolení bratrovražednou válku (Sd 20n), se stal opět významným článkem v životě Izraele.

V seznamu jde vesměs o jména nejasná a nic neprozrazující. Při srovnání s rodopisem z Gn 46,21 a Nu 26,38n se dají snadno zjistit značné rozdíly. Shoduje se jen několik jmen (Bela, Beker, Chupím), kdežto ostatní jsou úplně jiná (Jedíael

a jeho rod, též rod Belův a Bekerův; proto soudí někteří badatelé, že zde vůbec nejde o rodokmen Benjamínův, nýbrž spíše Zabulónův, který tu sice není jmenován, ale který se v tomto výčtu nevyskytuje vůbec. Pro tuto domněnku však chybí jakýkoli podklad. Další seznam Benjamínovců (1Pa 8) navazuje spíše na Gn a Nu než na tento záznam. Jména Chupím a Šupím ukazují na spřízněnost s kmenem Manasesovým (1Pa 7,15).

Do seznamu Benjamínovců je pojat i rod Chuším, uváděný též v pokolení Danově (Gn 46,23; důvody k vypuštění jména Dan mohou být stejné jako u seznamu lévijských měst, sr vk 1Pa 6,39—66).

Údaj v.12 je nejasný. Staré verše sice předpokládají vlastní jména (tak i v našem překladu, shodně s jinými novodobými překlady), ale pozoruhodné je *pojetí Kralických*. Může jít skutečně jednak o syny 'doma zrozené', jednak o syny 'vně zplozené', tj. přidružené Benjamínovu pokolení. Izrael měl vždy dveře otevřené pro ty, kteří hledali Hospodina a byli ochotni připojit se k jeho lidu.

h) Pokolení Neftalího a předjordánská část Manasesa

7,13—19

Seznam Neftalíovců a druhé části Manasesovců a jména několika pramatek.

¹³ Synové Neftalího: Jachasiel, Gúni, Jeser a Šalúm, synové Bilhy.

¹⁴ Synové Manasesovi: Asríel, kterého mu porodila jeho žena; jeho aramejská ženina porodila Makíra, otce Gileádova. ¹⁵ A Makír vzal ženu pro Chupíma a Šupíma; jméno jeho sestry bylo Maaka. Jméno druhorozeného bylo Selofchad; a Selofchad měl jen dcery. ¹⁶ Maaka, žena Makírova, porodila syna a pojmenovala ho ^e Pereš; jeho bratr se jmenoval ^e Šereš; a jeho synové: Úlam a ^f Rekem. ¹⁷ Synové Úlamovi^f: Bedán. Toto jsou

synové Gileáda, syna Makírova, syna Manasesova. ¹⁸ Jeho sestra Moleket porodila Išhóda, Abiezera ^g a Machlu ^g. ¹⁹ A synové Šemídovi byli Achjám, Šekem, Likchí a Aníam.

e-e × O'B. — f-f × O'B. — g-g × P. — (Tvary vlastních jmen jsou tradovány nejednotně.)

{13} Gn 46,24 Nu 26,48n {14} Nu 26,29—33 {15} Nu 27,1

¹³ Jména čtyř potomků *Neftalího* včetně dodatku: 'synové Bilhy' stojí v souladu se záznamem Gn 46,24 (též Nu 26,48n). Nepatrné změny (Jachseel — Jachasíel, Šilém — Šalúm) naznačují, že ani zde nebyla pozdější tradice jednotná ve výslovnosti. Kmen, čítající podle Nu 26,50 45.400 bojovníků, na jehož území bylo jedno z útočištných měst (Kedeš, 1Pa 6,61), se dostává téměř na okraj dění a ztrácí na významu, podobně jako jeho druh Zabulón (sr též pokolení Danovo). A snad právě proto dostávají tyto dvě nevýznamné oblasti nevšední zaslíbení o příchodu mesiáše (Iz 8,23 [= 9,1 K]).

¹⁴⁻¹⁹ Seznam *Manasesovců* navazuje na seznam *Manasesovců* usazených v Zajordání (1Pa 5,23—26). Za předlohu značně upravenou lze pokládat Nu 26,29—34. Hlavní důraz je položen na *Makíra* a jeho 'syna' Gileáda; jméno Gileád je též označením krajiny na východ od Jordánu (Sd 5,14). Z Gileádu pocházeli dva soudcové, Jaír Gileádský (Sd 10,3) a Jiftach (Sd 11). Důležité místo v rodu zastávaly ženy, jak naznačuje tento seznam tím, že zmiňuje jejich jména. Vedlejší žena, Aramejka, porodila Asríelovi Makíra. Dále se zmiňuje Makírova sestra Maaka (tak se jmenovala i jeho manželka, sr v. 16), a dcery jeho bratra Selofchada (sr Nu 27,1) i jméno Gileádovy sestry Moleket, jež porodila tři syny. Ženy se vyskytují poměrně zřídka v rodokmenech (sr např. seznam Judovců, 1Pa 2,35 3,1nn 4,9.15nn aj. a Efrajimovců, 7,23n).

Teprve závěr objasňuje aspoň zčásti smysl rodokmenu: všecko směřuje ke *Gileádovi* (sr Nu 26,29; Joz 17,2). Makír vystupuje jako otec Gileádův (1Pa 7,14.17, sr Joz 17,1).

Jak již naznačeno, poskytuje manasesovský seznam dosti *sporných údajů*: Např. Chupím a Šupím se vyskytují už ve v.12 a připouštějí velmi

rozdílný výklad. Proč se uvádí 'druhorozený' Selofchad (v.15), když nebyla řeč o žádném 'prvorozeném'? Maaka vystupuje jednou jako sestra Makírova a hned zase jako jeho žena (v.15n). Synové Makírovi jsou připsáni i Gileádovi (v.16n). A konečně se mluví o synech Šemídových (v.19), aniž se řekne, kdo to byl. Zřejmě se pisatel snažil zachránit různé tradiční střípky.

Rozsáhlé území Manasesovců, rozdělené na část v Předjordání a v Zajordání, představovalo i vnitřně *dva celky*, jež daly vzniknout dvěma svérázným útvarům. V seznamech 1Pa 5,23—26 a 7,14—19 se v podstatě počítá se dvěma pokoleními.

i) Pokolení Efrajimovo

7,20—29

Seznam Efrajimovců a jejich sídlišť.

²⁰ Synové Efrajimovi: Šútelach, ^h jeho syn Bered, jeho syn Tachat ^h, jeho syn Eleada, jeho syn Tachat, ²¹ jeho syn Zábád, ⁱ jeho syn Šútelach ⁱ, Ezer a Elead. Ale povraždili je domorodci, muži z Gátu, neboť přitáhli, aby zabrali jejich stáda. ²² Po mnoho dnů truchlil jejich otec Efrajim a jeho bratři přišli, aby ho potěšovali. ²³ Pak vešel ke své ženě a ona otěhotněla a porodila syna a on ⁱ mu dal jméno Beria (to je V-nešťestí), že byla i v nešťestí v jeho ^k domě. ²⁴ Jeho dcerou byla Šeera ⁱ; ^m ta vybudovala ^m Bét-chorón Dolní a Horní a Uzen-šeeru. ²⁵ A jeho syn byl Refach, a Rešef, jeho syn Telach, jeho syn Tachan, ²⁶ jeho syn Laedán, jeho syn Amíhúd, jeho syn Elišama, ²⁷ jeho syn Nóm ⁿ, jeho syn Jozue. ²⁸ Jejich vlastnictví a sídliště: Bét-el s vesnicemi, ^o na východě Naarán, na západě Gezer s vesnicemi ^o, Šekem s vesnicemi, až do Ajá s vesnicemi. ²⁹ V rukou synů Manasesových byl Bét-šeán s vesnicemi, Taenak s vesnicemi, Megido s vesnicemi, Dór s vesnicemi. V těch místech sídlili synové Josefa, syna Izraelova.

h-h × O'B. — i-i × O'B. — jona, P T. — kv mém, O'. — l-l × O', až na O'L. — m-m byl z oněch zbylých (sr v.21) a vybudoval, O'. — n jinde: Nún; tak i O' a V. — o-o × P. — (Tvary vlastních jmen jsou tradovány nejednotně.)

(20) Nu 26,35 (26) Nu 1,10 (27) Nu 13,8,16 (= 9.17 K) (28) Joz 16,1,10 (29) Joz 17,11 Sd 1,27

²⁰⁻²⁹ V tomto oddílků se setkává *několik prvků*: výčet Efrajimových potomků (vv. 20n a 25—27), zpráva o srážce s Pelištejci (21b—24) a výčet josefovských sídlišť. Prvých devět potomků Efrajimových bylo *vypražďěno* 'muži z Gátu', bezpochyby ještě pelištejského. Otec Efrajim truchlí nad mrtvými, bratři (z rodu Manasesova) ho potěšují. Jako náhradu dostává syna jménem *Beríu*, jehož jméno se slovní hříčkou (*b'erí'á* : *b'erá'á* = ve zlu, v neštěstí) vykládá tak, že jeho matka setrvala i v neštěstí v domě jeho otce nebo že neštěstí postihlo dům. Z tohoto syna pochází opět devět potomků, na jejichž konci a vrcholu je Mojžíšův nástupce *Jozue*; jeho otec zvaný zde *Nón* je týž jako *Nún* z Joz 1,1. Na historický sled událostí se přitom nebere zřetel.

Kromě potomků jsou zmiňována také *sídliště*: nejprve známé *Bét-el* se starou tradicí jákobovskou (Gn 28,19 35,3), dále lévijské město *Gezer* na západní straně, *Naarán* na východě, *Ajá* na severu a *Šekem*, které je už vlastně — tak jako i další vyjmenovaná města (*Bét-šeán*, *Taenak*, *Megido*, *Dór*, sr Joz 17,11) — na území pokolení *Manasesova*. Mezi oběma kmeny, pocházejícími z jednoho praotce, z *Josefa*, byla těsná pojitka, i když ne vždy příliš výrazná.

Zmínka o *manželce* Efrajimově a o *dceři* Šeeře stojí v souladu se zprávami o ženách, uvedenými např. v seznamu rodu *Manasesova*.

j) Pokolení Ašerovo

7,30—40

Seznam Ašerovců a počet jejich bojovníků.

³⁰ **Synové Ašerovi: Jimna, Jišva^p, Jišví a Beria a jejich sestra Serach.** ³¹ **A synové Beriovi: Chereb a Malkiel; to je otec Birzavitův.** ³² **Cheber zplodil Jafleta, Sómera a Chótama a jejich sestru Šúu.** ³³ **A synové Jafletovi: Pásak, Bimhál a Ašvát; to jsou synové Jafletovi.** ³⁴ **A synové Šemerovi: Achí a Rohga, Jechuba a Arám.** ³⁵ **A synové Helema, jeho bratra: Sófach, Jimna, Šeleš a Ámal.** ³⁶ **Synové Sófachovi: Súach, Charnefer, Šúal, Berí a Jimra,** ³⁷ **Beser, Hód, Šama, Šilša, Jitrán a Beéra.** ³⁸ **A synové Jeterovi: Jefune, Pispa a Ara.** ³⁹ **A synové Ulovi 9: Árach, Chaníel a Risja.** ⁴⁰ **Ti všichni jsou synové Ašerovi, náčelníci otcovských rodů, zkušení stateční bohatýři, náčelníci předáků. Počet zapsaných do seznamu rodů na vojnu a do boje činil 26.000 mužů.**

P tak i Gn 46,17, ale × Nu 26,44. — q-q × P. — (Tvary vlastních jmen jsou tradovány nejednotně.)

(30) Gn 46,17 Nu 26,44

³⁰⁻⁴⁰ Počet *Ašerovců* (26.000), schopných vycházet do pole, činí při srovnání se součty z knihy Nu jenom něco málo přes polovinu (Nu 1,41: 41.500; Nu 26,47: 53.400). V značném úbytku počtu bojovníků se dá vidět také pokles významu tohoto pokolení, které vlastně v Izraeli nikdy nehrálo důležitou roli. Ohroženo mořem (Sd 5,17) i Kenaanci (Sd 1,32) pozvolna se přizpůsobovalo okolnímu světu a ztrácelo se.

Dlouhá řada jmen potomků (přes 40), většinou z pramenů nám neznámých, nedokáže zakrýt nezadržitelný a citelný *úpadek kmene*, neboť jména jsou tu vskutku jen jmény, jež nevybavují ani nepřipomínají žádný známý úsek z dějin Božího lidu. I to je zajímavé, že ani jedno jméno nezačíná ani nekončí známou složkou *j'hó-*, *jó-* nebo *-jáš* (*jáh*) čili Hospodin (sr též Neftalí, 1Pa 7,13), což naznačuje, že Hospodinova tradice zde

nenášla takové viditelné uplatnění jako v jiných kmenech, anebo byla zastíněna jinými vlivy a důrazy.

Seznam je vcelku shodný s Gn 46,17, je však značně rozšířený. Ani jména *dvou žen*, Serach [také v Gn 46,17 a Nu 26,46] a Šúa [jen zde], nepřipomínají žádné známé události, takže se skutečně zdá, že tu máme co dělat nanejvýše se statisty velikého dramatu, jímž jsou děje a dějiny Izraele. Nový zákon přesto zmiňuje ženu prorokyni Annu z Ašerova pokolení jako svědkyni Kristovu (L 2,36).

4. POKOLENÍ BENJAMÍNOVO (II.)

a) Od Benjamína k Saulovi

8,1—28

Seznam Benjamínců, z nichž vzešel první izraelský král.

8 ¹ Benjamín zplodil Belu, ^a svého prvorozeného ^a, Ašbela jako druhého, Achracha jako třetího, ² Nóchu jako čtvrtého a Ráfu jako pátého ^b.

³ Synové Belovi byli: Adár, Géra, Abíhúd ^c, ⁴ Abíšúa, Namán, Achóach, ⁵ Géra, Šefúfan a Chúram. ⁶ To jsou synové Echúdovi, náčelníci rodů obyvatel Geby, kteří je přestěhovali do Manachatu, ⁷ totiž Naamán, Achíjáš a Géra; ten je přestěhoval ^d; též zplodil Uzu a Achíhuda. ⁸ A Šacharajim zplodil syny v krajině moábské, když propustil své ženy Chúšimu a Baaru; ⁹ se svou ženou Chodešou zplodil Jóbaba, Sibju, Méšu, Malkáma, ¹⁰ Jeusa, Sakejáše a Mirmu. Tito jsou ^e jeho synové ^e, náčelníci rodů. ¹¹ S Chúšimou pak zplodil Abitúba a Elpaala. ¹² A synové Elpaalovi: Eber, Mišeám a Šemed; ten vybudoval Ónó a Lód s vesnicemi. ¹³ A Beria a Šema; to jsou náčelníci rodů obyvatel Ajalónu; ti zahrnuli na útěk obyvatele Gátu. ¹⁴ A Achjó, Šášak a Jeremót, ¹⁵ Zebadjáš, Arad a Eder, ¹⁶ Míkael, Jišpa a Jócha, synové Beriovi, ¹⁷ Zebadjáš, Mešulám, Chizkí a Cheber, ¹⁸ Jišmeraj, Jizlía a Jóbab, synové Elpaalovi,

¹⁹ Jakím, Zikrí a Zabdí, ²⁰ Elienaj, Siletaj a Eliel, ²¹ Adajáš, Berajáš a Šimrat, synové Šimeího, ²² Jišpán, Eber a Eliel, ²³ Abdón, Zikrí a Chánan, ²⁴ Chananjáš, Élam a Antotijáš, ²⁵ Jifdejáš, Penúel, synové Šášakovi, ²⁶ Samšeraj, Šecharjáš a Ataljáš, ²⁷ Jaaresjáš, Elijáš a Zikrí, synové Jerochámovi. ²⁸ To jsou náčelníci rodů podle rodopisů, náčelníci, kteří sídlili v Jeruzalémě.

a-a :: Bekera, Gn 46,21 1Pa 7,6 (= *beker* :: *bekóró*, 1Pa 8). — ^b Gn 46,21 značně odlišně, ~ P. — ^c nebo: otce Ehúдова? (*'abí*, H. = otec, sr Sd 3,15). — ^d iglaam, O' [chápáno jako vlastní jméno? přepis z *heglám*, H. = přestěhoval je]. — ^{e-e} × O'. — (V pravopisu i výčtu jmen je podání značně nejednotné.)

[1] Gn 46,21 Nu 26,38 : 1Pa 7,6

¹⁻²⁸ Seznam *Benjamínců*, doplňující a rozvádějící rodokmen z 1Pa 7,6—12 a 9,35—44 [sr Gn 46,21 a Nu 26,38—41], přináší částečně *odlišné* a těžko vysvětlitelné údaje. Především si všímá genealogie prvorozeného syna Benjamínova Bely, který měl devět synů; opomíjí jeho čtyři bratry.

Dále jsou zmiňováni synové Echúdovi (toto jméno jen zde), představitelé rodů benjamínského města Geby, ležícího severně od Jeruzaléma. Zmínka o *přestěhování*, o obyvatelích, v jejichž čele stál Géra, se týká události odjinud neznámé. Je nesnadné určit, jaké místo se míní pod jménem Manachat. Jde patrně o emigraci do Moábu [sr v. 8]. Jinde je tímto jménem označena osoba (Gn 36,23 1Pa 1,40) nebo kmen (1Pa 2,54).

V rodokmenu *Šacharajimovu* se uvádějí tři ženy a devět synů. Ženy Chúšimu a Baaru později propustil a vzal si třetí, Chodešu, s níž měl sedm synů, představitelů otcovských rodů. Zmínka o krajině, doslova poli moábském, naznačuje, že existovaly nejjednodušší styky s blízkými Moábcí (sr Rt 1,1n).

Rod pokračuje v *Šacharajimovu* synu Elpaalovi, jenž má tři syny. Staví města *Ónó a Lód*. Obě místa jsou známá i v pozdější době, za Ezdráše a Nehemjáše (Neh 11,35); krátce před babylónským zajetím připadla k pokolení Judovu.

Dva představitelé otcovských rodů, Beria (sr syn Efrajimův, 1Pa 7,23) a Šema, pocházejí z Ajalónu; známe několik

měst tohoto jména. Slova o tom, že předáci z Ajalónu *zahnali na útěk obyvatele Gátu* zřejmě doplňují zprávu uvedenou v seznamu Efrajimovců, že muži z Gátu pobili potomky Efrajimovy (1Pa 7,21).

Vedle Geby, 'pole moábského', Ónó a Lódu a Ajalónu je zmíněno též 'svaté město' *Jeruzalém*, ležící na území Benjamínově a osídlené podle této zprávy četnými benjamínskými rody, neznámo ovšem kdy. Je jich vyjmenováno celkem 42 (tj. 6 × 7). Seřazení a utřídění jmen do několika skupin naznačuje, že seznam byl předříkáván, přednášen, snad zpíván jako doklad starého osídlení izraelské metropole; nové obyvatelstvo vytlačilo anebo potlačilo někdejší pohanské obyvatele (sr 2S 5,6n), po nichž tu už není ani stopy; seznam pokračuje v 1Pa 9,1—34.

b) Rod Saulův

8,29—40

Seznam Benjamínovců, sídlících v Gibeónu, předků a potomků krále Saula.

²⁹ V Gibeónu pak sídlili: otec Gibeónu, jeho žena se jmenovala Maaka, ³⁰ a jeho ⁸ prvorozený syn Abdón, pak Súr, Kiš, Baal a Nádab, ³¹ Gedór, Achjó^h a Zeker. ³² Miklót pak zplodil Simeu. Také ti sídlili naproti svým bratrům v Jeruzalémě, ¹ se svými bratryⁱ.

³³ A Nér zplodil Kiše, Kiš zplodil Saula, Saul zplodil Jónatana, Malkišúu, Abinádaba a Ešbaala. ³⁴ A synem Jónatanovým byl Meríb-baal. A Meríb-baal zplodil Míku.

³⁵ A synové Míkovi: Pítón, Melek, Taeréa a Áchaz.

³⁶ A Áchaz zplodil Jóadu, Jóada zplodil Alemeta, Azmáveta a Zimríhó, Zimrí zplodil Mósu. ³⁷ A Mósa zplodil Bineu; jeho synem byl Ráfa, jeho synem Eleása, jeho synem Ásel. ³⁸ A Ásel měl šest synů. Toto jsou jejich jména: Azríkam, Bokrúⁱ, Jišmáel, Šearjáš, Obadjáš a Chánan. To jsou všichni synové Áselovi. ³⁹ A synové jeho bratra Ešeka: Úlam, jeho prvorozený,

Ješú jako druhý a Elifelet jako třetí. ⁴⁰ A synové Úlamovi byli stateční bohatýři, střelci z luku; měli mnoho synů a vnuků, celkem 150. Ti všichni pocházeli ze synů Benjamínových.

8 její, O'. — ^h jeho bratr, O'^B; jeho bratři, O'^{AL} (sr 9,37; H. 'ách = bratr). — ⁱ⁻ⁱ × P. — ⁱ jeho prvorozený, O' P (< *bekóro* místo *bokrú*, H.). — (Ve vlastních jménech se údaje versí různí.)

(29—38) // 1Pa 9,35—44 (33) 1S 14,51; 1S 14,49; 2S 2,8 (34) 2S 4,4 9,6.10; 2S 9.12

^{29—40} K seznamu Benjamínovců je připojen rodokmen *Saulovy čeledi* (vv.33—38, opakuje se ještě jednou přesně v 1Pa 9,39—44). Potomstvo Saulovo zahrnuje dvanáct pokolení. Po upevnění Davidova rodu žili Saulovci v části Benjamínova pokolení, jež se stala judskou (Gutbrod). Tím biblické podání zřejmě navazuje na smlouvu Jónatanovu s Davidem (1S 20, 13—16.42n): David prokazuje Hospodinova milosrdenství Jónatanovým potomkům i po smrti svého přítele. Saulův rod se sleduje právě jen přes Jónatana.

Za sídlo rodu se pokládá město *Gibeón*; jeho 'otcem' je Ješel (1Pa 9,35). Není totožné se Saulovým sídlem Gibeou (1S 11,4 15,34 aj.), ani s městem Echúdových čeledí, zvaným Geba (1Pa 6,45 [= 60 K] Ezd 2,26 Neh 7,30), i když název se odvozuje z téhož slovního základu (H. *gib'á* = pahorek). Zařazení praotce 'Gibeóna' a města Gibeónu do Saulova rodu (není zmíněno v 1S 9,1) jako by narážkou upozorňovalo na vychytralé Gibeónany (sr Joz 9) a už tím vrhalo stín na Saulův rod.

Zmínka o Nérovi a Kišovi odkazuje čtenáře na známé údobí izraelských dějin (1S 9,1 14,51); podle 1S byl ovšem Nér Kišovým bratrem, nikoli jeho otcem. *Saul*, první král, je uveden jen jménem, nezmiňuje se žádný z jeho činů. Teprve v 1Pa 10,13n je jeho jednání kvalifikováno, a to záporně. Proto se jím pisatel 1Pa blíže nezabýval.

Saulovi potomci Eš-baal a Meríb-baal (též Merí-baal, 1Pa 9,40) byli později, když se jméno *-baal* jakožto jméno pohanského božstva v Izraeli začalo důsledně odmítat, přeznačení na

Íš-bóšeta a Mefí-bóšeta (2S 2,8; 4,4 9,6.10n; 21,8; H. *bóšet* = hanba). Po babylónském zajetí, kdy baalismus pro židovstvo už nebyl akutním nebezpečím, začalo se opět v určitých případech užívat u vlastních jmen theoforické složky *-baal*, většinou s hanlivým nádechem.

Saulův rodokmen směřuje od Míky k Úlamovi a jeho synům, válečníkům a lukostřelcům (sr Sd 20,15n), kteří mají mnoho synů a vnuků. Kmen, který byl téměř na vymření, projevuje neobyčejnou vitalitu a přes Saulův pád uchovává *potomstvo bojovníků*, kteří nakonec přežívají i pád Jeruzaléma a útrapy zajetí a přimykají se těsně k nositelům mesiášských tradic a nadějí, k lidu judskému (Neh 11,31nn).

*

V seznamech potomků jednotlivých izraelských pokolení není uveden kmen Dan a Zabalón; Danovo pokolení není vůbec nikde zmiňováno, o Zabalónovi čteme aspoň v soupisu lévijských a útočištných měst. Podle Nu 26,27 čítalo pokolení *Zabalónovo* 60.500 bojovníků, pocházel z něho soudce Elón (Sd 12,11n). V Mojžíšově požehnání se vyskytuje jméno Zabalón společně s jménem Isachar (Dt 33,18); je možné, že kmen Zabalónův splýnul s Isacharovci, a že proto pokolení Isacharovo bylo tak početné.

Vypuštění kmene *Danova* je zřejmě záměrné, a to z důvodů již výše naznačených (sr vk 1Pa 6,39—66). Ve starém výčtu útočištných měst (6,52—54), jsou jmenována dvě města patřící podle Joz 21,23n do kmene Danova (Ajalon a Getremón), když ještě sídlil ve střední Palestině při moři v bezprostředním sousedství Pelištejců. Z tohoto území pocházel významný soudce Samson (Sd 13,2). Počet bojovníků kmene Dan byl velmi značný (Nu 26,43: 64.400), ale přesto Danovci neodolali pelištejskému tlaku a našli si nová sídliště na severním pomezí země. Jejich nová svatyně Lajiš-Dan (Sd 18,29n) se sice po rozpadu Šalomounova království stala jednou ze dvou státních svatyní severního Izraele (1Kr 12,29), ale vykazovala modlářsky porušený kult; to vysvětluje, že se celé pokolení přestalo počítat do svazku Izraele.

Přitom počet pokolení dosahuje čísla 12, a to proto, že se počítá kmen Manases na dvakrát, část před Jordánem a část v Zajordání, dále Efrajim a pokolení Lévi tvoří samostatné celky. Josefovci tedy hrají důležitou roli (tři části: 2× Manases, 1× Efrajim), rovněž tak kmen Juda (nejdelší seznam) a kněžský rod Léviůvců. Zcela do pozadí ustupuje pokolení Neftalí (1Pa 7,13: jen jeden verš, 4 jména potomků). Šimeón, který není v požehnání Mojžíšově vůbec zmiňován, má tu naopak své závažné postavení hned za Judou a před Rúbenem (4,24—43). Seznam všech kmenů uzavírá nový výčet Benjamínůvců, jenž vrcholí v Saulovi (8,1—40); nahrazuje se tím celá řada kapitol ze života prvního izraelského krále (1S 9—31). I v tom je patrný vliv judské tradice davidovského rázu: vše směřuje k tomu, aby se zopakovalo a znovu vypsalo nejslavnější údobí izraelských dějin, údobí Davidova kralování (1Pa 10—29).

c) Obyvatelé Jeruzaléma po návratu ze zajetí

9,1—34

Seznam navrátilců z babylónského zajetí, kteří se usadili v Jeruzalémě.

9 ¹ Všichni z Izraele byli zapsáni do seznamu rodů. Zde jsou ti, kdo byli zapsáni do knihy králů ^a izraelských. Judu ^a pro jeho věrolomnost odvedli do vyhnanství do Babylóna.

² Kdo dříve sídlil v městech svého vlastnictví, Izrael, kněží, levité a chrámoví nevolníci, ³ pocházející z Judovců, Benjamínůvců, Efrajimůvců a Manasesovců, sídlili nyní v Jeruzalémě: ⁴ Útaj, syn Amíhúda, syna Omrího, syna Imrího, syna ^b Báního, ze ^b synů Peresa, syna Judova. ⁵ A ze Šilónanů ^c Asajáš, prvorozený, a jeho synové. ⁶ A ze synů Zerachových Jeuel a jejich bratří, 690. ⁷ A ze synů Benjamínových Salú, syn Mešuláma, syna Hódavjáše, syna Hasenuova, ⁸ a Jibnejáš, syn Jerochámův, a Éla, syn Uzího, syna Mikrího, a Mešulám, syn Šefatjáše, syna Reúela, syna Jibnijášova, ⁹ a jejich bratří podle

rodopisů, 956^d. Ti všichni muži byli náčelníci rodů, otcovských rodů.

¹⁰ A z kněží: Jedajáš, Jójaríb a Jakín, ¹¹ Azarjáš, syn Chilkijáše, syna Mešuláma, syna Sádoka, syna Merajóta, syna Achitúba, představeného Božího domu. ¹² A Adajáš, syn Jerocháma, syna Pašchúra, syna Malkijášova, a ^e Maesaj, syn Adiéla, syna Jachzéry ^e, syna Mešuláma, syna Mešilemíta, syna Imerova, ¹³ a jejich bratří, náčelníci otcovských rodů, 1.760 statečných bohatýrů pro služebné dílo Božího domu.

¹⁴ A z lévijců: Šemajáš, syn Chašúba, syna Azríkama, syna Chašabjáše, ze synů Merariho. ¹⁵ A Bakbakar, Chereš a Gálal, Matanjáš, syn Míky, syna Zikrího, syna Asafova. ¹⁶ A Obadjáš, syn Šemajáše, syna Gálala, syna Jedútúnova, a Berekjáš, syn Ásy, syna Elkánova, bydlící ve dvorcích netófských.

¹⁷ A vrátní: Šalúm, Akúb, Talmón a Achíman a jejich bratří; Šalúm byl náčelníkem ¹⁸ a je až dosud při východní královské bráně. To jsou vrátní z táborů Lévioců. ¹⁹ A Šalúm, syn Kóreho, syna Ebjásafa, syna Kórachova, a jeho bratří z rodu Kórachovců, byli správci služebného díla a střežili prahy stanu; jejich otcové byli správci Hospodinova tábora a střežili vstup. ²⁰ A Pinchas, syn Eleazarův, byl dříve jejich představeným; Hospodin byl s ním. ²¹ Zekarjáš, syn Mešelemjášův, byl vrátným při vchodu do stanu setkávání. ²² Všech prověřených vrátných prahů bylo 212. Byli zapsáni do seznamu rodů ve svých dvorcích. David a Samuel, vidoucí, je ustanovili k stálé službě. ²³ Oni a jejich synové byli na stráži u bran domu Hospodinova, domu stanu. ²⁴ Vrátní byli na čtyřech stranách: na východě, na západě, na severu a na jihu. ²⁵ A jejich bratří měli přicházet ze svých dvorců vždy ve stanovené době, aby spolu s nimi sloužili po sedm dnů. ²⁶ Tito byli ustanoveni k stálé službě: čtyři bohatýrští vrátní; byli to lévijci, byli správci komor a pokladů Božího domu. ²⁷ Jiní ponocovali kolem Božího domu, neboť na nich bylo držet stráž a ráno co ráno otvírat ^f. ²⁸ Další měli na starosti služebné náčiní, v určitém počtu je přinášeli dovnitř a vynášeli ven. ²⁹ Někteří měli pod pohledem náčiní a svaté předměty, bílou moukou, víno a olej, kadidlo a vonné látky. ³⁰ Někteří kněžští synové mísili

masti z vonných látek. ³¹ A Matitjáš z lévijců, prvorozený Kórachovce ^g Šalúma, byl ustanoven k stálé službě u pánví ^h. ³² Někteří Kehatovci, někteří z jejich bratří, měli na starosti rovnání předkladných chlebů; měli je připravovat sobotu co sobotu.

³³ Toto jsou zpěváci, náčelníci lévijských rodů; dleli v komnatách, uvolnění od jiných prací. Ve dne i v noci byli totiž v pohotovosti ke svému dílu. ³⁴ Toto jsou náčelníci lévijských rodů podle rodopisů, náčelníci, kteří sídlili v Jeruzalémě.

a-a izraelských a judských, O' V > K (:: H.). — b-b podle V (< *bán* min místo *bánimín*, H.); × O' (též × syna Imrího; jen: syna synů); :: syn Bánímína synů, H. {?}. — c z Šéloců, Nu 26,20 [= *ha šéláni* místo *ha-šílóni*, 1Pa]. — ^d 999, P. — e-e :: Amassaj syn Azarela syna Achzaje, Neh 11,13. — ^f odemykat + chrámové dveře, O'. — ^g × P. — ^h + k přípravě veleknězových obětí, O'. — (Ve vlastních jménech se údaje versí různí.)

{1} 2Kr 24,15n {2} : Joz 9,23.27 Ezd 8,20 {3-16} // Neh 11,3-19
 {4} : 1Pa 2,5 {11} 1Pa 5,38n [= 6,12n K] {16} 1Pa 2,54 {19}
 Nu 26,58 2Pa 20,19 {20} : Nu 25,11-13 {22} 1S 9,9.11 {27}
 : Nu 1,53 {30} : Ex 30,23-25 {32} Lv 24,5-8 : 1S 21,5-7
 (= 4-6 K)

¹⁻³⁴ Už v době královské zřejmě existovaly seznamy izraelských rodů. Podle nich bylo možno pořídit seznam deportovaných do babylónského zajetí. Z těchto seznamů zřejmě také vyplývalo, jak Izraelci, kněží, lévijci a chrámoví sluhové dříve sídlili v městech jim přidělených, daných jim do užívání a do dědictví. Zajetím byly tyto pořádky porušeny. Události po r. 587 př. Kr., kdy padl Jeruzalém, se hodnotí zcela v souladu s exilními a poexilními proroky jako trest za věrolomnost.

Seznam *jeruzalémských obyvatel* s nepatrnými odchylkami odpovídá listině z Neh 11,3-19 a poskytuje pravděpodobně věrný obraz poměrů jeruzalémských z doby po zajetí. Kromě Judovců a Benjamínců jsou tu jmenování i Efrajimovci a Manasesovci, tedy příslušníci rodů josefských (v dalších verších však jejich příslušníci nejsou uváděni). Tato úprava patrně souvisí s postavením Josefova pokolení před zajetím.

Seznamy příslušníků *Judova a Benjamínova rodu* jsou uzavřeny přesnými čísly (690 Judovců a 956 Benjamínců,

celkem 1.646); ti žili ve svatém městě. Když uvážíme, s jakou námahou byl Jeruzalém osídlován (sr Neh 11), není vyloučeno, že jde o číslo reálné. Připočteme-li k němu počet kněží (1.760) a vrátných (212; v tomto součtu jsou i vrátní z blízkého okolí, kteří v Jeruzalémě bydleli jen 'služebně') a přibližný počet lévijců (podle Neh 11,18: 284), dostaneme součet 3.902. Toto číslo svědčí jak o umenšení Božího lidu prošlého zkouškami a soudy, tak o nezměrné Boží trpělivosti. Opět je zde *svaté město* a má vše, co potřebuje Boží lid k životu; jsou tu i služebníci svatyně. Začíná znovu bohoslužba v plném rozsahu. Proto také seznam obyvatel tak rychle přechází ke kněžím, lévijcům, vrátným a zpěvákům a zčásti vypisuje jejich úkoly.

Jména kněží se převážně shodují s výčtem v Neh 11, 10—14, ale na rozdíl od Neh 11 jich je víc. Jsou hodnoceni jako statní či stateční bohatýři; v době ohrožení byla jejich práce jistě velmi odpovědná. Bohoslužby vyžadují muže, kteří i v těžké době a navzdory nebezpečné situaci věrně konají službu.

V *seznamu lévijců* jsou vzhledem k Neh 11 podstatněji rozdíly v jménech i v dodatcích. Nečteme zde např. o synu Ásafovu, že začíná chvály a modlitbu (Neh 11,17), ani o celkovém počtu levitů (v.18). Obadjášův rodokmen sahá až k Elkánovi; jeho příslušníci sídlí v netófských dvorcích nedaleko judského Bét-lechemu (sr Neh 7,26); z nich pocházeli dva Davidovi bohatýři (2S 23,28n) a po návratu z exilu někteří zpěváci (Neh 12,28).

Nejdelší zpráva je věnována *vrátným* a jejich povinnostem (na rozdíl od Neh 11,19). Zmiňují se jak úkoly ve stanu, tak v Božím domě. Tak se zde zřetelně projevuje kontinuita služby při stanu setkávání a při chrámu (Galling). Rovněž zmínka o pověření, jehož se jim dostalo přímo od Davida a od Samuela, svědčí o důležitosti a staré tradici této služby. Povinnosti vrátných jsou velmi obsáhlé: střežit prahy neboli vchod do stanu setkávání, brány do Hospodinova domu, každé ráno otvírat vrata, stát na stráž na straně severní, jižní, západní a východní a držet stráž i v noci. K strážným úkolům ještě přistupují dozorcí služby nad komnatami a chrámovým pokladem, vynášení a uskladňování náčiní a nádob a jiných

předmětů potřebných k bohoslužbě a dozor nad zásobami. Příprava mastí a olejů (kněží), předkladných chlebů (Kehatovci) a všeho, co se dělalo na pánvi (Kórachovci), i když je přiřazeno pod oddíl o úkolech vrátných a strážných, je spíše doplňkem ke kněžským a lévijským povinnostem.

Ze seznamu je patrné, že existovaly *čtyři skupiny vrátných*, které se vždy po sedmi dnech střídaly ve službě. K strážným usazeným v Jeruzalémě se připojovali lévijci, usazení v nedalekých dvorcích, kteří přicházeli vykonávat své služby do jeruzalémského chrámu.

Význam strážních služeb souvisí se základními povinnostmi kněží, lévijců a bojovníků (sr Nu 3) i se situací, v níž tento seznam vznikl. Právě mimořádný *důraz na strážní službu* ukazuje na vnitřní ohrožení i na vnější nebezpečí, v němž Boží lid žil, nejen v době putování pouští nebo v údobí před pádem Jeruzaléma, nýbrž i v době budování za Ezdráše a Nehemjáše.

V závěru je zmíněna kategorie lévijců — *zpěváků* (sr Neh 11,22n). I když nejsou jmenováni vedoucí zpěváci, Héman, Ásaf a Étan nebo Jedutún, přece jen už samo slovo zpěv nebo zpěvák připomíná Davida, jemuž se připisuje ustanovení zpěváků i zavedení zpěvu žalmů na počest Hospodinu (1Pa 16,7).

Výraz *Léviovci* označuje příslušnost kmenovou (potomky Léviovy), výraz *lévijci* příslušnost kněžskou pro dobu předexilní, kdy před centralizací kultu ještě nebyla odlišena hodnota různých kněžských tříd, *levita* pak označuje kněžské pomocníky doby poexilní (Ezd a Neh) a později.

d) Rodokmen Saulův

9,35—44

Seznam Benjamínovců. Druhý výčet potomků krále Saula.

³⁵ V Gibeónu sídlili: otec Gibeónu Jeíl, jeho ženaⁱ se jmenovala Maaka ³⁶ a jeho prvorozený syn Abdón, pak Súr, Kíš, Baal a Nér a Nádab, ³⁷ Gedór a Achjóⁱ, Zekarjáš a Mik-

lót. ³⁸ Miklót pak zplodil Šimeama. Také ti sídlili naproti svým bratrům v Jeruzalémě, se svými bratry.

³⁹ Nér zplodil Kíše a Kíš zplodil Saula. Saul zplodil Jónatana a Malkíšúu a Abínádaba a Ešbaala. ⁴⁰ Synem Jónatanovým byl Meríb-baal. Meríb-baal zplodil Míku. ⁴¹ Synové Míkovi: Pítón a Melek a Tachrea. ⁴² Āchaz pak zplodil Jaeru a Jaera zplodil Alemeta a Azmáveta a Zimrího, a Zimrí zplodil Mósu. ⁴³ Mósa zplodil Bineu; jeho synem byl Refajáš, jeho synem byl Eleása, jeho synem byl Āsel. ⁴⁴ Āsel měl šest synů. Toto jsou jejich jména: Azríkam, Bokrú a Jišmáel a Šearjáš a Obadjáš a Chánan. Toto jsou synové Āselovi.

i:: sestra, některé rpp. — i bratr (bratři), O'; + jeho, O'L (sr 8,30); Achíjáš, P. — (Ve vlastních jménech jsou i vůči 1Pa 8 některé odchylky.)

[35—44] // 1Pa 8,29—38 (40) 2S 4,4 9,6.10 (41) 1Pa 8,35 (42) : 8,36 (43) : 8,37

^{35—44} Znovu uvedený výčet Saulova rodu (sr vk 1Pa 8, 29—38) má především umožnit hladký přechod k další kapitole (10: o konci Saulova života) a k těžisku vyprávění, postavě krále Davida. Saulův rodokmen je jen kulisou, na jejímž pozadí má tím více vyniknout osobnost krále 'podle srdce Hospodinova'.

Oproti rodokmenu z 1Pa 8 se dozvídáme navíc, že otec Gibeónu se jmenoval Jeíel. Jeho manželkou byla Maaka. Mezi jeho syny se objevuje také Nér. Dále však se pokračuje stejně: Nér zplodil Kíše, Kíš Saula atd., což zdánlivě odporuje zprávě z 1S 14,51, pokládáme-li Néry za jednu osobu. Jenže v rodině se totéž jméno může vyskytnout i vícekrát, takže Nér mohl být i bratr i otec Kíšův. Rodokmen končí Āselem a jeho šesti syny.

e) Saulův konec

10,1—14

Izraelci byli poraženi od Pelištejců v pohoří Gilbóa, kde padl Saul se svými syny; obyvatelé Jábeše v Gileádu pochovali jejich ostatky.

10 ¹ Pelištejci bojovali proti Izraeli. Izraelští muži před Pelištejci utíkali a padali pobiti v pohoří Gilbóa. ² Pelištejci se pustili za Saulem a za jeho syny. I pobili Pelištejci Saulovy syny Jónatana, Abínádaba a Malkíšúu. ³ Pak zesílil boj proti Saulovi. Objevili ho lukostřelci a postřelili ho. ⁴ Saul řekl svému zbrojnoši: „Vytas meč a probodni mě jím, než přijdou ti neobřezanci, aby mě nezneuctili.“ Zbrojnoš však nechtěl, velmi se bál. Saul tedy uchopil meč a nalehl na něj. ⁵ Když zbrojnoš viděl, že Saul zemřel, také on nalehl na meč ^a a zemřel ^a.

⁶ Tak zemřeli Saul, jeho tři synové ^b a celý jeho dům; zemřeli zároveň. ⁷ Když všichni izraelští muži, kteří byli v dolině, viděli, že bojovníci ^c utekli a že Saul i jeho synové zemřeli, opouštěli svá města a utíkali. Pelištejci přišli a usadili se v nich.

⁸ Pelištejci přišli druhého dne obírat pobité a našli Saula a jeho syny padlé v pohoří Gilbóa. ⁹ Obrali ho a odnesli jeho hlavu a jeho zbroj ^d a poslali kolovat po pelištejské zemi jako radostné poselství pro své modlářské stvůry i pro lid. ¹⁰ Jeho zbroj uložili v domě svých bohů ^e a ^f jeho lebku přibili v domě Dágonově ^f.

¹¹ Všichni ^g z Jábeše v Gileádu uslyšeli o tom, co se Saulem provedli Pelištejci. ¹² Všichni válečníci se vypravili, odnesli ^h mrtvé tělo Saulovo i mrtvá těla jeho synů, přinesli je do Jábeše a pochovali jejich kosti pod posvátným stromem v Jábeši. Poté se postili sedm dní.

¹³ Tak zemřel Saul pro svoji zpronevěru; zpronevěřil se Hospodinu, protože nedbal na Hospodinovo slovo. Dokonce se dotázal většího ducha ⁱ. ¹⁴ Hospodina se nedotázal, proto jej Hospodin usmrtil a převedl království na Davida, syna Jišajova.

^{a-a} × O^b; + s ním, P (sr 1S 31,5). — ^b + onoho dne, O' P (sr 1S 31,6). — ^c Izrael, O'; lid izraelský, P. — ^{d-d} 1S 31,9 jinak. — ^e Ašartině, 1S 31,10. — ^{f-f} P podle 1S 31,10b. — ^g obyvatelé, 1S 31,11 ∼ P. — ^h 1S 31,12 obšírněji; ∼ P (celý v.12 podle 1S). — ⁱ + a prorok Samuel mu odpověděl, O'.

(1—12) // 1S 31,1—13 (12) : 2S 2,5 (13) : 1S 13,13n 15,23; : 1S 15,3.11 Ex 17,14; 1S 28,7nn

¹⁻¹⁴ Tato kapitola se shoduje s podáním 1S 31, až na několik nepatrných změn, zřejmých i z českého překladu. Závěr kapitoly pak opravuje slova 1S 31 podle celkové tendence 1Pa. Středem zájmu 1Pa je král David.

Ve v.6 se opravuje znění 1S 31 v tom smyslu, že se Saulem padla *celá jeho rodina*. Že to nemusí znamenat nutně smrt všech jejích členů, vyplývá z toho, že potomci Saulovi žili i dál (1Pa 8,35—40). Ale celá saulovská dynastie pozbyla významu; proto se dál už nevypráví o rozkolu mezi Davidovým jihem a Abnérovým a Íš-bóšetovým severem.

Ve v.7 se opravuje zřejmý omyl textu 1S 31, že *prchali* i obyvatelé Zajordání. Uvádí se, že utekli jen obyvatelé toho údolí, v němž došlo k boji.

Velmi výrazně se liší údaje o *zhanobení padlých vůdců*. Chrám Ašartin v pelištejské zemi je zde nahrazen údajem o chrámu 'jejich bohů'. Hlava králova je přibita v chrámě boha Dáгона, který tehdy zřejmě platil za přední božstvo Pelištejců (1S 5,1nn). Spálení mrtvol není připomínáno jako něco pohoršujícího. Muži z Jábeše přicházejí vyhledat mrtvolu ležící zřejmě ještě na bojišti. Mluví se jenom o pochování ostatků v Jábeši a o sedmidenním postu obyvatel toho města.

Poslední dva verše podávají hodnocení: Saul zemřel *za své provinění*. Odpadl od Hospodina. Pro 'dotazování' věštího ducha je užito (vedle *d-r-š*) termínu *š-'-l*, jenž názvukem připomíná jméno Saulovo (Šaúl).

II. DAVID

1. NĀSTUP NA TRŮN

a) Pomazání Davida za krále

11,1—3

David po pomazání Judou za krále je zvolen i severními kmeny.

11 ¹ Celý Izrael se shromáždil^a k Davidovi do Chebrónu. Řekli: „Hle, my jsme^b tvá krev a tvé tělo^b. ² Už tenkrát, když byl králem Saul, vyváděl a přiváděl jsi Izraele ty. Tobě Hospodin, ^c tvůj Bůh^c, řekl: Ty budeš pást můj lid, Izraele, ty budeš vévodou nad mým^d izraelským lidem^d.“ ³ Pak přišli všichni izraelští starší ke králi do Chebrónu a ^e David s nimi v Chebrónu uzavřel před Hospodinem smlouvu. I pomazali Davida za krále nad Izraelem podle Hospodinova slova skrze Samuela.

^a přišel, O'. — ^{b-b} dosl. tvá kost a tvé maso. — ^{c-c} × O'B P (sr 2S 5,2). — ^{d,d} × O' (sr 2S 5,2) ∼ V. — ^e + král, O' P (sr 2S 5,3).

(1—3) // 2S 5,1—3 (1) : Gn 29,14 (2) : Ez 34,23 (3) 2S 2,4

¹⁻³ Autor 1Pa se vyhnul zprávám o válce mezi dynastií Saulovou a Davidem. Podle podání knih Samuelových byl David sedm let králem judským v Chebrónu a teprve po smrti Abnéra a jeho bezvýznamného krále Íš-bóšeta si jej zvolili za krále i představitelé severních kmenů, Izraelci. Zde jsou obě zprávy, pomazání od judských starších (2S 2) a volba staršími izraelskými (2S 5), spojeny v jednu. Tak ustupuje do pozadí skutečnost, že království Davidovo bylo personální uníí dvou celků, Judy a Izraele, a jeví se jako *ideální jednotná říše* už od samého počátku.

b) Dobyť Jeruzaléma

11,4—9

David činí z Jeruzaléma sídelní město sjednocené říše.

⁴ David ^f šel ^g s celým Izraelem ^g na Jeruzalém, ^h to je na Jebús; obyvatelé té země byli Jebúsejci ^h. ⁵ Obyvatelé Jebúsu Davidovi řekli: „Sem nevstoupíš ⁱ.“ Ale David dobyl skalní pevnost Sijón — to je Město Davidovo.

⁶ David řekl: „Kdo udeří na Jebúsejce první, stane se vůdcem a velitelem.“ První pronikl nahoru Jóab, syn Serújin, a tak se stal vůdcem. ⁷ David se usadil ve skalní pevnosti; proto ji nazvali Město Davidovo. ⁸ Pak vybudoval město kolem dokola ^j počínaje od Miló. Zbytek města opravil Jóab. ⁹ David se stále více rozmáhal a Hospodin zástupců byl s ním.

^f Král, O' (sr 2S 5,6). — ^{g-g} se svými muži, O' (sr 2S 5,6). — ^{h-h} proti Jebúsejcům, obyvatelům země, 2S 5,6. — ⁱ 2S má obsírnější text. — ^j až k domu, 2S 5,9.

(4) Joz 15,8; Sd 1,21 (6) : Est 9,4

⁴⁻⁹ Verše 4—9 v podstatě opakují text 2S 5,6—10. Letopiscův pohled na dějiny jeho lidu se však výrazně projeví poznámkou, že *dobývání Jeruzaléma* se zúčastnil celý Izrael, nikoli jen Davidovi žoldnéři. Vypouští rovněž pohrdlivá slova Jebúsejců, která měla Davida snížit. Jeruzalém je středem království od samého počátku Davidovy vlády. Také Jóabovi se dostává čestného úkolu při výstavbě města.

Cílem podání 1Pa bylo dostat se co nejdříve od zprávy o dobytí a o budování Jeruzaléma, zvláště jeho části zvané Město Davidovo, k vyprávění o stavbě slavného chrámu, kterou David připravil, a o zavedení chrámové hudby, na kterou kládou knihy Letopisů zvláštní důraz.

c) Davidovi bohatýři

11,10—47

Seznam těch, kdo Davidovi pomáhali v boji; případně i jejich mimořádné činy.

¹⁰ Toto byli vůdci Davidových bohatýřů, kteří byli při něm jako mocná opora jeho království spolu s celým Izraelem; ustanovili jej králem podle Hospodinova slova o Izraeli. ¹¹ Toto je výčet ^k Davidových bohatýřů: Jášobeám, syn Chachmóniho, vůdce osádek ^l. Ten zamával kopím a naráz jich proklál na ^m tři sta ^m. ¹² Po něm Eleazar, syn Dóda ⁿ Achóchijského ^o; to byl jeden z těch tří bohatýřů. ¹³ Ten byl s Davidem v Pas-damímu ^p, když se tam Pelištejci shromáždili k boji. Byl tam díl pole, celý osetý ječmenem ^q. Lid utíkal před Pelištejci. ¹⁴ Bohatýři se postavili doprostřed toho dílu pole, osvobodili jej a pobili Pelištejce. Hospodin způsobil veliké vysvobození. ¹⁵ Tři z těch třiceti vůdců ^r sestoupili na skálu ^p k Davidovi do jeskyně Adulám. Pelištejský tábor ležel v dolině Refájců ^r. ¹⁶ David byl tehdy ve skalní skrýši a ^s výsostný znak ^s Pelištejců byl tenkrát u Bét-lechemu. ¹⁷ Tu David zatoužil: „Kdo mi dá napít vody z bétlechenské studny, která je u brány?“ ¹⁸ Ti tři vtrhli do pelištejského tábora, načerpali vodu z bétlechenské studny, která je u brány, a přinesli ji Davidovi. David jí však nechtěl pít, nýbrž vykonal jí úlitbu Hospodinu. ¹⁹ Řekl: „Můj Bože, necht' jsem dalek toho, abych udělal něco takového. Což mohu pít krev těch mužů? Nasadili svůj život. Přinesli mi ji s nasazením života.“ Proto se jí nechtěl napít. To vykonali ti tři bohatýři.

²⁰ Abšaj ^s, bratr Jóabův, byl vůdce těch tří. Ten zamával kopím ^t a proklál jich na tři sta ^u. Mezi těmi třemi ^ú v byl nejproslulejší ^v. ²¹ Z těch tří ^ú byl váženější ^w než druzí dva ^w a byl jejich velitelem, ale oněm třem prvním se nevyrovnal. ²² Benajáš, syn Jójady, syna zdatného muže z Kabseelu, muže mnoha činů, ubil dva moábské reky a sestoupil a ubil v jámě lva; byl tehdy sníh. ²³ Ubil též Egyptana vysokého ^x pět loket ^x; Egyptan měl v ruce kopí ^x jako tkalcovské vratidlo ^x.

Sestoupil k němu s holí, vytrhl Egyptanovi kopí z ruky a jeho vlastním kopím ho zabil. ²⁴ Toto vykonal Benajáš, syn Jójadáv. A byl mezi těmi třemi bohatýry proslulý. ²⁵ Z těch třiceti byl nejváženější, ale oněm třem prvním se nevyrovnal. David ho přidělil ke své v tělesné stráži v.

²⁶ z Následují stateční bohatýři Asáel, bratr Jóabův, Elchánan, syn Dódaⁿ z Bét-lechemu, ²⁷ Šamót Haróřský, Cheles Pelónský, ²⁸ Íra, syn Íkeše Tekójského, Abíezer Anatóřský, ²⁹ Sibekaj Chúšatský, Ílaj Achóchijský, ³⁰ Mahraj Netóřský, Cheled, syn Baany Netóřského, ³¹ Ítaj, syn Ribaje z Gibeje Benjamínovců, Benajáš Pireatónský, ³² Chúraj z Úvalů gaašských, Abíel Arbářský, ³³ Azmávet Bacharúmský, Eljachba Šaalbónský. ³⁴ Proslulí byli Jónatan Gizónský, syn Šagéa Hararského, ³⁵ Achíam, syn Sakara Hararského, Elífal, syn Úřův, ³⁶ Čefer Mekeratský, Achijáš Pelónský, ³⁷ Chesró Karmelský, Naaraj, syn Ezbajův, ³⁸ Jóel, bratr Nátanův, Mibchár, syn Hagriho, ³⁹ Selek Amónský, Nachraj Beróřský, zbrojnoš Jóaba, syna Serújina, ⁴⁰ Íra Jitrejský, Gáreb Jitrejský, ⁴¹ Urijáš Chetejský, Zábad, syn Achlájův, ⁴² Adína, syn Šízy Rúbenského, vůdce Rúbenců, s nímž bylo oněch třicet, ⁴³ Chánan, syn Maakův, a Jóšafat Mitnejský, ⁴⁴ Uzijáš Ašterářský, Šama a Jeiel, synové Chótama Aróerského, ⁴⁵ Jedíael, syn Šimriho, a jeho bratr Jócha Tisejský, ⁴⁶ Elíel Machavímský, Jeríabaj a Jóšavjáš, synové Elnaamovi, a Jitma Moábský, ⁴⁷ Elíel a Obéd a Jaasíel Mesóbjský.

^k jména, 2S 23,8. — ^l podle qr; :: třiceti, kt O' P V (< ha-š^olōším místo ha-šálším, qr). — ^{m-m} :: 800, 2S 23,8. — ⁿ nebo: svého strýce (bratra svého otce, vv. 12,26), V; sr vk 2S 23,9,24. — ^o :: syna Achóchiho, 2S 23,9. — ^p 2S jinak (vv. 13,15). — ^q čočkou, 2S 23,11 ~ T. — ^r podle O' V; :: sg. H. — ^ř obrů, O'. — ^{s-s} oddíl, O' V. — ^š Abíšaj, O' B V T (sr 2S 23,18). — ^t mečem, O'. — ^u + najednou, O'. — ^ú třiceti, P (v.20n). — ^{v-v} tak qr a překlady; :: neměl jméno, kt (< lo' místo lō, qr). — ^{w-w} × P. — ^{x-x} × 2S. — ^{y-y} ke svému rodu, O'. — ^z tvary jmen tradovány nejednotně.

[10—41] // 2S 23,8—39 [11] 1Pa 27,2 [12] 1Pa 27,4 [15] 1S 22,1; : 1Pa 14,9 2S 5,18,22 [22] 1Pa 27,6; Joz 15,21 [23] : 1Pa 20,5 1S 17,7 2S 21,19; : 1S 17,40 [24] v.22 [25] : 2S 8,18 [26] 2S 2,18 1Pa 27,7 [27] : 1Pa 27,10 [32] : Joz 24,30 Sd 2,9 [41] 2S 11,3

¹⁰⁻⁴⁷ Verše 10—41a čerpají asi přímo z 2S 23,8—39 nebo vycházejí ze společného pramene. Autor 1Pa provedl jen *menší úpravy*, které jsou málo průhledné. Zato celý seznam zařadil na začátek Davidovy vlády, kdežto v 2S stojí až na jejím konci. Ani z verše 1Pa 11 se však nedozvídáme, v jakém vzájemném vztahu bylo 'třicet' bohatýřů a 'tři' bohatýři. I zde, zdá se, šlo o dvě trojice vedle oněch třiceti.

Některá *jména byla upravena*. Tak jméno Jóšeb, nasvědčující tomu, že skutečné jméno neznáme (*jóšeb* = obyvatel), bylo upraveno na Jášobeáma (v.11); přitom část septuagintní tradice prozrazuje, že vposledu šlo o zakrytí nepřijemného božského jména Baalova (Jessebaal < Jiš-baal).

Jóab je ignorován i v tomto schematismu důstojníků. Je jeho funkce tak samozřejmá nebo už nemá být ani zmiňován?

Dódó Achóchijský (12) a Dódó Bétlechemský (26) připomínají patrně svým jménem, že byli zplomeni v *levirátním manželství* jako synové 'bratra svého otce' (sr vk 2S 23,9,24), jak to chápe ještě Vulgáta; Septuaginta v těchto případech pokládá Dódai (v.12) a Dódó (26) za jména vlastní.

Nejasné zůstává, proč v podání o vysvobození 'dílu pole' je zde zaměněna čočka za *ječmen* (v.13). Slovní hříčka v hebrejštině (kořen š-'r) chce patrně obrazem 'chlupatého' ječmene navodit představu 'chlupatých' démonů, kteří byli přemoženi a zapuzeni.

Od v.41b přidává 1Pa *ještě 16 jmen*, zřejmě z jiného pramene; o jejich nositelích se nic nevypráví. Zdá se, že je to seznam zajordánských bohatýřů, jako by chtěl letopisec prokázat, že David byl od samého počátku uznáván za krále všemi izraelskými kmeny, i těmi, které v Zajordánii žily v jakémsi ústraní.

d) Davidovo vojsko

12,1—41 (=1—40 K)

Někteří bojovníci z Izraele se připojili k Davidovi již za Saulova života. Ti také spolu s ostatními jej ustanovili králem nad celým Izraelem.

12 ¹ Toto jsou bohatýři, kteří přišli za Davidem do Siklágu, kde se zdržoval před Saulem, synem Kíšovým, jeho spolubojovníci. ² Byli vyzbrojeni lukem, bojovali pravou i levou rukou, kamením i šípy z luku. Pocházeli z Benjamína, ze Saulových bratrů. ³ Vůdcem byl Achíezer, pak Jóaš, synové Semaje Gibeatského, Jeziel a Pelet, synové Azmávetovi, Beraka a Jehú Anatótský, ⁴ Jišmajáš Gibeónský, jeden z třiceti a nad třiceti, ^{5 [4b]} Jirmejáš a Jachaziel, Jóchanan a Józabad Gederatský, ^{6 [5]} Elúzaj a Jerímót, Baaljáš^a, Šemarjáš a Šefatjáš Charífský, ^{7 [6]} Elkána a Jišijáš, Azarel, Jóezer a Jásobeám, Korchíjci, ^{8 [7]} Jóela a Zebadjáš, synové Jerocháma z Gedóru.

^{9 [8]} Z Gádovců přešli k Davidovi ^b do skalní skrýše ^b na poušť udatní bohatýři, schopní bojovníci vyzbrojeni štítem ^c a oštěpem ^d, s tváří lvů a hbitostí gazel. ^{10 [9]} Vůdcem byl Ézer, druhý byl Obadjáš, třetí Eliab, ^{11 [10]} čtvrtý Mišmana, pátý Jirmejáš, ^{12 [11]} šestý Ataj, sedmý Elíel, ^{13 [12]} osmý Jóchanan, devátý Elzabad, ^{14 [13]} desátý Jirmejáš, jedenáctý Makbanaj.

^{15 [14]} To byli Gádovci, vůdcové vojska, ti mladší nad setnínou, ti starší nad plukem. ^{16 [15]} To jsou ti, kteří překročili Jordán v prvním měsíci, když se rozvodnil a vylil ze svých břehů, kteří rozehnali nepřátele po všech dolinách, na východ i na západ.

^{17 [16]} Také jiní z Benjamínovců a Judejců přišli k Davidovi do skalní skrýše. ^{18 [17]} David jim vyšel vstříc a takto je oslovil: „Přicházíte-li ke mně v pokoji, ^e abyste mi pomohli ^e, ze srdce rád se s vámi spojím. Jestliže mě však chcete vyzradit mým protivníkům, ^f ač na mých rukou nelpí násilí ^f, Bůh našich otců ať to vidí a ztrestá.“

^{19 [18]} Tu zmocnil Boží duch Amasaje, vůdce osádek ^g. Řekl:

„^h Jsme s tebou, Davide, jsme při tobě, synu Jišajův ^h.
Pokoj, pokoj tobě i pokoj tvým pomocníkům,
vždyť Bůh tvůj pomáhá tobě!“

David je přijal a ustanovil je vůdci oddílů.

^{20 [19]} Také někteří z Manasesa odpadli k Davidovi, když vytáhl s Pelištejci do boje proti Saulovi. Nepomáhali však Pelištejcům, protože pelištejská knížata se usnesla poslat Davida pryč s odůvodněním: „Za cenu našich hlav odpadne ke svému pánu Saulovi.“ ^{21 [20]} Když se ubíral do Siklágu, odpadli k němu z Manasesa Adnach, Józabad, Jedíael, Míkael, Józabad, Elíhu a Siltaj, vůdci pluků z Manasesa. ^{22 [21]} Ti pomohli Davidovi proti nepřátelské hordě. Všichni byli udatní bohatýři. Ve vojsku se stali veliteli. ^{23 [22]} Den ze dne přicházely Davidovi posily ⁱ, takže jeho tábor vzrostl jako tábor Boží.

^{24 [23]} Toto je výčet ⁱ oddílů vyzbrojených k vojenské službě, těch, kteří přišli k Davidovi do Chebrónu, aby na něho podle Hospodinova rozkazu přenesli Saulovo království. ^{25 [24]} Judovců ozbrojených štítem a oštěpem 6.800, vyzbrojených k vojenské službě; ^{26 [25]} ze Simeónovců 7.100 udatných bohatýřů; ^{27 [26]} z Léviův 4.600; ^{28 [27]} Jójada, vévoda Áronovců, měl s sebou 3.700 mužů. ^{29 [28]} Mládenec Sádok byl udatný bohatýř. Z jeho rodu bylo 22 velitelů. ^{30 [29]} Z Benjamínovců, Saulových bratrů, 3.000. Většina jich totiž dosud vykonávala strážnou službu domu Saulovu. ^{31 [30]} Z Efrajimovců 20.800 udatných bohatýřů, proslulých ve svých otcovských rodech. ^{32 [31]} Z poloviny pokolení Manasesova 18.000, kteří byli uvedeni jmény a určeni k tomu, aby Davida ustanovili králem. ^{33 [32]} Z Isacharovců přišli znalci časů, kteří poučovali Izraele, co má dělat. Jejich vůdců bylo 200; všichni jejich bratři se řídili jejich pokyny. ^{34 [33]} Ze Zabulóna vytáhl vojsko připravené k boji, se všemi válečnými zbraněmi, 50.000 mužů odhodlaných ^k bez váhání ^l nastoupit. ^{35 [34]} Z Neftalího 1.000 velitelů a s nimi 37.000 mužů ozbrojených štítem a kopím. ^{36 [35]} Z Dana 28.600 mužů připravených k boji. ^{37 [36]} Z Ašera vytáhl ^m vojsko 40.000 mužů připravených k boji. ^{38 [37]} Ze Zajordání z Rúbena, z Gáda a z poloviny pokolení Manasesova přišlo 120.000 mužů v plné vojenské zbroji do boje. ^{39 [38]} Ti všichni byli bojovníci odhodlaní nastoupit do bitevní řady; přišli v pokoji do Chebrónu, aby ustanovili Davida králem nad celým Izraelem. Též všechen ostatní Izrael hodlal jednomyslně Davida ustanovit králem. ^{40 [39]} Pobyli tam s Davidem tři dny. Jedli

a pili, neboť jim jejich bratři připravili pohoštění. ^{41 [40]} A jejich blízcí až do Isachara, Zabulóna a Neftalího přivázeli na oslech, velbloudech, na mezcích i dobytčatech chléb, mouku, pletence sušených fiků, sušené hrozny, víno, olej a množství skotu a bravu, neboť v Izraeli zavládla radost.

a + Uzi, P. — b-b × O' V. — c dosl. pavézou (*ginná*, H.). — d :: štítem (*mágen*, H.), textus receptus z r. 1524/5 > K aj. — e-e × O'. — f-i nevěrně (dosl. ne v pravdě ruky), O'. — g tak qr; :: třiceti, kt O' P V (= *ha-šelóšim* :: *ha-šálíšim*, qr). — h-h jdi (< *lék* místo *leká*, H.), Davide, synu Jišajův, ty i tvůj lid (< *v'eammeká* místo *v'eimmeká*, H.), O'A ∞ O'B. — i dosl. jemu na pomoc; × O'. — j jména vůdců, O' V. — k pomoci, O' V (+ Davidovi, O'). — l dosl. ne s rozdvojeným srdcem, sr V. — m + na pomoc, O'. — (Ve vlastních jménech se pravopis různí.)

(1) : 1S 27,6 (2) 1Pa 8,40 (3) : 1Pa 27,12 (4) : Joz 9,3 (9) : 1S 22,2 (16) : Joz 3,15 (19) : 2S 17,25?; : 1S 25,6 (20) 1S 29,3n (24) : 2S 2,3n (29) 1Pa 5,34 2S 8,17 15,24 (30) : 2S 2,8n (41) : 1S 25,18

¹⁻²³ Bez obdoby v 2S přináší 1Pa 12,1—23 zprávu o příslušnících *různých pokolení* izraelských, kteří se připojili k Davidovi už v době, kdy jako psanec prchal před Saulem. Ačkoli se tu nepojednává o událostech popisovaných v 1S 21—30, předpokládají se jako známé.

K Davidovi se podle této zprávy připojili nejen Gádovci, Manasesovci a Judovci, ale i Benjamínovci; ti jsou zde zmiňováni dokonce dvakrát. To vyvolává dojem, že spor se Saulem byl nanejvýš osobního a lokálního rázu a nezasáhl celého Izraele, ba ani ne kmen Benjamínův. K Davidovi se podle toho ještě před jeho pomazáním za krále připojili i *domnělí odpůrci*, takže vytvořil jednotu, jaká neměla obdoby v dějinách Izraele.

Prorocká slova Amasajova (v.19) zdůrazňují božský základ Davidova království a jeho neotřesitelnost, uznávanou vším lidem. David je sice stále ještě vasalem Pelištejců, táhne dokonce s nimi do boje proti Saulovi, ale v rozhodujícím okamžiku je jimi zapuzen (1S 29,1—11). Neposkvrní si ruce krví příslušníků svého lidu.

²⁴⁻⁴¹ Následující seznam vojska z jednotlivých kmenů ukazuje typický způsob, jak 1Pa hodnotí královské osobnosti a významné události: tomu, koho staví výše, zpravidla přiřkne více

vojska. Číselné údaje prozrazují *pozdní dobu vzniku*, která našla již velké armády a malým číslům nedůvěřovala. Zůstává ovšem nevysvětleno, proč pokolením Judovu, Šimeónovu, Léviho a Benjamínovu jsou přiřčeny oddíly poměrně málo početné (3.000—7.000 mužů), zatímco u ostatních pokolení dosáhne počet mužů až 50.000 v jednom z nejmenších pokolení, Zabulónovu. 1Pa ovšem chce především odstranit vzpomínku na válku mezi severem a jihem (sr 2S 5,4n) a dokumentovat *jednomyslnost Izraele*.

U některých pokolení jsou připojeny podrobnosti o jejich *výzbroji a schopnostech*, jindy se uvádí počet jejich velitelů. Z Isachara přišli '*znalci časů*', tj. věštcí, kteří dovedli určovat dobré dny a zažehnavat zlé dny (sr Jb 3,8 Am 6,3). Benjamínovci vykonávali ještě strážnou službu Saulově dynastii; 1Pa ponechává však tuto poznámku bez jakéhokoli vysvětlení, v rozporu se stále zdůrazňovanou jednomyslností všeho Izraele. — A jiní pečovali o to, aby celé to množství se mohlo nerušeně radovat a nemělo v ničem nedostatek.

2. PŘENESENÍ BOŽÍ SCHRÁNY

a) Z Kirjat-jearímu do domu Obéd-edómova

13,1—14

Po Hospodinově zásahu proti Uzovi zůstává schrána smlouvy v domě Obéd-edómově.

13 ¹ David se radil s veliteli pluků a setnin, s každým vojevodcem. ² David řekl celému shromáždění Izraele: „Pokládáte-li to za vhodné a za pokyn od Hospodina, našeho Boha, pošleme ke svým ostatním bratřím, do všech izraelských území^a, a současně i ke kněžím a lévijcům do jejich měst a na jejich pastviny, aby se k nám shromáždili. ³ Přeneseme k nám schránu našeho Boha; za dnů Saulových jsme ji nevyhledávali^b.“ ⁴ Celé shromáždění s tím souhlasilo, všechn lid ten

návrh pokládal za správný. ⁵ Proto David svolal celý Izrael, ° od ramene řeky ° Egyptské až k cestě do Chamátu, aby přenesli Boží ^d schránu z Kirjat-jearímu. ⁶ Pak ^e David a celý Izrael táhli do Baaly u Kirjat-jearímu v Judsku ^e, aby odtud vynesli schránu Boha Hospodina, který sídlí nad cheruby, jehož jméno je vzýváno. ⁷ Vezli Boží schránu na novém povozu z domu Abínádabova. Uza a Achjó ^f řídil povoz. ⁸ David a celý Izrael bujaře křepili před Bohem ^g a zpívali za doprovodu cítar, harf, bubínků, ^g cymbálů a pozounů ^g. ⁹ Když přišli ke Kídonovu ^h humnu, napřáhl Uza ruku a uchopil schránu, protože sprežení ⁱ vybočilo z cesty ⁱ. ¹⁰ Hospodin vzplanul proti Uzovi hněvem a zabil ho, protože napřáhl ruku na schránu. Zemřel tam před Bohem. ¹¹ Též David vzplanul ⁱ, že se Hospodin prudce obořil na Uzu, a proto nazval to místo Peres Uza (to je Uzovo zbořenisko); jmenuje se tak dodnes. ¹² V onen den pojala Davida bázeň před Bohem. Řekl: „Jak bych mohl vnést Boží schránu až k sobě?“ ¹³ Proto David Boží schránu nepřenesl k sobě do Města Davidova a dal ji dopravit do domu Obéd-edóma Gátského ^k. ¹⁴ Boží schránka zůstala při domě Obéd-edómově; byla v jeho domě po tři měsíce. Hospodin Obéd-edómovu domu i všemu, co mu patřilo, požehnal.

^a dosl. zemí; sg, O'. — ^b 3. os. pl., O'. — ^{c-c} od pomezí, O'; od Sihoru, V (nepřekládá). — ^d Hospodinovu, P. — ^{e-e} 2S 6,2 jinak; ⁱ vynesl ji David a celý Izrael vystoupil do města Davidova, které je v Judstvu, O'. — ^e Hospodinem, 2S 6,5. — ^f jeho bratří, O' (< 'echáv místo 'achjó, H.). — ^{g-g} chřestítek a cymbálů, 2S 6,5. — ^h Nákonovu, 2S 6,6; × O'B. — ⁱ⁻ⁱ pk nejistý; ⁱ nachýlil, O'; poskočil a nachýlil jí, V. — ⁱ se zarmoutil, V. — ^k Chetejského, O'A.

(1—14 // 2S 6,1—11 (3) : 1S 7,1n (5) 1Pa 15,3; 1Kr 8,65 Nu 34,5 Joz 13,3; : 1S 6,21 7,1 (6) Joz 15,9; : 1S 4,4 2Kr 19,15 (7) : 1S 7,1 (8) : 1Pa 15,16 (10) : Nu 4,15; : Lv 10,2 (13) : 2Pa 25,24 (14) : 1Pa 26,4n

¹⁻¹⁴ Na rozdíl od souběžné zprávy v 2S 6 je David líčen mnohem 'demokratičtější'. Nejedná na základě vlastního rozhodnutí. Přenesení schránky se týká celého Izraele, proto se David radí s představiteli izraelského lidu, který se tu shromažďuje jako k Hospodinovu svatému boji.

Převoz schránky přes všechnu pečlivou přípravu dopadne neblaze. Podle Septuaginty a Vulgáty (které si text mírně uhladily) dobytek zavinil nachýlení schránky a Uza chtěl zabránit jejímu pádu; podle hebrejského textu spíše dobytek uhnul z cesty a Uza chtěl zasáhnout. V každém případě se neoprávněně dotkl schránky, a tím na sebe přivodil trest (sr Nu 4,15 též 1Pa 15,12n).

Vcelku je tato zpráva shodná se zněním 2S 6. Výjimkou je označení místa, kde zemřel Uza: podle 1Pa jde o humno Kídonovo, podle 2S o humno Nákonovo. Toto jméno asi dostalo humno podle zásahu Hospodinova 'anděla zkázy', který zabil Uzu (H. kídón označuje patrně druh oštěpu; sr 1 Pa 21,16).

b) Davidův rozmach

14,1—7

Chíramovo poselstvo. Synové, kteří se Davidovi narodili v Jeruzalémě.

14 ¹ Týrský král Chíram ^a poslal k Davidovi posly, cedrové dřevo, zedníky a tesaře, aby mu postavili dům. ² David poznal, že Hospodin jej potvrdil za krále nad Izraelem, že jeho království bude kvůli jeho izraelskému lidu velice povzneseno.

³ David si v Jeruzalémě vzal další ^b ženy a zplodil další syny a dcery. ⁴ Toto jsou jména těch, kteří se mu narodili v Jeruzalémě: Šamúa ^c a Šóbab, Nátan a Salomoun, ⁵ Jibchár a Elíšúa ^{d f} a Elpelet ^e, ⁶ Nógah ^f a Nefeg a Jafia, ⁷ Elíšama a Beeljáda ^g a Elifelet.

^a výslovnost podle kt O' V a 2S 5,11; :: chíram, qr. — ^b + ženiny a, 2S 5,13. — ^c tak i 2S 5,14; :: Šimea, 1Pa 3,5; Samaa, O'. — ^d Elíšama, 1Pa 3,6. — ^e Elifelet, 1Pa 3,6. — ^{f-f} × 2S. — ^g :: Eljada, 2S 5,16 a 1Pa 3,8.

(1—7) // 2S 5,11—16 (4—7) // 1Pa 3,5—8

¹⁻⁷ Po zprávě o pokusu o přenesení Boží schránky přináší 1Pa zprávu o růstu a o upevnění Davidova království. Tím se

liší od podání 2S. Podle 1Pa je přenesení schrány čin, kterým se David zapsal nesmazatelně do života izraelského lidu. Jeho sláva se rozšířila za hranice země. Je to patrné i z toho, že mu *týrský král Chiram* staví dům. Davidova velikost však tu nestojí na prvním místě; přednější je Boží schrána a budoucí chrám.

Svou královskou důstojnost prokazuje David i tím, že si vezme *další ženy*; 1Pa pomíjí zmínky o ženinách. Tyto ženy si bere z Jeruzaléma. Navazuje tím na místní tradici královskou jako dědic jeruzalémských králů; jména žen nejsou uvedena. Sr však i vk 2S 5,13: množství žen zajišťuje plodnost královského domu, ale tím je podle staroorientálních představ zajištěna i plodnost a prosperita celé země.

Počet *Davidových synů* je podle 1Pa 14 třináct, o dva větší než podle 2S 5,14nn (navíc je jmenován Elpelet a Nógah). Nápadná je změna jména předposledního syna: podle 2S 5,16 se jmenuje Eljáda (= Bůh zná) — a stejně i v 1Pa 3,8, podle 1Pa 14,7 Beeljáda (= Baal zná; sr vk 3,8).

c) Vítězství nad Pelištejci

14,8—17

David se doptává Hospodina, jenž řídí jeho boje. Hospodin mu dává zvítězit nad Pelištejci.

⁸ Když Pelištejci uslyšeli, že byl David pomazán za krále nad celým Izraelem, vytáhli všichni Pelištejci Davida hledat. David o tom uslyšel a vytáhl proti nim^h. ⁹ Pelištejci přitáhli a vpadli do doliny Refájců^{ch}. ¹⁰ David se dotazoval Boha: „Mám proti Pelištejcům vytáhnout? Vydáš mi je do rukou?“ Hospodin mu odpověděl: „Vytáhni, vydám ti je do rukou!“ ¹¹ Vystoupiliⁱ tedy do Baal-perasímu a tam je David pobil. David prohlásil: „Bůh jako prudké vody prolomilⁱ mým prostřednictvímⁱ řady mých nepřátel.“ Proto pojmenovali to místo Baal-perasím (to je Pán průlomů). ¹² Pelištejci tam zanechali své bohy^k a David je^l dal spálit ohněm^l.

¹³ Pelištejci potom znovu vpadli do doliny^m. ¹⁴ David se opět dotazoval Boha. Bůh mu odpověděl: „Netáhni za nimi! Obejdi je a napadni je směrem od balzámovníků.“ ¹⁵ Jakmile uslyšíš v korunách balzámovníků šelest kroků, vyrazíš do boje, neboť Bůh vyjde před tebou a pobije tábor Pelištejců.“ ¹⁶ David vykonal, co mu Bůh přikázal. Pobili tábor Pelištejců od Gibeónuⁿ až do Gezeru. ¹⁷ David se stal proslulým ve všech zemích. Hospodin způsobil, že strach z něho dolehl na všechny národy.

^h 2S 5,17 jinak. — ^{ch} obrů, O'. — ⁱ :: sg, O' P ∼ 2S 5,20. — ^l ⁱ :: přede mnou, P (sr 2S 5,20). — ^k modly, T (sr 2S 5,21). — ^{l-1} 2S 5,21 jinak. — ^m + obrů, O' P (sr 2S 5,22). — ⁿ od Geby, 2S 5,25.

(8—17) // 2S 5,17—25 (9) : 1Pa 11,15 (12) Dt 7,5,25 (17) : Dt 2,25 2Pa 17,8 Ž 18,46

⁸⁻¹⁷ Zpráva o Davidových vítězstvích nad Pelištejci je v obou podáních téměř shodná. Rozdíly se netýkají podstaty věci. 2S 5,17nn mluví o tom, že David a jeho muži odnesli jako kořist 'modlářské stvůry', které Pelištejci na útěku odhodili; není řečeno, co s nimi David udělal. 1Pa uvádí, že David rozkázal pelištejské 'bohy' spálit; tak odpadá otázka, co potom Izraelci s těmi idoly udělali.

Podle 1Pa se *Davidovo jméno* dostává do všech zemí a všude z něho padá na obyvatele strach; za Davidem stojí Hospodin, před nímž se jeho nepřátelé chvějí úzkostí. Davidovo jméno ovšem není jméno lidského despoty či diktátora, ale jméno Hospodinova služebníka, který poslušně vykonává rozkazy nejvyššího Vladaře a uskutečňuje jeho záměry v lidu a s lidem.

d) Přenesení schrány do Jeruzaléma

15,1—29

David s předáky doprovází schránu smlouvy do Jeruzaléma a obětuje Hospodinu.

15 ¹ David nastavěl v Městě Davidově domy pro sebe, připravil i místo pro Boží schránu a postavil pro ni stan. ² Tehdy řekl David: „Boží schránu nesmí nést nikdo kromě lévijců, protože je vyvolil Hospodin, aby ^a nosili Hospodinovu ^b schránu a ^a vždycky u ní přisluhovali.“

³ David svolal celý Izrael do Jeruzaléma, aby vynesli Hospodinovu schránu na místo, které pro ni připravil. ⁴ David tedy shromáždil Áronovce a lévijce: ⁵ Z Kehatovců předáka Uriela a 120 ^c jeho bratrů. ⁶ Z Meraríovců předáka Asajáše a 220 ^d jeho bratrů. ⁷ Z Geršomovců předáka Jóela a 130 ^e jeho bratrů. ⁸ Z Elísáfanovců předáka Šemajáše a 200 jeho bratrů. ⁹ Z Chebrónovců předáka Eliela a 80 jeho bratrů. ¹⁰ Z Uzielovců předáka Amínádaba a 112 jeho bratrů.

¹¹ David povolal kněze Sádoka a Ebjátara a lévijce Uriela, Asajáše, Jóela, Šemajáše, Eliela a Amínádaba. ¹² Nařídil jim: „Vy jste představitelé lévijských rodů. Posvěťte se spolu se svými bratry! Vynesete schránu Hospodina, Boha Izraele, na místo ^f, které jsem pro ni připravil. ¹³ Že jste přitom ponejprv nebyli, Hospodin, náš Bůh, se prudce na nás obořil, protože jsme se ho nedotázali podle řádu.“ ¹⁴ Kněží a lévijci se tedy posvětili a vynesli schránu Hospodina, Boha Izraele. ¹⁵ Léviivci nesli Boží schránu na ramenu na sochorech, jak podle Hospodinova ^g slova přikázal Mojžíš.

¹⁶ David také lévijským předákům nařídil, aby ustanovili své bratry zpěváky, kteří by na hudební nástroje, harfy, citary a zvučné cymbály radostně hlaholili. ¹⁷ I ustanovili lévijci Hémana, syna Jóelova, a z jeho bratrů Ásafa, syna Berekjášova, a z Meraríovců, jejich bratrů, Étana, syna Kúšajášova ^h. ¹⁸ A na střídání s nimi jejich bratry Zekarjáše, Bena, Jaaziela, Šemíramóta, Jechiela, Uního, Eliaba, Benajáše, Maasejáše, Matitjáše, Eliflehúa, Miknejáše, Obéd-edóma a Jeiela, vrátné. ¹⁹ Zpěváci Héman, Ásaf a Étan zvučně hráli na měděné cymbály. ²⁰ Ze-

karjáš, Azíel, Šemíramót, Jechiel, Uní, Eliab, Maasejáš a Benajáš hráli na harfy ⁱ k vysokému hlasu ⁱ. ²¹ Matitjáš, Eliflehú, Miknejáš, Obéd-edóm, Jeiel a Azazjáš doprovázeli ⁱⁱ hluboký zpěv ⁱⁱ na citary. ²² Kenanjáš, předák lévijců, určených ⁱ k přenášení schrány ⁱ, byl jako odborník pověřen ^k dozorem při přenášení ^k. ²³ Berekjáš a Elkána byli při schráně vrátnými. ²⁴ Kněží Šebanjáš, Jósafat, Netaneel, Amasaj, Zekarjáš, Benajáš a Eliezer troubili před Boží schránou na pozouny. Obéd-edóm a Jechijáš byli také vrátnými při schráně. ²⁵ David, izraelští starší a velitelé pluků radostně vystupovali se schránou Hospodinovy smlouvy z Obéd-edómovy domu.

²⁶ Protože Bůh prokázal svou pomoc lévijcům, kteří nesli schránu Hospodinovy smlouvy, obětovali sedm býčků a sedm beranů. ²⁷ David byl oděn pláštěnkou z kmentu, stejně tak všichni lévijci, kteří nesli schránu, zpěváci a Kenanjáš, předák zpěváků ^l při přenášení ^l. David měl na sobě též lněný efód. ²⁸ Celý Izrael vystupoval se schránou Hospodinovy smlouvy za ryčného troubení polnic a za zvuku pozounů, cymbálů, harf a citar. ²⁹ Když schrána Hospodinovy smlouvy vstupovala do Města Davidova, Míkal, dcera Saulova, se dívala z okna. Viděla krále Davida, jak ^m poskakuje a křepčí ^m, a v srdci jím pohrdla.

a-a × O'B. — b Boží, textus receptus (1524/5). — c 110, O'BS. — d 250, O'BS. — e 150, O'BS. — f doplňují i V T ∞ O'. — g Božího, O'. — h Kíšajášova, O' [sr Kíšího, 6,29 [= 44 K]]; Kasaiova, V P. [I u dalších jmen je podání nejednotné.] — i-i na alaimóth, O' [přepis]; [opětovali] tajemství, V [též od '-l-m, H.]. — ii-ii amasenith, O' [zkomolený přepis]; osmistrunné, V [+ vítěznou píseň]. — j-i ke zpěvu, O' ∞ V [sr v.27]. — k-k × O'; předzpěvováním, V. — l-l O' ∞ V [sr v.22]. — m-m ∞ 2S 6,16.

[k. 15] // 2S 6,12—16 [1] : 1Pa 16,1 [2] Nu 4,2.15 Dt 10,8 31, 9.25 : 1S 6,15 [3] : 1Kr 8,1 [11] : 2S 8,17 15,29 [12] : Ex 19,10.15 [13] 1Pa 13,9—11 [15] Ex 25,14 Nu 4,15 7,9 [16] : 1Pa 13,8 16,41n Ž 81,2n 150,3—5 [19] 1Pa 6,18.24.29 [= 33.39. 44 K] 25,1; Ž 150,5 [20] Ž 46,1 [21] Ž 12,1 [24] Nu 10,8 2Pa 5,12 [26] : 2Pa 5,6

¹⁻²⁹ Při srovnání této zprávy s 2S 6 lze zjistit několik motivů, na které klade 1Pa mimořádný důraz:

1. Především to je *Davidova aktivita* při přípravě slav-

nostního průvodu. Od začátku, kdy vybízí lévijce, aby nesli schránu, až do okamžiku, kdy se průvod dá na pochod, je patrná Davidova přítomnost a vůle. Jako by všechno záleželo na něm (jinak než v k. 13), příprava místa pro schránu i uspořádání průvodu, vše se děje na jeho rozkaz, i kněží a lévijci se drží jeho příkazů. Tím se ukazuje, jak veliká je důstojnost i odpovědnost Davidova: je pokládán za ručitele psaného řádu a čistých služeb Božích. V tom je těžisko i jeho královské hodnosti.

2. Davidův rozkaz, aby se kněží posvětili, svědčí, že jde o *bohoslužebný průvod*. V 2S 6 se všichni včetně Davida podrobují řádu, který král nijak neovlivňuje, takže vyvstává dojem jakési spontánnosti. Podle 1Pa 15 David jako by vytvářel řád anebo jej aspoň připomínal; sám se mu také podrobuje. Ve 2S je jen stručný popis této události, zde však je do podrobností uváděn postup, jako by se měl stát návodem pro každou podobnou situaci v budoucnosti. Každý má své místo a svou službu, nic není ponecháno náhodě, každá odchylka od řádu by mohla ohrozit celou akci i celé společenství.

3. Přenesení schrány Boží se aktivně účastní *kněží a lévijci*. Ve 2S nejsou vůbec zmíněni. Do popředí se v 1Pa dostává důraz na kněžství a na kněžské řády. I král se ve všem podřizuje Božímu řádu. Tím křiklavěji pak vystupuje jednání Saulovy dcery jako zlovolné hanobení Hospodinova pomazaného.

4. Důraz na jména kněží a lévijců ukazuje, že všichni mají určité místo a určité pověření. Snad proto také je *Obéd-edóm* jmenován jako lévijec; bylo asi nepředstavitelné, aby schrána smlouvy byla uložena u někoho, kdo nepatřil ke kněžskému rodu. Jeho jméno a také původ (z Gátu) jej ovšem jednoznačně charakterizuje jako cizince (Pelištejce?), který se k Izraeli připojil.

5. Jména a přesné *rozdělení funkcí* spojuje podání 1Pa s knihami Ezd a Neh. Rýsuje se tu stejný pohled na události vnitřní i vnější. Podání vychází z postavení kněžských a lévijských rodů v době napsání těchto knih. Odvozuje je z ustanovení krále Davida.

6. David domýšlí Mojžíšův zákon a zavádí v souladu s ním

nové *liturgické prvky* do bohoslužeb. S jeho jménem jsou spojeny nejen četné žalmy, ale i řád pro zpěváky, předzpěváky a hudebníky, jak o tom svědčí několik liturgických pojmů, s nimiž se setkáváme také v žalmech (H. 'al 'alámót = pro vysoký zpěv, sr Ž 46,1; 'al ha-šémínit = pro nízký, hluboký zpěv, sr Ž 12,1; l'naççé^ach = k liturgickému provádění > doprovázeli, v.21). Vedle obětního ceremoniálu se tu postupně uplatňovala a prosazovala píseň.

7. Přenesení schrány Boží proběhlo tentokrát v naprostém pořádku (: 2S 6,1nn). Také tato skutečnost svědčí, že zaváděný způsob bohoslužeb pro určité slavnosti je *bohulibý*, že vlastně sám Hospodin dává pokyn, aby se bohoslužby konaly podle těchto řádů.

e) Davidův bohoslužebný řád

16,1—43

David pověřuje zpěváky, aby bohoslužby doprovázeli zpěvem a hrou.

16 ¹Boží schránu přinesli a umístili ji^a uprostřed stanu, který pro ni postavil David. I obětovali^b před Bohem zápalné a pokojné oběti. ²Když David dokončil obětování zápalných a pokojných obětí, požehnal lidu v Hospodinově^c jménu. ³Pak podělil každého z Izraele, každého muže i ženu, bočnickem chleba a^d datlovým a hrozinkovým koláčem^d. ⁴Potom určil lévijce, kteří by přísluhovali u Hospodinovy schrány^e a připomínali Hospodina, Boha Izraele, vzdávali mu chválu a oslavovali jej.

⁵Ásaf byl představeným, jeho zástupcem byl Zekarjáš. Jeiel, Šemíramót, Jechiel, Matitjáš, Eliáb, Benajáš, Obéd-edóm a Jeiel hráli na harfy a citary, Ásaf na zvukné cymbály. ⁶Kněží Benajáš a Jachaziel^f hráli každodenně na pozouny před schránou Boží smlouvy. ⁷Tedy onoho dne nařídil David poprvé, aby Ásaf a jeho bratři vzdávali chválu Hospodinu:

- ^{8 g} Chválu vzdejte Hospodinu a vzývejte jeho jméno,
uvádějte národům ve známost jeho skutky,
⁹ zpívejte mu, pějте žalmy,
přemýšlejte o všech jeho divech^h,
¹⁰ honoste se jeho svatým jménem,
ať se zaraduje srdceⁱ těch, kteří hledají Hospodina!ⁱ
¹¹ Vyhledávejte vždy Hospodina a^l moc jehoⁱ,
jeho tvář hledejte ustavičně.
¹² Připomínejte divy, jež konal,
jeho zázraky a rozsudky úst jeho,
¹³ potomkové Izraele^k, jeho služebníka^l,
Jákovovi synové, vy jeho vyvolení!
- ¹⁴ Je to Hospodin, náš Bůh,
jenž soudí celou zemi.
¹⁵ Věčně pamatujte^m na jeho smlouvu,
na slovo, jež přikázal tisícům pokolení.
¹⁶ Uzavřel ji s Abrahamem,
přísahou ji stvrdil Izákovi,
¹⁷ stanovil ji Jákovovi jako nařízení,
Izraeli jako smlouvu věčnou:
¹⁸ Řekl: „Dám ti kenaanskou zemi
za dědičný úděl!“
- ¹⁹ Na počet vásⁿ byla malá hrstka,
byli jste tam hosty.
²⁰ Putovali od jednoho pronároda ke druhému,
z jednoho království dál k jinému lidu.
²¹ On však nedovolil nikomu, aby je utlačoval,
káral kvůli nim i krále:
²² „Nesahejte na mé pomazané,
ublížit mým prorokům se chraňte!“
- ²³ Zpívej Hospodinu, celá země!
Zvěstujte den ze dne jeho spásu,
^{24 o} vypravujte mezi pronárody o jeho slávě,
mezi všemi národy o jeho divech,

- ²⁵ neboť Hospodin je velký, nejvyšší chvály hodný,
budí bázeň, je nad všechny bohy.
²⁶ Všechna božstva národů jsou bůžci,
ale Hospodin^p učinil nebe.
²⁷ Před jeho tváří velebná důstojnost,
moc a^q potěšení na svatém místě^q jeho.
- ²⁸ Lidské čeledi, přiznejte Hospodinu,
přiznejte Hospodinu slávu a moc,
^{29 r} přiznejte Hospodinu slávu jeho jména^r!
Přineste dar, vstupte^r před něj^r,
v nádheře svatyně klaňte se Hospodinu!
³⁰ Chvěj se před ním, celá země!
Pevně je založen svět, nic jím neatřese.
³¹ Nebesa se zaradují, rozjásá se země,
mezi národy se bude říkat: Hospodin kraluje!
³² Moře i s tím, co je v něm, se rozburácí,
pole zazní jásotem, i všechno, co je na něm.
³³ Tehdy zaplesají^s stromy v lese
vstříc Hospodinu,
že přichází^s soudit zemi.
- ³⁴ Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý,
jeho milosrdenství navěky trvá.
³⁵ Rcete^t: „Zachraň nás, ó Bože, ^u naše spásu^u,
shromáždí^v a vytrhni^w nás z pronárodů;
tvému jménu svatému budeme vzdávat chválu,
budeme tě chválit chvalozpěvem.
³⁶ Požehnán buď Hospodin, Bůh Izraele,
od věků až na věky!“
A všecken lid ať řekne: „Amen. ^x Chvalte Hospodina^x!“
- ³⁷ Tam před schránou Hospodinovy smlouvy zanechal Da-
vid Ásafa a jeho bratry, aby každodenně, podle denního roz-
vrhu, před schránou přisluhovali. ³⁸ Obéd-edóma a jeho^y še-
desát osm bratří i Obéd-edóma, syna Jedítúnova, a Chósu
zanechal jako vrátné. ³⁹ Kněze Sádoka a jeho bratry kněze

zanechal před Hospodinovým příbytkem na posvátném návrší v Gibeónu, ⁴⁰ aby každodenně, zrána i zvečera, obětovali Hospodinu na oltáři zápalné oběti, a to podle všeho toho, co je zapsáno v Hospodinově zákoně, který vydal Izraeli ^z. ⁴¹ S nimi byli Héman a Jedútún ^z a ostatní ^{aa} čistí, kteří byli určeni ^{aa} podle jmen, aby vzdávali chválu Hospodinu, neboť jeho milosrdenství navěky trvá. ⁴² ^{bb} Héman a Jedútún ^{bb} měli s sebou pozouny, zvučné cymbály a nástroje k Božímu zpěvu. Jedútúnovci byli u brány. ⁴³ I odešel všechen lid, každý do svého domu. A David se obrátil ke svému domu, aby mu udělil požehnání.

a + na jejím místě, 2S 6,17. — b obětoval David, 2S 6,17. — c Hospodina zástupů, 2S 6,18. [Další rozdíly proti 2S vyplývají z pk.]. — d-d od pekaře a koláč, O'. — e + smlouvy, O'. — f Uziel, O'. — g + Pi-seň, O'. — h + které Hospodin učinil, O'. — i-ikteré hledá jeho zalíbení, O'. — j-j buďte silní, O' (< v^suzzú místo v^suzzó, H.). — k Abrahama, Ž 105,6, P. — l služebníků, O'. — m pamatuje, Ž 105,8, O'A (na svou smlouvu). — n jich, Ž 105,12, O' V. — o v.24 × O'. — p náš Bůh, O'. — q-lesk ve svatyni, Ž 96,6. — r-r × O'^{BS}. — ř-ř do nádvoří jeho, Ž 96,8 ∞ O'. — s + všechny, Ž 96,12. — š 2×, Ž 96,13. — t × Ž 106,47. — u-u :: Hospodine, Ž 106,47. — v × O'. — w × Ž 106,47. — x-x Tak chválili Hospodina, O'; Haleluja, Ž 106,48. — y tak O' P V; jejich, H. — z + skrze Mojžíše, Božího služebníka, O'. — ž Jedútún, O' V [v.41n, V]. — aa-aa vybraní, O'. — bb-bb × O'.

(1—3) // 2S 17—19 (1) : Ž 132,8 (2) : 1Kr 8,55—60 (4) 1Pa 23,6,30 25,1,6 (8—22) // Ž 105,1—15 (10) Ž 34,3 (11) Ž 27,8n Iz 55,6 (12) : Dt 4,9 Ž 119,52 (15) Dt 7,9 (16) Gn 17,2 26,3 (18) Ex 6,4 (19) Dt 7,7 (21) Gn 12,17 20,3,7 26,9 (23—33) // Ž 96 (25) : Ž 145,3 Jr 10,6n (27) Ž 96,6 (28n) Ž 29,1n (34) 2Pa 20,21 Ž 106,1 (35n) Ž 106,47n (36) Ž 41,14 (39) 1Pa 21,29 2Pa 1,3 (40) Ex 29,38n

¹⁻⁴ Umístěním schrány smlouvy v *připraveném stanu* začíná nové údobí izraelské bohoslužby, i když prozatím jsou ještě jiná místa, kde se obětuje (ve v.39 se zmiňuje např. posvátné návrší v Gibeónu). Blízkost královského domu a přítomnost samého krále dává nové svatyni zvláštní postavení i výsadu. Sám král David vedle kněží a lévíců přináší oběti a dává požehnání lidu. Jako znamení i závdavek tohoto požehnání rozdává chléb a koláče. Král dále zřídí v nové svatyni kněžskou službu, především službu zpěváků.

Umístěním na *Sijónu* (později v samém chrámu) se stane Boží schrána mnohem přitažlivější, avšak blízkost královského domu a dvora měla později neblahý vliv, neboť ze svatyně Boží se stala svatyně královská (sr Bét-el a Dan v severním Izraeli, 1Kr 12,29 Am 7,13).

⁵⁻⁷ Z mnoha lévijských úkolů vystupuje do popředí *služba zpěváků*. Mají připomínat Hospodina a jeho dílo. Přitom nejde jen o pouhé připomínání toho, co se kdysi stalo či co kdysi Hospodin učinil, ale o zpřítomňování Hospodinova díla a jeho dosahu pro přítomné pokolení (sr Dt 5,3). To se děje zvěstováním, vyznáváním a chválením.

Zpěváci zahájili svou činnost při přenášení schrány, a to podle příkazu Davidova. V této činnosti mají i nadále pokračovat. Proto jsou uváděni i jménem, přidělení k jednotlivým hudebním nástrojům a podřízeni *předáku Ásafovi*. Kněží přitom mají na starosti pozouny, jimiž svolávají lid k Hospodinovým slavnostem (sr Nu 10,2nn).

⁸⁻²² Píseň, která se podle Davidova rozkazu poprvé zpívala při přenesení schrány Boží, téměř doslovně odpovídá třem žalmům či jejich částem: Ž 105,1—15 96 106,1.47n.

Výzva k *chválení Hospodina* vyrůstá z poznání, že Hospodin je Bůh smlouvy. Této smlouvě, uzavřené s praotci, zůstává věren. Zaslíbení, které dal, také splnil. Vedle odkazů na praotce se ozývají i motivy, známé z exodu: Boží svobodná volba, vedení pouští a ochrana před nepřitelem. Hospodinovy podivuhodné činy, znamení a úsudky nejsou starými dokumenty a památkami minulosti, ale živým a spolehlivým základem pro neustálé hledání Hospodina a zdrojem radosti a síly i odvahy. Chvála jeho jména a oslava jeho činů se proto má dít přede všemi. Hospodin si vyvolil Izraele, avšak posláním, které mu dal, má dosah i pro ostatní pronárody. Jeho soudy jsou pro celou zemi. Proto jej má Izrael vděčně a radostně chválit, vzývat a vyznávat, aby i celý svět poznal Hospodina a podřídil se jeho úsudkům a soudům.

²³⁻³³ Hospodin kraluje. To je vyznání tvořící jádro tohoto kréda. Toto *vyhlášení Hospodinova panství* bylo součástí slavnostních obřadů při nástupu krále a při každoročních podzim-

ních novoročních slavnostech. Při nich byla vnášena slavnostně schrána do svatyně nebo do chrámu. Lid tak vítal Hospodina krále v jistotě, že bude vládnout i nad novým rokem. Rozsah jeho kralování byl velice široký. Bylo vyhlášováno nad celým stvořením, nejen nad lidmi.

Hospodin je Bůh jedinečný, *ostatní bohové* jsou jen nicoty. Tak označují proroci modly a idoly pohanů: jsou jen lidské dílo (Iz 2,8), nikomu neprospívají (19,1), jednou docela vymizí (2,18). Jen Hospodin je Bůh jediný a jedinečný (Iz 42,8 43,11 45,5 aj.). Všechny čeledi národů jsou proto vybízeny, aby to uznaly a kořily se Hospodinu.

Slova o průvodních jevech, jimiž *odpovídá stvoření* (nebesa, země, moře, pole, stromy) na vyhlášení, že Hospodin kraluje, jsou dokladem víry v jeho nesrovnatelnou svrchovanost. Celá příroda se raduje z příchodu svého Stvořitele. Hospodin přichází jako svrchovaný soudce. A stvoření se z jeho příchodu i z jeho soudu raduje, neboť se obnoví jeho stvořitelský řád, který světu dal.

^{34–36} V závěrečném oddílu se oslavuje věrné, věčné a spásné *Boží milosrdenství*. Píseň končí slovy, která najdeme též na závěr čtvrté knihy žalmů: 106,47n. Tento díl žaltáře byl patrně uzavřen v době vzniku 1Pa a do doby Davidovy se promítla píseň, která se zřejmě zpívala při pozdějších podzimních novoročních slavnostech. Končí výzvou, aby se lid připojil ke slovům oslavy. Proba o shromáždění lidu je snad vzpomínkou na dobu rozptýlení a rozehnání, tedy na exil a dobu poexilní.

^{37–43} Přenesení Boží schrány do Jeruzaléma, ustanovení kněží a rozdělení kněžských povinností (1Pa) nepředpokládá ještě soustředění kultu *do Jeruzaléma*. Tato svatyně nebyla svatyní jedinou. Zmíněná svatyně *v Gibeónu* hrála značnou roli ještě za Šalomouna (podle 1Kr 3,4 byla zřejmě největší). I tam se budou konat oběti přesně podle řádu i ostatní předepsané úkony. Součástí svatyně v Gibeónu byl Hospodinův příbytek (H. *miškán*). Je snad míněn stan setkávání, ovšem bez schrány smlouvy. O jeho dalším vybavení nevíme nic bližšího.

f) Dům Hospodinův a dům Davidův

17,1—27

Prorok Nátan králi ohlašuje, že teprve jeho syn vystaví chrám. Davidovu rodu zaslubuje trvalé kralování.

17 ¹ Když David už sídlil ve svém domě, řekl proroku Nátanovi: „Hle, já sídlím v domě cedrovém a schrána ^a Hospodinovy smlouvy ^a je pod stanovými houněmi.“ ² Nátan Davidovi odvětil: „Udělej vše, co máš na srdci, neboť Bůh je s tebou.“

³ Ale té noci se stalo Boží slovo k Nátanovi ^b: ⁴ „Jdi a vyříd' Davidovi, mému služebníku: Toto praví Hospodin: Ty mi nebudeš budovat dům, v němž bych sídlil. ⁵ Nesídlil jsem v domě od toho dne, kdy jsem vyvedl Izraele, až do dne tohoto. ^c Putoval jsem se stanem, ale příbytek jsem neměl ^c. ⁶ Ať jsem přecházel s celým Izraelem kudykoli, zdalipak jsem některému z izraelských soudců ^d, jemuž jsem přikázal pást můj lid ^e, kdy řekl: Proč mi nebudujete cedrový dům? ⁷ Nyní tedy promluvíš k mému služebníku Davidovi takto: Toto praví Hospodin zástupů: Vzal jsem tě z pastvin od stáda, abys byl vévodou nad mým lidem, nad Izraelem. ⁸ Byl jsem s tebou, ať jsi šel kamkoli. Vyhladil jsem před tebou všechny tvé nepřátele. Tvé jméno jsem učinil tak veliké ^f, jako je jméno velikánů na zemi. ⁹ I svému lidu, Izraeli, jsem připravil místo a zasadil jej; tam bude bydlet a už nikdy nebude znepokojován, už jej ^g nebudou vysávat bídáci ^g jako dříve. ¹⁰ Ode dnů, kdy jsem správou svého izraelského lidu pověřil soudce, podrobil jsem ti všechny nepřátele. ^h Oznamuji ti, že ^h Hospodin vybuduje dům tobě. ¹¹ Až se naplní tvé dny a ty odejdeš ke svým otcům, dám po tobě povstat tvému potomku z tvých synů a upevním jeho království. ¹² Ten mi ⁱ vybuduje dům a já upevním jeho trůn navěky. ¹³ Já mu budu Otcem a on mi bude synem. Svoje milosrdenství mu neodejmu, jako jsem je odňal ⁱ tomu, který byl před tebou ^j. ¹⁴ Ustanovím jej ve svém domě a ve svém království navěky. Jeho trůn bude navěky upevněn.“ ¹⁵ Nátan k Davidovi promluvil ve smyslu všech těchto slov a celého tohoto vidění. ¹⁶ Král David pak vešel, usedl před Hospodinem a řekl: „Co jsem, Hospodine Bože, a co je můj dům, že ^k jsi mě přivedl

až sem^{k?} ¹⁷ A i to bylo v tvých očích málo, Bože. Dokonce přislubuješ domu svého služebníka dlouhá léta. Shlédl jsi na mě, ¹ jako bych byl člověk vysoké hodnosti¹, Hospodine Bože. ¹⁸ Co může David ještě dodat k slávě, kterou jsi dal svému služebníku? Vždyť ty znáš svého služebníka. ¹⁹ ^m Hospodine, kvůli svému služebníkuⁿ a ^m podle svého srdce jsi učinil celou tuto velikou věc^m a dal o všech těchto velikých věcech vědět^m. ²⁰ Hospodine, není žádného jako ty, není Boha kromě tebe, podle toho všeho, co jsme na vlastní uši slyšeli. ²¹ Kdo je jako tvůj izraelský lid, jediný^o pronárod na zemi, jehož Bůh si ho přišel vykoupit za lid; učinil sis^p jméno velikými a hroznými činy, když jsi^p vypudil pronárody před svým lidem, který sis^p vykoupil z Egypta. ²² Ty jsi stanovil, aby tvůj izraelský lid byl tvým lidem navěky, a sám ses jim stal, Hospodine, Bohem. ²³ Nyní tedy, Hospodine Bože, ať se navěky ukáže věrným tvé slovo, které jsi promluvil o svém služebníku a o jeho domu. Učiň, jak jsi promluvil. ²⁴ Ať se navěky osvědčí^q jako věrné^q a veliké tvé jméno, ať se říká: Hospodin zástupů, Bůh Izraele, ^r je Izraeli Bohem^r. A dům tvého služebníka, Davida, ať je pevný před tebou. ²⁵ Neboť ty, Bože, jsi svému služebníku zjevil, že mu vybuduješ dům. Proto tvůj služebník našel odvahu modlit se před tebou. ²⁶ Ano, Hospodine, ty sám jsi Bůh. Přislíbil jsi svému služebníku takové dobrodiní. ²⁷ Nyní tedy rač domu svého služebníka požehnat, aby trval před tebou navěky. Dáš-li mu, Hospodine, požehnání, bude požehnan navěky!“

a-a Boží. — b + proroku, P. — c-c pk volný; dosl. byl jsem od stanu ke stanu, ale bez příbytku; ale byl jsem ve stanu a zastřešení, O'; ale měnil jsem stále místo příbytku a zůstával jsem ve stanu, V. — d pokolení, O'B (sr 2S 7,7; < šibté místo šofeté, H.). — e Izraele, 2S 7,7. — f sr 2S 7,9 a P. — g-g nebude pokořovat nepravost (syn nepravosti, Lukianská recenze), O'; nebudou pošlapávat synové nepravosti, V. (Rozdíly proti 2S vyplývají z pk.) — h-h ale tebe zvoličím, a, O' (< va'agaddēlkā místo va'aggid lāk, H.). — i pro mé jméno, 2S 7,13. — i-i 2S 7,15 jinak; Saulovi, který vládl před tebou, T. — k-k sis mě zamiloval až navěky, O'; jsi přede mne (něco) takového postavil, V. — l-l nejistý pk; 2S 7,19 jinak; jako pohledem člověka a vyvýšil jsi mne, O'; a učinil jsi mě vznešenějším nad všechny lidi, V. — m-m × O'. — n-n :: pro své slovo, 2S 7,21 (= dēbāre'kā :: 'abdēkā, 1Pa). — o :: jiný, V ∞ O' (< 'achér místo 'eḥād, H.). — p,p,p 3. cs. sg, O' V. — q-q × 2S 7,26. — r-r × O'.

[1—27] // 2S 7,1—29 [4] 1Pa 28,3 [5] : Iz 66,1 [12] 1Pa 22,10 28,6 [13] 2S 7,14; : 1S 15,23.28 [16] : Gn 32,11 (= 10 K) [20] Iz 44,6 [27] : Gn 12,3

^{1—27} Celá kapitola je téměř doslova totožná s 2S 7. Několik rozdílných výrazů a jazykových obměn nemění obsah ani záměr zprávy (sr vk 2S 7). 1Pa 17 mluví zpočátku jen o Davidovi, kdežto 2S 7 užívá titulu král (od v.16 se užívá výrazu král i v 1Pa: *král David*; sr 2S 7,18). Pro obě zprávy je David *Hospodinovým služebníkem*. V 1Pa 17,4 čteme, že Hospodin Davidovi přímo zapověděl vybudování chrámu (sr 22,8), v 2S 7,5 jde spíše o otázku. Zmínka o potomkovi v 1Pa 17,11 jednoznačněji ukazuje na Šalomouna nežli neurčitý údaj v 2S 7,12, který lze vztahovat i na vzdálenější potomky. Dále jsou v 1Pa vynechána slova, že na Davidova syna dolehne trest, bude-li si počínat zvráceně, rovněž se vypouští jméno Davidova předchůdce Saula (2S 7,14n). To souvisí s pohledem knih Paralipomenon na krále Davida a na jeho rod. Rysy příliš lidské se opomíjejí, takže postava králova dostává podobu až mesiášskou. Ale mesiášský král bude jen Božím Služebníkem, proto mluví Hospodin o svém domě a o svém království (1Pa 17,14), zatímco 2S 7,16 vše vztahuje na Davida. V 1Pa 17,24 je rozvedeno Hospodinovo jméno: Bůh Izraele je Izraeli Bohem; v 2S 7,26 čteme Bůh nad Izraelem.

Rozdíl 'soudcové' (H. šofeté, 1Pa 17,6) za 'kmeny' (H. šibté, 2S 7,7) mluví snad ve prospěch 1Pa; možná, že jde v 2S o opisovačský omyl. Jiné *drobnější úpravy* v 1Pa jsou důsledkem změn, kterých mluvená řeč průběhem staletí nemůže zůstat ušetřena.

3. DAVIDOVA ŘÍŠE

a) Vítězství nad sousedy

18,1—17

Vítězstvím nad okolními nepřátelskými národy rozšiřuje David hranice svého království.

18 ¹ Potom David porazil Pelištejce a podrobil si je a vyrval ^a Gát a jeho vesnice ^a z moci Pelištejců. ² Porazil i Moábce ^b. Moábci se stali Davidovými ^c otroky a odváděli dávky. ³ David také porazil u Chamátu ^d Hadad-ezera, krále Sóby, který vytáhl, aby nad řekou Eufratem vztyčil znamení své moci. ⁴ David zajal tisíc jeho ^e koní k vozům ^e a ^f sedm tisíc ^f jezdců a ^g dvacet tisíc ^g pěšáků. Všechny koně k vozům David ochromil, zanechal koně jen ke stu vozům. ⁵ Hadad-ezerovi, králi Sóby, přišli na pomoc Aramejci z Damašku. David pobil z Aramejců dvaadvacet tisíc mužů. ⁶ Pak David umístil do damašského Aramu ^h výsostná znamení ^h. Tak se i Aramejci stali Davidovými otroky a odváděli dávky. Hospodin zachraňoval Davida, ať šel kamkoli. ⁷ David také pobral zlaté štíty, které na sobě měli Hadad-ezerovi služebníci, a přinesl je do Jeruzaléma. ⁸ Z ⁱ Tibchatu a Kúnu ⁱ, Hadad-ezerových měst, pobral David velké množství mědi; z ní udělal Šalomoun měděné moře a sloupy ^k i měděné nádoby.

⁹ Když Tou ^l, král Chamátu, uslyšel, že David porazil celé vojsko Hadad-ezera, krále Sóby, ¹⁰ poslal svého syna Hadórama ^m ke králi Davidovi s poselstvím pokoje a s blahopřáním k jeho boji s Hadad-ezerem, že jej porazil; Hadad-ezer vedl totiž války s Tou. Hadóram přinesl všelijaké předměty zlaté, stříbrné a měděné. ¹¹ I ty král David zasvětil Hospodinu se stříbrem a zlatem, které vzal od všech pronárodů, od Edómců, Moábců, Amónovců, Pelištejců a Amáleka.

¹² Abšaj, syn Serújin, pobil z Edómců v Solném údolí osmnáct tisíc mužů. ¹³ V Edómu ⁿ umístil David ^o výsostná znamení. Všichni Edómcí se stali Davidovými otroky. Hospodin zachraňoval Davida, ať šel kamkoli. ¹⁴ David kraloval nad

celým Izraelem a zjednával právo a spravedlnost pro všechny svůj lid. ¹⁵ Jóab, syn Serújin, byl vrchním velitelem, Jóšafat, syn Achílúduv, byl kancléřem. ¹⁶ Sádok, syn Achítúbův, a Abímelek ^p, syn Ebjátarův, byli kněžími. Šavša byl písařem. ¹⁷ Benajáš, syn Jójadův, byl nad Keretejci a Peletejci. Davidovi synové byli ^q pobočníky krále ^q.

a-a:: 2S 8,1. — b 2S 8 má obšírnější text (rozdíly mezi 1Pa a 2S vyplývají z pk). — c × P. — d × 2S 8,3. — e-e × 2S 8,4. — f-f 700, 2S 8,4. — g-g × P. — h-h podle 2S 8,6; sr O' P V T (posádku). — i-i 2S 8,8 jinak. — j-z vybraných měst, O'. — k a měděné býky, P. — l Toi, 2S 8,9. — m:: Jórama, 2S 8,10, též P. — n v údolí, O'. — o tak i P. — p:: Achímelek, 2S 8,17, též O' P V. — q-q:: kněžími, 2S 8,18.

(1—17) // 2S 8,1—18 (8) 1Kr 7,15,23 (12) 1S 26,6 (15) 1Pa 11,6 (16) 1Kr 4,3 1Pa 24,6 (17) 2S 8,18

^{1—17} Kapitola 18 se téměř doslovně kryje s 2S 8. Vynechává — na rozdíl od 2S 8 — jen *několik drobností*: 1. údaj o přeměření Moábců provazcem; tato slova (viz 2S 8,3) už asi nebyla srozumitelná. 2. v údaji o Davidových synech chybí zmínka o jejich kněžství (viz 2S 8,18); 1Pa dbá na to, aby se všechno dalo podle 'Božího zákona', a proto Davidovy syny označuje jen titulem, udávajícím jejich místo na královském dvoře a při králi ('královi pobočníci'), nikoli v kultu (kněží).

Podle 2S 8,1 David vyrval Pelištejcům vládu nad 'mateřským' městem (Gát; H. *meṭeḡ ḥā-'ammā*), podle 1Pa 18,1 *zabral Gát a jeho vesnice* (H. *gat ūbēnōṭeḡhā*).

Podle 2S 8,3 *Hadad-ezer* se chtěl znovu zmocnit Řeky, podle 1Pa 18,3 táhl, aby u Eufratu vztyčil výsostný znak své nadvlády; obojí čtení se tedy navzájem doplňuje a vysvětluje.

Doplňk, že král Šalomoun dal ze získané mědi zhotovit posvátné předměty *pro chrám*, jenž chybí v 2S 8, opět dokládá přednostní zájem 1Pa právě na chrámu a bohoslužbě.

Podle 2S 8,13 pobil David v Solném údolí 18.000 Aramejců, 1Pa 18,12 připisuje toto vítězství, získané však *nad Edómcí*, Jóabovu bratru Abšajovi (jindy se píše Abíšaj). Záměna Aramu s Edómem je v hebrejském kvadrátním písmu velmi snadná pro značnou podobnost písmen -r- a -d- (samohlásky se nepsaly)

b) Vítězství nad Amónovci

19,1—19

Zhanobení svých poslů trestá král výpravou proti Amónovcům a jejich aramejským spojencům.

19 ¹ Potom se stalo, že zemřel král Amónovců Náchaš^a a po něm se ujal království jeho syn^b. ² I řekl David: „Prokáží milosrdenství Chanúnovi, synu Náchašovu. Vždyť jeho otec prokazoval milosrdenství mně.“ David tedy poslal posly, aby ho potěšil v zármutku nad otcem. Davidovi služebníci přišli k Chanúnovi^c do země Amónovců, ^d aby ho potěšili^d. ³ Amónovští velitelé však Chanúna^e podněcovali: „Tobě se zdá, že David chce uctít tvého otce? Že k tobě poslal těšitele? Nepřišli k tobě jeho služebníci spíše proto, aby prozkoumali^f a rozvrátili zemi?“ ⁴ Dal tedy Chanún Davidovy služebníky oholit, dal uříznout jejich roucho do poloviny, až do rozkroku, a tak je propustil. ⁵ I šli. Když to ^g o těch mužích^g oznámili Davidovi, poslal jim naproti, protože ti muži byli velice zhanobeni. Král nařídil: „Zůstaňte v Jerichu, dokud vám brady neobrostou; pak se vrátíte.“ ⁶ Amónovci viděli, že se Davidovi zošklivili. Proto Chanún s Amónovci poslal tisíc talentů stříbra, aby si najali koně k vozům a jezdce od Aramejců z Dvojříčí, Aramejců z Maaky a ze Soby. ⁷ Najali si 32.000 konů^h k vozům od krále z Maaky a jeho lid. Ti přitáhli a utábořili se proti Médebě. Také Amónovci se shromáždili ze svých měst a přitáhli do boje. ⁸ Když to David uslyšel, poslal Jóaba s celým vojem bohatýrů. ⁹ Amónovci vytáhli a seřadili se k boji u vchodu do městaⁱ. Králové, kteří přitáhli, stáli stranou v poli. ¹⁰ Když Jóab spatřil, že jsou proti němu bitevní řady zpředu i zezadu, vybral si nejlepší ze všech izraelských mladíků a seřadil je proti Aramejcům. ¹¹ Zbytek lidu podřídil svému bratru Abšajoviⁱ. I seřadili se proti Amónovcům. ¹² Řekl: „Budou-li mít Aramejci nade mnou převahu, přijdeš mi na pomoc. Budou-li mít Amónovci převahu nad tebou, přijdu ti na pomoc já.“ ¹³ ^k Vzchop se! Vzchopme se! Za náš lid, za města našeho Boha!^k Hospodin nechť učiní, co uzná za dobré!“ ¹⁴ Jóab a lid, který byl s ním, se dali do boje proti Aramejcům; ti před ním

utekli. ¹⁵ Když Amónovci viděli, že Aramejci utíkají, utekli také oni před^l jeho bratrem Abšajem a vešli do města. Jóab pak přišel do Jeruzaléma.

¹⁶ Když Aramejci viděli, že byli Izraelem poraženi, ^m poslali posly^m, aby přivedli Aramejce, kteří byli za Řekou. V jejich čele byl Sófakⁿ, velitel Hadad-ezerova vojska. ¹⁷ Oznámili to Davidovi a on shromáždil celý Izrael, překročil^o Jordán, přitáhl^q k nim^q a seřadil se proti nim^p. David se seřadil k boji proti Aramejcům a ti s ním bojovali. ¹⁸ Aramejci se však dali před Izraelem na útěk. David pobil koně od^r sedmi tisíc^r aramejských vozů a čtyřicet tisíc pěšáků^s, usmrtil též Šofakaⁿ, velitele vojska. ¹⁹ Když Hadad-ezerovi služebníci viděli, že jsou Izraelem poraženi, uzavřeli s Davidem^t příměří a sloužili mu. Aramejci pak už nikdy nechtěli jít Amónovcům na pomoc.

^a × O'B (sr 2S 10,1). — ^b + Chanún, O' P (sr 2S 10,1). — ^c × O' (sr 2S 10,2). — ^{d-d} × 2S 10,2. — ^e + svého pána, P (sr 2S 10,3). — ^f dosl. shlédli a vyšpehovali; + město, O' P (sr 2S 10,3). — ^{g-g} × P V (sr 2S 10,5). — ^h sr O'AB. — ⁱ brány, P (sr 2S 10,8). — ^j Abšajovi, P V (viz i jinde). — ^{k-k} × O'B. — ^l + Jóabem a, O'AB. — ^{m-m}... Hadadezer vydal (rozkaz), 2S 10,16. — ⁿ Šobak, 2S 10,16 (v.16,18). — ^{o-o} × P. — ^{p-p} × O'L V. — ^{q-q} :: do Chélamu, 2S 10,16 (< *chélám* místo *'aléhém*, 1Pa). — ^{r-r} 700, 2S 10,18. — ^s jezdců, 2S 10,18. — ^t :: Izraelem, 2S 10,19.

(1—19) // 2S 10,1—19 (1) 1S 11,1 (6) 1Pa 18,5,9 (7) : Nu 21,30 (11) 1Pa 18,12 (13) : 2S 3,18

¹⁻¹⁹ Kapitola 19 téměř doslova souhlasí se zněním 2S 10 (sr vk). Velitelé Chanúnovi podezírají Davidovy posly, že *přišli na výzvědy* do země (tak 1Pa 19), ne jenom do města (tak 2S 10); předtím se ovšem v obou zprávách mluví o zemi Amónovců (v.2). 2S tedy zprávu upřesňuje: přišli až do města čili do královského sídla.

Letopisec zveličuje *rozsah válečných událostí*, když mluví o platu tisíce talentů stříbra (v.6), zatímco 2S ví jenom o mzdě za aramejskou pomoc. Totéž platí i o výsledcích bitvy (v.18 :: 2S 10,18). Mír uzavírají Aramejci s Davidem (v.19) jakožto ústřední postavou děje, ne s Izraelem (jako v 2S).

c) Pokoření Amónovců

20,1—3

Jóab dobývá sídelní město Rabu, předává však velení Davidovi, aby triumf patřil králi.

20¹ Na přelomu roku, v době, kdy králové táhnou do boje, Jóab vedl vojenskou výpravu, hubil zemi Amónovců a oblehl Rabu. Ale David zůstal v Jeruzalémě. Jóab udeřil na Rabu a rozbořil ji^a. ² David sňal korunu jejich Krále^b z jeho hlavy. Shledal, že váží talent zlata; byl do ní vsazen drahokam. Bývala pak na hlavě Davidově. Z města odvezl též veliké množství kořisti. ³ Lid, který byl v něm, odvedl a přidělil^c k pilám, železným špičákům a sekerám^d. Tak David naložil se všemi městy^e Amónovců. Pak se David i všechen lid vrátili do Jeruzaléma.

^a O' rozšiřuje text ve smyslu 2S 12,27—29. — ^b + Molchola, O' (Molchoma, O'A; < *milkóm* místo *malkám*, H.). — ^c pk nejistý. — ^d podle 2S 12,31. — ^e × O'.

[1—3] // 2S 11,1 + 12,26—31 (1) : 2S 11,1 (2) : 1Kr 11,5.33 2Kr 23,13

¹⁻³ Zpráva o tažení *proti amónovské Rabě* se poměrně liší od podání 2S 12. Hlavní rozdíl je v tom, že tato zpráva záměrně vynechává Davidův pád a jeho následky. 1Pa nechce líčit krále Davida v podrobnostech takového, jaký byl, ale spíše takového, jaký jako král být měl. Jde o krále mesiášského typu, který učiní z izraelského lidu pospolitost, řádně uctívající Hospodina. Proto je řeč předně o tom, jak se David postaral o schránku smlouvy (15,14) a obnovil kněžskou službu ve svatyni (k. 15 16,37nn a 23—26), jak připravil místo pro budoucí chrám (21,26) a materiál ke stavbě (k. 22). Všechno ostatní je tomuto královi posláno podřízeno; i válečné akce Davidovy jsou v 1Pa uváděny jen v souvislosti s královou snahou o zajištění řádné bohoslužby. Proto také je velitelem tažení Jóab, avšak triumf, zlatá koruna, kořist a porobení přemožených přísluší Davidovi (sr vk 2S 12,26—31).

Dřívější pojetí, že poražení nepřátelé byli krutým způsobem ubíjeni (v.3, sr O' V > K aj.), se dnes všeobecně opouští. Text se chápe zpravidla v tom smyslu, že poražení byli přiděleni *k různým těžkým pracem* (sr ostatně Joz 9,27, kde je ovšem užito jiného slovesa).

d) Davidovi rekové

20,4—8

Služebníci Davidovi pobíjejí obry, mezi nimiž je jmenován také Goliášův bratr.

⁴ O něco později došlo k boji s Pelištejci v Gezeru^f. Tehdy ubil Sibekaj Chušatský Sipaje^g z rodu obrů; ^h ti byli pokoření^h. ⁵ Když se znovu strhl bojⁱ s Pelištejci, Elchánan, syn Jairův, ubil Lachmího, bratra Goliáše Gátského. Násada jeho kopí byla jako tkalcovské vratidlo.

⁶ A opět se strhl boj v Gátu. Byl tam obrovitý muž, který měl po šesti prstech, celkem čtyřadvacet prstů. Také on pocházel z obrů. ⁷ Když tupil Izraele, ubil ho Jónatan, syn Šimey^j, Davidova bratra. ⁸ Ti pocházeli z obrů v Gátu^k. Padli rukou Davida a rukou jeho služebníků.

^f v Góbu, 2S 21,18. — ^g Sáfá, 2S 21,18. — ^{h-h} a pokořil ho, O'; × 2S 21,18. — ⁱ + v Góbu, 2S 21,19. — ^j Šimáje, 2S 21,21; Šamy, P (sr 1S 16,9). — ^k + všichni čtyři byli obři, O'.

[4—8] // 2S 21,18—22 (4) 1Pa 27,11 (5) :: 2S 21,19 : 1S 17,7 (7) : 1S 17,10; 1S 16,9 17,13 1Pa 2,13 : 2S 13,3

⁴⁻⁸ Tato část kapitoly je přiřazena ke zprávě o vítězném Davidově tažení proti Amónovcům zřejmě proto, že se pisateli nebo pořadateli 1Pa věcně hodilo přiřadit k pokořeným Amónovcům také zdeptané *pelíštejské obry*. Vcelku je tento oddíl převzat z 2S 21,18nn (sr vk).

Mezi oběma paralelními texty je jen několik malých rozdílů, např. ve znění osobního jména (např. Sáfá — Sipaj, Jaaré-oregím — Jaír) nebo v místním údaji (Gezer místo Gób). Důležitější rozdíl je ve jménu obra zabitého Elchánanem: *není to*

Goliáš, nýbrž jeho bratr Lachmí, ačkoli toto jméno spíše vypadá na zkomoleninu z Bét-lechem.

Proti 2S jsou *vypuštěny oddíly* o zvráceném jednání Davidových synů: o násilí spáchaném Amnónem na Támaře a o vzpouře Abšalomově proti otci. Rovněž chybí zmínka o tříletém hladu a popravě sedmi Saulovců [2S 21,1—14]. Zpráva o srážkách s Pelištejci je proti 2S 21,15nn sestručněna a navíc chybí údaj o smrti čtvrtého (v pořadí prvního, 2S 21,16) obra Jišbí-benóba.

e) Davidovo sčítání lidu

21,1—22,1

Král svým činem rozhněvá Hospodina, znovu však nalézá milost; na místě, kde se zastavila morová rána, dá vybudovat oltář.

21 ¹ Satan ^a povstal proti Izraeli a podnítil Davida, aby sečetl Izraele. ² David poručil Jóabovi ^b a předákům lidu: „Jděte, spočítejte Izraele od Beer-Šeby až k Danu a podejte mi zprávu, chci znát jejich počet.“ ³ Jóab králi ^c namítl: „Nechť Hospodin zvětší svůj lid třeba stokrát ^d! Což nejsou ti všichni, králi, můj pane, služebníky mého pána? Proč to chce můj pán zjistit? Proč se má Izrael provinit?“ ^{4e} Královo rozhodnutí bylo však pro Jóaba nezvratné. Jóab vyšel a prošel celý ^b Izrael ^e. Pak přišel do Jeruzaléma. ⁵ Jóab odevzdal celkový součet lidu Davidovi: Všeho Izraele bylo ^g jeden milión a sto tisíc mužů ^g schopných tasit meč ^h a Judy čtyřista a sedmdesát tisíc mužů schopných tasit meč ^h. ⁶ Léviho a Benjamína do nich Jóab nezapočítal, neboť královo rozhodnutí pokládá za ohavnost. ⁷ Byla to zlá věc i v očích Božích, ⁱ proto Bůh ⁱ Izraele ranil ⁱ. ⁸ David volal k Bohu: „Velmi jsem zhřešil, že jsem učinil tuto věc. Nyní prosím, přenes vinu svého služebníka, neboť jsem si počínal velmi pošetile.“

⁹ Hospodin promluvil ke Gádovi, Davidovu vidoucímu: ¹⁰ „Jdi a promluv k Davidovi: Toto praví Hospodin: Chystám na tebe trojí. Jedno z toho si vyber a tak s tebou naložím.“

¹¹ Gád přišel k Davidovi a řekl mu: „Toto praví Hospodin: Zvol si! ¹² Tři ^k roky hladu ^l? Nebo tři měsíce být ničen ^m protivníky a stíhán mečem nepřátel? Anebo tři dny má řídit meč Hospodinův ⁿ, totiž ^o mor v zemi, a Hospodinův anděl bude šířit zkázu po celém izraelském území ^o? Nuže tedy, co mám vyřídit tomu, který mě poslal?“

¹³ David Gádovi odpověděl: „Je mi velmi úzko. Necht, prosím, upadnu do rukou Hospodinu, neboť jeho slitování je přenesmírné, jen ať nepadnu do rukou lidských.“ ¹⁴ Hospodin tedy dopustil na Izraele mor. I padlo z Izraele sedmdesát tisíc mužů. ¹⁵ Bůh ^p vyslal k Jeruzalému anděla, aby v něm šířil zkázu. Ale když šířil zkázu, Hospodin shlédl a pojala ho nad tím zlem lítost. Řekl andělu, jenž šířil zkázu: „Dost! Již přestaň!“ Hospodinův anděl stál právě u humna Ornána ^q Jebúsejského. ¹⁶ David se rozhlédl a uviděl Hospodinova anděla, jak stojí mezi zemí a nebem. V ruce měl tasený meč, napřažený na Jeruzalém. David a starší, zahalení v žíněná roucha, padli tváří k zemi. ¹⁷ David volal k Bohu: „Což jsem sčítání lidu nenařídil já sám? Já sám jsem zhřešil, já jsem se dopustil takového zla! Co však učinily tyto ovce? Hospodine, můj Bože, buď tedy tvá ruka proti mně a proti mému rodu, jen ať ta pohroma nestíhá tvůj lid!“

¹⁸ Hospodinův anděl nařídil Gádovi, aby Davidovi řekl: „Ať David vystoupí a vystaví Hospodinu oltář na humně Ornána Jebúsejského.“ ¹⁹ David vystoupil podle Gádova slova, jež promluvil v Hospodinově jménu. ²⁰ Ornán se obrátil a spatřil toho anděla ^r; jeho čtyři synové, kteří byli s ním, se skrývali, a Ornán mlátil pšenici. ²¹ Když David došel k Ornánovi, Ornán ^s vzhlédl a uviděl Davida ^s. ⁸ Vyšel z humna ^s a dvakrát se Davidovi poklonil tváří k zemi. ²² David Ornánovi řekl: „Přenech mi to místo, své humno. Chci na něm vybudovat Hospodinu oltář. Dej mi je za plnou cenu stříbra, ať je od lidu odvrácena pohroma.“ ²³ Ornán Davidovi odpověděl: „Vezmi si je. Král, můj pán, ať udělá, co uzná za dobré. Hle, přidám dobytek k zápalným obětem a jako dříví smyky, ^t též pšenici jako obětní dar ^t. To vše dám.“ ²⁴ Ale král David Ornánovi řekl: „Nikoli. Chci to od tebe koupit za plnou cenu stříbra. Vždyť nemohu přinést

Hospodinu, co je tvé, nemohu obětovat^u zápal darovaný.“
²⁵ David tedy dal Ornánovi za to^v místo obnos^x šest set^x šekelů zlata. ²⁶ I vybudoval tam David Hospodinu oltář, obětoval zápalné a pokojné oběti a vzýval Hospodina. Ten mu odpověděl ohněm seslaným z nebe na oltář pro zápaly^v.

²⁷ Hospodin pak poručil andělu, aby schoval meč do pochvy. ²⁸ V té době, když David zjistil, že jej Hospodin na humně Ornána Jebúsejského vyslyšel, začal tam obětovat. ²⁹ Ale Hospodinův příbytek, který zhotovil Mojžíš na poušti, i oltář pro zápaly byly v té době na posvátném návrší v Gibeónu. ³⁰ Tam David nemohl chodit dotazovat se Hospodina, neboť byl mečem Hospodinova anděla přestrašen.

22¹ David prohlásil: „Toto je místo pro dům Hospodina Boha a toto je místo pro oltář Izraeli pro zápaly.“

a × 2S 24,1. — b + synu Serújinu, P. — c + králi Davidovi, P. — d O' a P rozšiřují text podle 2S 24,3. — e-e × O'B. — f celé území, O'A. — g-g 800.000, 2S 24,9. — h-h × O'B; ... 480.000, O'A. — i-i+i že David sčel, P. — j k Hospodinu, P. — k :: sedm, 2S 24,13. — l + v tvé zemi, P (sr 2S 24,13). — m prchat před, O' V (sr 2S 24,13). — n + proti Izraeli, P. — o-o × P. — p Hospodin, P. — q sr 2S 24,16. — r Hospodinu, P. — ř krále, O'. — s-s × O'. — š-š × P (sr 2S 24,20). — t-t × O' (sr 2S 24,22). — u + Hospodinu, O'. — v jeho, O'. — x-x 50, P (sr 2S 24,24). — y + a pohltil zápalnou obět, O'.

{1—28} // 2S 24,1—25 {1} : Za 3,1n Jb 1,6—12 2,1—7 {3} : Ex 30,12 {5} :: 2S 24,9 {6n} 1Pa 27,24 {8} : 2S 12,13 {25} :: 2S 24,24 {26} : Lv 9,24 1Kr 18,24 2Pa 7,1 {28} : 2Pa 3,1 {29} 1Kr 3,4 1Pa 16,39 2Pa 1,3,6 {22,1} 2Pa 3,1

¹⁻⁷ Příběh o nešťastném sčítání branného lidu narušuje sice kladný obraz Davidův z 1Pa, ale nemohl být vypuštěn, protože vysvětluje, jak došlo k volbě vhodného místa pro budoucí chrám. Přesto má vyprávění v podání 1Pa svůj zvláštní ráz (sr vk 2S 24):

1. Pohoršlivé znění 2S 24, že sám Hospodin ponukl krále k zlému činu, se uhlazuje, neboť v Bohu Izraele se nechce hledat pramen zla (sr Jk 1,13n :: Iz 45,7). Proto se na scénu přivádí *satan*, svůdce, sok (v hebrejštině je zde výjimečně tvar bez členu: *šátán*, tedy jako vlastní jméno). Je to špeh a osočovatel (sr Jb 1,6nn) nebo žalobce (sr Za 3,1n).

2. Této knize je lhostejný postup při sčítání i doba potřebná k vykonání rozkazu. Vynechává čtyři verše z 2S a *jednou větou* vyjádří celou devítiměsíční akci. Nemá zájem o čas a místo, ale rychle spěchá k cíli a vrcholu příběhu: ke koupi místa pro obětiště.

3. 1Pa zaznamenává podrobnost, kterou 2S 24 neuvádí: *Jóab nesčítal všechna pokolení*, protože měl Davidův příkaz 'za ohavnost'. Tímto výrazem se jinde označuje vše, co souvisí s modlářstvím (Dt 7,25n). Vynechal rod Lévi asi proto, že toto pokolení bylo přiděleno ke službě ve svatyni. Proč je jmenován i Benjamínův kmen, nelze bezpečně určit.

⁸⁻²⁶ Verše 8—15 podává 1Pa vzhledem k 2S 24 téměř shodně. Odlišné jsou jen drobnosti: 1Pa vynechává časové určení Hospodinovy řeči k proroku Gádovi ('ráno', 2S 24,11), mor nazývá 'Hospodinův meč' (v.12) a nevymezuje časově jeho začátek ani konec ('od jitra až do určeného času', 2S 24,15).

Obě zprávy zmiňují Hospodinova posla — *anděla zhouby*. Podle 2S 24 je andělova ruka vztažena k Jeruzalému a jen David ho vidí (16n). 1Pa naproti tomu uvádí, kde ho král vidí: mezi zemí a nebem, tedy podobně jako Manóach s manželkou při odchodu posla v plameni oltářního ohně (Sd 13,20). Posel také zprostředkuje Gádovi Boží rozkaz ke stavbě oltáře a posléze tohoto posla vidí i Jebúsejec Ornán. Meč anděla zhouby je sice pod Hospodinovým rozkazem, avšak předěsí krále tak, že se bojí opustit Jeruzalém a jít se dotázat Boha v Gibeónu. Též Boží odpověď v podobě nebeského ohně padajícího na oltář patří ke způsobu podání 1Pa (sr Lv 9,24 1Kr 18,24), jímž se má zdůraznit vyvolenost místa.

1Pa 21,16 představuje krále *spolu se staršími lidu*, kteří jsou v rouchu kajícníků. 2S 24 nezmiňuje tento doprovod, podle ní jde David v doprovodu svých služebníků (v.20). 2S 24 také nic neví o čtyřech synech Ornánových, kteří se při spatření Hospodinova posla skryjí.

Další odlišnost je v údajích o *ceně humna*: 2S 24 ji udává ve stříbře, a to 50 šekelů (v.24), kdežto 1Pa ve zlatě, 600 šekelů. Podle toho by stříbro bylo v tom čase dvanáctkrát dražší než zlato, což přibližně odpovídá obrácenému babylónskému

hodnocení (stříbro, kov měsíce, je v poměru ke zlatu, kovu slunce, jako 1 : 13; Benzinger, 198).

^{27–30} Závěr kapitoly dosvědčuje záměr celé knihy: Boží rána posloužila králi ke svatě bázni. David se v souladu s Božím zákonem (Ex 20,24 Dt 12,4nn) bojí obětovat na místě, jež Bůh k tomu neurčil. Uvítá proto *nové svaté místo*, kde ho Bůh ujistil o své přítomnosti znamením ohně. Na tomto místě vybuduje oltář, obětiště podle Boží vůle, a na tomto místě bude jednou stát i chrám (2Pa 3,1).

^{22,1} První verš navazuje na konec předchozí kapitoly: *David se bojí* chodit obětovat na gibeónské posvátné návrší. Hrozné zjevení na humně Ornánově je pro něj důkazem, že pravý chrám Hospodinův musí stát zde, na místě, které si Hospodin sám takto označil. Monarchové starověku daleko raději restaurovali staré chrámy, než budovali nové, protože se báli domnělého lpění bohů na místě jednou vyvoleném. Když už bylo nutno postavit nový chrám, pak rozhodně na místě, na němž se Bůh nějak zjevil — zde skrze 'anděla zhouby'. Podobně se stalo pro Jákoba místo jeho snu Bét-'elem tj. Božím domem (Gn 28,16—22).

4. CHRÁM A BOHOSLUŽBA

a) Přípravy ke stavbě chrámu

22,2—19

Král David koná přípravy ke stavbě domu Hospodinova, kterou provede jeho syn Šalomoun.

² David poručil soustředit ty, kdo pobývali v izraelské zemi jako hosté, a udělal z nich lamače, kteří připravovali kvádry pro stavbu Božího domu. ³ David také připravil mnoho železa na čepy pro křídla bran a na svorníky a tak mnoho mědi, že se ani nedala zvážít. ⁴ Také cedrového dřeva bezpočet; to množství cedrového dřeva přiváželi Davidovi Sidónci a Týřané.

⁵ David řekl: „Můj syn Šalomoun je ještě mladíček útlého věku. Má-li vybudovat Hospodinův dům do mohutné výše, aby proslul nádherou po všech zemích, musím pro to konat přípravy.“ Proto David ještě před svou smrtí vykonal mnoho příprav. ⁶ Pak zavolal svého syna Šalomouna a přikázal mu, aby Hospodinu, Bohu Izraele, vybuodoval dům.

⁷ David Šalomounovi řekl: „Můj synu, já sám jsem měl v úmyslu vybudovat pro jméno Hospodina, svého Boha, dům. ⁸ Stalo se však ke mně slovo Hospodinovo: Prolil jsi mnoho krve, vedl jsi velké války. Nebudeš budovat dům pro mé jméno, protože jsi na zemi přede mnou prolil mnoho krve. ⁹ Hle, narodí se ti syn. Ten bude mužem odpočinutí. Jemu dám odpočinout ode všech jeho okolních nepřátel. Vždyť jeho jméno bude Šalomoun (to je Pokojný). Za jeho dnů poskytnu Izraeli pokoj a mír. ¹⁰ On vybuduje dům pro mé jméno. On se stane mým synem a já mu budu Otcem. Jeho královský trůn nad Izraelem upevním navěky. ¹¹ Nuže, můj synu, nechť je s tebou Hospodin. Se zdarem vybuduješ dům Hospodina, svého Boha, jak to o tobě vyřkl. ¹² Kéž ti Hospodin dá prozíravost a rozumnost, ^a až tě ustanoví ^a nad Izraelem, abys dbal ^b na zákon Hospodina, svého Boha. ¹³ Jen tehdy budeš mít zdar, budeš-li bedlivě plnit nařízení a řády, které Hospodin přikázal Mojžíšovi pro Izraele. Vzchop se a buď odvážný. Neboj se a neděs! ¹⁴ Hle, i ve svém trápení jsem pro Hospodinův dům připravil sto tisíc talentů zlata, milión talentů stříbra, mědi a železa tolik, že se ani nedá zvážít. Připravil jsem též dřevo a kámen. A ty k tomu ještě přidáš. ¹⁵ S tebou bude při díle mnoho dělníků, lamačů, kameníků a tesařů, každý, kdo je dovedný v nějakém díle. ¹⁶ Zlata, stříbra, mědi a železa je bezpočet. A tak se dej do práce a nechť je s tebou Hospodin!“

¹⁷ David přikázal všem izraelským předákům, aby jeho synu Šalomounovi byli nápomocni: ¹⁸ „Což není Hospodin, váš Bůh, s vámi? Dal vám odpočinout ode všech okolních nepřátel. Vydal mi ^c do rukou obyvatele země. Země je podmaněna Hospodinu a jeho lidu. ¹⁹ Nyní tedy ze srdce a z duše dotazujte se Hospodina, svého Boha, a dejte se do budování svatyně Boha Hospodina, abyste mohli vnést schránu Hospodinovy smlouvy

a svaté Boží náčiní do domu, který bude pro Hospodinovo jméno vybudován.“

^{a-a} a utvrdí tě, O'; abys uměl vládnout, V. — ^b + a činil, O'. — ^c vám, O'A P V; X O'B.

[2] 2Pa 2,16n (= 17n K) 8,7n; : 1Kr 5,5 (= 17 K) (5) 1Pa 29,1 : 1Kr 3,7 [6—10] 1Pa 17,1—14 28,2—7 2S 7,12n (8) 1Kr 5,17 (= 3 K) (9) 1Kr 5,5 (= 4,25 K) (10) 1Kr 5,19 (= 5 K); 2S 7,14 [12] : 1Kr 3,9.12 (13) 1Kr 2,2n 1Pa 28,7; : Dt 31,6 Joz 1,6n.9 [14] 1Pa 29,2nn [18] v.9 1Pa 23,25 : Dt 12,10 Joz 21,44 23,1 [19] : 2Pa 20,3; 1Kr 8,6.21 2Pa 5,7 6,11

Kap. 22—26 *nemají obdoby v 2S* a jsou cele věnovány přípravě na vybudování chrámu a organizaci chrámového personálu.

²⁻¹⁹ Knihy Letopisů čili Paralipomenon přiřkly Davidovi za úkol vykonat všechny tyto přípravy. K tomu patří ovšem i *podmanění země Hospodinu* a pokoření nepřátel. Tuto svou povinnost splnil David tak, že jeho nástupce už bude moci vládnout v míru a dovršit dílo otcovo postavením chrámu. Hospodin mu požehná a bude jej mít za syna.

Synovství Boží v královském rituálu (sr Ž 2 45 110 aj.) je podobné tomu, které nacházíme u okolních národů starého Orientu. Není to však zbožštění krále jako v Egyptě, kde byl král přímo vtělením božstva. Spíše se blíží pojetí babylónskému, v němž byl král zástupcem bohů před lidmi a zástupcem lidu před bohy. V Izraeli je za syna adoptován výrokem pronášeným v rámci bohoslužebné slavnosti (sr Ž 2,7). Zůstává ovšem člověkem, je i nadále podroben Hospodinovu zákonu a odpověden za zachovávání zákona v Izraeli.

K *řemeslnickým pracem* byli soustředěni 'hosté' v zemi, tj. potomci původního, předizraelského obyvatelstva (sr 2Pa 2,16n [= 17n K] 8,7n). Spolurozhodovalo jistě i to, že se v těchto pracech vyznali lépe než Izraelci, pro které městský způsob života stále ještě byl něčím nezvyklým. Současně však měli být domorodci takto přivedeni i k službě Hospodinu. Aspoň za svrchovaného Boha jej měli uznat, i když vedle toho uctívali dále své baaly.

Zásoby zlata, stříbra a stavebního materiálu jsou vyčísle-

ny v *závratných číslech*. Legenda nesmírně vyzdobila chrám, který v době sepsání 1Pa už nestál, protože byl zničen Babyložany r. 587.

b) Rozdělení lévijců 23,1—32

Výčet lévijců, rozdělení podle jednotlivých tříd a přidělení do služby.

23 ¹ Když David zestárl a byl sytý dnů, ustanovil za krále nad Izraelem svého syna Šalomouna. ² Shromáždil všechny izraelské velitele, kněze a lévijsce. ³ Lévijsci byli sečtení od třicetiletých výše; seznam jednotlivců ^a činil 38.000 mužů. ⁴ Z nich bylo 24.000 pověřeno dohledem nad dílem domu Hospodinova, šest tisíc bylo správci a soudci, ⁵ čtyři tisíce ^b vrátnými a čtyři tisíce ^b oslavovali Hospodina na nástroje, které k oslavování Hospodina dal udělat ^c.

⁶ David je rozdělil do tříd ⁷ podle Léviho synů Geršóna ^d, Kehata a Merariho. Ke Geršónovi patří Laedán a Šimeí. ⁸ Synové Laedánovi byli tři: přední byl Jechiel, pak Zétam a Jóel. ⁹ Synové Šimeiho: Šelómít, Chaziel a Háran. Ti tři byli v Laedánových rodech přední. ¹⁰ Synové Šimeiho: Jáchat, Zína, Jeúš a Bería. To byli čtyři synové Šimeiho. ¹¹ Jáchat byl přední, Zína druhý; Jeúš a Bería neměli mnoho synů, byli tedy v jednom rodovém soupisu. ¹² Synové Kehatovi byli čtyři: Amrám, Jishár, Chebrón a Uzíel. ¹³ Synové Amrámovi: Áron a Mojžíš. Áron byl oddělen, aby spolu se svými syny navěky posvěcoval ^e velesvatyni, aby pálił před Hospodinem kadidlo a přísluhoval mu a navěky v jeho jménu udíleł požehnání. ¹⁴ Mojžíš byl muž Boží. Jeho synové byli jmenováni s kmenem Lévi. ¹⁵ Synové Mojžíšovi byli Geršóm a Elíezer. ¹⁶ Synové Geršómovi: přední Šebúel. ¹⁷ Synové Elíezerovi: přední Rechabjáš. Elíezer neměl jiné syny, zato synové Rechabjášovi se velmi rozmnožili. ¹⁸ Synové Jishárovi: přední Šelómít. ¹⁹ Synové Chebrónovi: přední Jerijáš, druhý Amarjáš, třetí Jachaziel, čtvrtý Jekameám. ²⁰ Synové Uzíelovi: přední Míka, druhý Jišijáš. ²¹ Synové Merariho: Machlí a Múši. Synové Machlího: Eleazar a Kíš. ²² Eleazar

zemřel, aniž měl syny: měl jen dcery. Vzali si je jejich bratřenci, synové Kišovi. ²³ Synové Múšiho byli tři: Machlí, Ěder a Jeremót. ²⁴ To jsou Lévioci podle svých otcovských rodů, přední v rodech, povolání do služby a zapsaní do jmenného seznamu podle jednotlivců^a, konající služebné dílo pro Hospodinův dům, a to od dvacetiletých výše. ²⁵ David totiž řekl: „Hospodin, Bůh Izraele, dal svému lidu odpočinití. Navěky bude bydlet v Jeruzalémě. ²⁶ Lévioci už tedy nebudou nosit příbytek a všechno náčiní potřebné k jeho obsluze.“ ²⁷ Proto podle posledního Davidova rozkazu byli do seznamu zahrnuti Lévioci od dvacetiletých výše. ²⁸ Byli dáni k ruce Áronovým synům, aby sloužili v Hospodinově domě, na jeho nádvořích a v komorách, aby dbali na čistotu všeho svatého a konali v Božím domě službu, ²⁹ aby měli na starosti rovnání předkladných chlebů, bílou mouku pro přídavné oběti, oplatky nekvašených chlebů, pánve a mísy, všelijaké odměrky a míry, ³⁰ aby nastoupili každé ráno k vzdávání chval a oslavování Hospodina, a právě tak i večer, ³¹ aby před Hospodinem ustavičně přisluhovali při obětování zápalných obětí Hospodinu ve dnech odpočinku, o novoluních a v určených časech, a to v tom počtu, jak určuje jejich řád. ³² Budou konat strážní službu při stanu setkávání, ^f strážní službu při svatyni^f a strážní službu u svých bratří, synů Áronových, při službě v domě Hospodinově.

^a dosl. podle lebek (v.3.24). — ^{b-b} × O'B. — ^c dosl. jsem udělal (jako by mluvil David). — ^d jinde: Geršóma (6,1). — ^e sloužil ve, P V. — ^{f-f} × O'. — (Ve tvarech vlastních jmen není podání jednotné.)

[1] 1Pa 29,28; 28,5 29,22 : 1Kr 1,33—39 [3] Nu 4,3,47n [4] : Dt 16,18 2Pa 19,8 [5] 2Pa 29,25n : Am 6,5 [6] : 2Pa 8,14; 1Pa 5,27 + 6,1 (= 6,1.16 K) Ex 6,16 Nu 26,57 [8] 1Pa 26,21 [12] 5,28 (= 6,2 K) Ex 6,18 Nu 3,19 [13] 1Pa 5,29 (= 6,3 K) Ex 6,20; Ex 30,7 Nu 16,40 1S 2,28; Nu 6,23 [14] Dt 33,1 [15] Ex 2,22 (= 21 K) 18,3n [16] 1Pa 26,24 [17—23] 24,21—30 [21] 6,4 (= 19 K) [24] 2Pa 31,17 [25] 1Pa 22,18 [26] :: Nu 4,5—15 [29] 1Pa 9,29 [30] Ž 92,3 [31] : Nu 28,10n; Lv 23,2,4 [32] Nu 1,53 3,6—9

¹⁻³² Hned začátek kapitoly *přechází krizi*, která provázela konec Davidovy vlády, není zde totiž ani zmínky o Adonijášovi

(1Kr 1), jehož úsilí o trůn stálo život jej i Jóaba. Šalomounův nástup na trůn se jen konstatuje a pozornost se obrací na *sčítání lévičů* povolaných k službě. O věku potřebném pro službu jsou rozdílné údaje. Podle Nu 4,30.35 a 1Pa 23,3—5 jsou lévičci povoláváni k službě až od třiceti let (do padesáti, Nu 4,30.35; po padesáti mohli pomáhat strážným ve svatyni, Nu 8,25n); podle Nu 8,24 od dvaceti pěti let a podle 1Pa 23,24.27 od dvaceti let. Jsou to ustanovení z různých dob, kdy úkoly lévičů byly různé (např. i vojenské povinnosti, Nu 4), a patrně i poměry vyžadovaly, aby pro pomocnou službu byl později věk snížen (2Pa 31,17 Ezd 3,8).

Součty se zřejmě zakládají na archivních dokladech z různých dob, aniž se letopisec snažil rozdíly mezi nimi vyrovnat (např. pokud jde o různý věk lévičů). V.13n uvádí i *Mojžíše*; má zde mimořádný titul 'muž Boží', který však zde neznamena proroka, ale zcela mimořádnou osobnost, a to zvláště ve vztahu k Bohu a ke kultu. Ani on ani jeho potomci nejsou kněžími (:: Sd 18,30 sr vk).

Áronův rod je jediným zdrojem, z něhož se izraelské kněžstvo doplňuje. 'Jejich řád' tvoří asi nejen dnešní kniha Leviticus, ale i nějaká jiná pravidla, nám neznámá.

Pro 1Pa je důležité, že soupis byl proveden *už za Davida*. Otázka, čím se tento soupis liší od Davidova zapovězeného sčítání, se neřeší (sr vk 2S 24 1Pa 21). Je ovšem něco jiného, dal-li David sčítat lid pro účely vojenské nebo daňové, či zde lévičce pro službu Hospodinu.

V této zprávě o rozdělení lévičů do jednotlivých tříd lze zjistit několik *nápovědí*, osvětlujících aspoň z části tendence záznamu: 1. Jeůš ani Bería neměli mnoho synů, tvoří tedy jednu rodinu (v.11). 2. Celá řada jmen potomků Léviho je vypuštěna (sr 1Pa 6). 3. U některých jmen se výslovně uvádí počet: 2, 3 nebo 4 (vv. 8—12.19n). 4. U jiných jmen se uvádí charakteristika 'přední', aniž se pak dále vypisuje druhý, třetí apod. (vv.16.17.18).

Záměrem seznamu nebylo podat historicky věrohodný obraz, ale zachytit určitý stav jako *normu* pro příští generace, anebo Davidovou autoritou podepřít rozdělení lévičů do sku-

pin, oddílů a tříd, jichž později bylo 24 (sr 24 × 12 zpěváků = 288, 1Pa 25).

Kromě Davida se do popředí dostává postava zákonodárce Mojžíše (v.14) a kněží Áronovci, kterým jsou lévijci podřízeni. A vše je soustředěno kolem chrámu a kultu, *prorocké slovo ustupuje do pozadí*. V kultu se spatřuje střed života izraelské pospolitosti.

c) Kněžské třídy 24,1—31

Kněžstvo je rozděleno do 24 služebních tříd. Seznam ostatních Lévioců.

24¹ Třídy synů Áronových: Synové Áronovi byli Nádab, Abíhú, Eleazar a Ítamar. ² Nádab a Abíhú zemřeli dříve než jejich otec a neměli syny. Jako kněží sloužili Eleazar a Ítamar. ³ David i Sádok ze synů Eleazarových a Achímelek ze synů Ítamarových je rozdělili podle jejich povolání do služeb^a. ⁴ Ukázalo se, že synové Eleazarovi jsou co do počtu předních mužů četnější než synové Ítamarovi. Podle toho je rozdělili: předních mužů ze synů Eleazarových bylo podle otcovských rodů šestnáct, synů Ítamarových podle otcovských rodů osm. ⁵ Losem je navzájem rozdělili, neboť předáci svatyně a předáci Boží měli být ze synů Eleazarových a ze synů Ítamarových.

⁶ Písař z Léviho rodu Šemajáš, syn Netaneelův, sepsal lévijce před králem a předáky, před knězem Sádokem a Achímelekem, synem Ebjátarovým a předními z otcovských rodů kněžských a lévijských. Jeden rod byl určen Eleazarovi^b a ještě jeden^b, jiný byl určen Ítamarovi.

⁷ První los padl na Jójaríba, druhý na Jedajáše, ⁸ třetí na Chárima, čtvrtý na Seórima, ⁹ pátý na Malkijáše, šestý na Mijámína, ¹⁰ sedmý na Kósa, osmý na Abijáše, ¹¹ devátý na Jěsuu, desátý na Šekanjáše, ¹² jedenáctý na Eljašíba, dvanáctý na Jákima, ¹³ třináctý na Chupu, čtrnáctý na Ješebába^c,

¹⁴ patnáctý na Bilgu, šestnáctý na Iméra, ¹⁵ sedmnáctý na Chézira, osmnáctý na Pisesa, ¹⁶ devatenáctý na Petachjáše, dvacátý na Jechezkéla, ¹⁷ jedenadvacátý na Jákina, dvaadvacátý na Gamúla, ¹⁸ třiadvacátý na Delajáše, čtyřiadvacátý na Maazjáše.

¹⁹ Toto jsou^d povolání do^d služby, aby vstupovali do Hospodinova domu podle řádu svého otce Árona, jak mu jej přikázal Hospodin, Bůh Izraele.

²⁰ Ostatní Léviocci: ze synů Amrámových Šúbael, ze synů Šúbaelových Jechdejáš. ²¹ Za Rechabjáše: přední ze synů Rechabjášových Jišijáš. ²² Za Jishára: Šelomót, ze synů Šelomótových Jáchat. ²³ Synové Jerijášovi: Amarjáš byl druhý, Jachaziel třetí, Jekameám čtvrtý. ²⁴ Synové Uzíelovi: Míka. Ze synů Míkových Šámír. ²⁵ Bratr Míkův byl Jišijáš. Ze synů Jišijášových Zekarjáš. ²⁶ Synové Merarího: Machlí a Múši, synové jeho syna Jaazijáše. ²⁷ Synové Merarího: za Jaazijáše jeho syn a Šóham, Zákur a Ibrí. ²⁸ Za Machlího Eleazar, ale ten neměl syny. ²⁹ Za Kíše synové Kíšovi, Jerachmeel. ³⁰ Synové Múšiho: Machlí, Éder a Jerímót. To jsou Léviocci podle svých otcovských rodů. ³¹ Ty rovněž vylosovali, předního stejně jako nejmladšího bratra, aby byli po boku svým bratrům, synům Áronovým, před králem Davidem i před Sádokem a Achímelekem a předními muži z otcovských rodů kněžských a lévijských.

a + podle otcovských domů, O'. — b-b pk nejistý; × O' V. — c Jiš-baala, O'A. — d-d jejich oddíly podle, O' V (< p^equddótám místo p^equddátám, H.). — (Ve výčtu a tvaru jmen je podání značně nejednotné.)

(1) 1Pa 23,6; 5,29 (= 6,3 K) Nu 26,60 (2) Lv 10,1n Nu 3,4 26,61 (3) : 2S 8,17; 2Pa 8,14 (6) 1Pa 18,16 (10) : L 1,5 (20) 1Pa 23,13 (21—30) : 1Pa 23,17—23 26,25 (31) 25,8

^{1—31} Rozdělení kněžstva do 24 tříd pochází patrně z doby poexilní, ale ještě v době Nehemjášově nebylo známé (sr Neh 7,39—42 10,2—8 12,1—7.12—21). Přesto se toto rozdělení časem vžilo a stalo se natolik samozřejmostí, že si podle něho zbožný Izraelec představoval i uspořádání nebeské oslavy Hospodina (sr Zj 4,4 aj.). Knihy Letopisů (Paralipomenon) se

snaží ukázat, že toto rozdělení je zakotveno v ustanoveních Davidových a v losování, tedy v přímém zjišťování Boží vůle, a to ještě před postavením chrámu. Po krátkém neúplném výčtu nejstarších kněžských rodů je řeč hned o losování, které se koná za dozoru krále a dvou čelných představitelů kněžstva. Tím má být jednak zdůrazněno, že losování bylo bez závad a podvodů, jednak potvrzeno, že ani král ani přední kněží nerozhodovali v této věci sami, ale přenechali rozhodnutí Hospodinu.

K oběma synům Áronovým Eleazarovi a Ítamarovi sr mj. Lv 10,1n a Nu 3,1—4. Potomků Eleazarových je dvakrát více než Ítamarových, tím se snad vysvětlí nejasný údaj o dvojnásobném přídělí Eleazarovi (v.6). — Vedle Sádoka je zpravidla jmenován Ebjátar (2S 15,24—36), ale protože později Davida zradil (1Kr 1,7), objevuje se tu na jeho místě jeho syn Achímelek.

Podobně byli rozděleni také ostatní Léviovci. Pozdější doba považovala toto rozdělení rovněž za samozřejmé. Lévijců se vrátilo ze zajetí babylónského daleko méně než kněží — až překvapivě málo (sr vk Neh 7,43nn). Vysvětluje se to obyčejně tím, že jako lévijské (levité) byli po babylónském zajetí označováni kněží, kteří před sjednocením bohoslužby do Jeruzaléma sloužili při některé místní svatyni. Teprve Jóšijášova reforma (2Kr 23) tyto kněze degradovala na pouhé pomocníky jeruzalémského kněžstva. Mnozí nepovažovali tento výhled za dosti vábný, a proto se z Babylónu, kde se jim vedlo po stránce hospodářské lépe než v zaslíbené zemi, nevrátili. Proto i jejich seznamy mají mnoho mezer a nelze je zharmonizovat (sr v. 21—30 a 23,17—23). Pravděpodobně má vyjít rovněž čtyřicet jmen, nelze však zjistit, jak je počítat. Genealogie sama o sobě nejasná se střídá s náznakem losování.

d) Zpěváci

25,1—31

Zpěváci v počtu 288 jsou losem rozděleni do 24 tříd, aby zpívali Hospodinu.

25¹ David a velitelé vojska přidělili též službu synům Ásafovým, Hémanovým a Jedútúnovým^a, aby vyhledávali proroctví při citaře, harfě a při cymbálech. Seznam mužů^b, konajících služebné dílo: ²Ze synů Ásafových Zákur, Josef, Netanjáš a Asaréla. Synové Ásafovi byli k ruce Ásafovi, když z králova pověření vyhledával proroctví. ³Za Jedútúna^a šest Jedútúnových synů: Gedaljáš, Serí, Ješajáš, Chašabjáš, Matitjáš; byli k ruce svému otci Jedútúnovi, jenž vyhledával proroctví při citaře k chvále a oslavě Hospodina. ⁴Za Hémana synové Hémanovi: Bukijáš, Matanjáš, Uzíel, Šebúel, Jerímót, Chananjáš, Chananí, Eliata, Gidaltí, Rómamtí-ezer, Jošbekáša, Malótí, Hótir, Machaziót. ⁵Ti všichni jsou synové Hémana, králova vidoucího, podle Božích slov o pozdvižení rohu. Bůh dal Hémanovi čtrnáct synů a tři dcery. ⁶Ti všichni byli k ruce svému otci při zpěvu v Hospodinově domě s cymbály, harfami a citarami, ke službě v domě Božím z králova pověření, k ruce Ásafovi, Jedútúnovi^a a Hémanovi. ⁷Jejich počet spolu s jejich bratry vyučenými Hospodinovu zpěvu byl 288, samých mistrů. ⁸Losy pro strážní službu vrhli jak malému, tak velikému, mistru i učedníkovi.

⁹První z Ásafova rodu byl vylosován Josef^c, druhý Gedaljáš; ten a jeho bratři a synové, celkem dvanáct mužů.

¹⁰Třetí Zákur, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.

¹¹Čtvrtý Jisrí, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.

¹²Pátý Netanjáš, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.

¹³Šestý Bukijáš, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.

¹⁴Sedmý Jesaréla, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.

¹⁵Osmý Ješajáš, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.

¹⁶Devátý Matanjáš, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.

¹⁷Desátý Simeí, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.

- ¹⁸ **Jedenáctý Azarel, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**
¹⁹ **Dvanáctý Chašabjáš, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**
²⁰ **Podle třináctého losu Šúbael, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**
²¹ **Podle čtrnáctého Matitjáš, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**
²² **Podle patnáctého Jeremót, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**
²³ **Podle šestnáctého Chananjáš, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**
²⁴ **Podle sedmnáctého Jošbekáša, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**
²⁵ **Podle osmnáctého Chanani, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**
²⁶ **Podle devatenáctého Malótí, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**
²⁷ **Podle dvacátého Elijata, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**
²⁸ **Podle dvacátého prvního Hótir, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**
²⁹ **Podle dvacátého druhého Gidaltí, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**
³⁰ **Podle dvacátého třetího Machaziót, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**
³¹ **Podle dvacátého čtvrtého Rómamtí-ezer, jeho synové a bratři, celkem dvanáct.**

^a Jedítún, O' V [v.1.3.6]. — ^b + podle hlav, O'. — ^c bylo by třeba doplnit i zde jako u ostatních jmen: jeho synové a bratři, celkem dvanáct; pak souhlasí i součet 288. — (Ve výčtu a tvaru jmen je podání značně nejednotné.)

[1] 1Pa 6,24 [= 39 K] 15,19; 6,18 [= 33 K]; 16,41; 15,16 [5]
 2Pa 35,15 [7] :: Ezd 2,65 [8] 1Pa 24,31 26,13 [18] 12,7 [= 6 K]

¹⁻³¹ Rozdělení chrámových zpěvů a hudebníků je podle 1Pa také zakotveno v losování, které dal provést David. Tentokrát nejsou královými pomocníky přední kněží (jako 24,31), nýbrž velitelé vojska; možná proto, že služba chrámového zpěvu měla současně i bojový ráz. Zpěv žalmů byl součástí Hospo-

dinova boje proti cizím bohům a zaháněl demony. Proto zpěváci konají vlastně službu strážní (H. *mišmeret*).

V tradici jsou zakotvena jména některých *čelných představitelů* chrámového zpěvu. Je to především Héman, proslulý současně jako mudrc (sr 1Kr 5,11 [= 4,31 K]; pouze král Šalomoun ho předčil), dále Étaṇ a Jedútún (jindy psán Jedítún). Héman je uváděn jako králův vidoucí. Tímto výrazem byli kdysi označováni odborníci ve věštbě.

V této kapitole se také setkáváme se slovesem '*prorokovat*' o chrámovém zpěvu (překládáme: vyhlašoval prorocství). To odpovídá skutečnosti, že proroci v plném smyslu slova se v době sepsání knih Letopisů už neobjevovali a že chrámový zpěv byl ceněn tak vysoko, že jej stavěli na místo prorokování, ba dokonce byl pokládán za projev působení Hospodinova ducha (Ex 15 Sd 5).

Rodopisy se jistě sestavovaly s velikými potížemi. Autoři používali různých archivních zpráv a častěji asi jen *rodových tradic*. V těch byly jistě mezery a rozpory. Tak nacházíme v části v.4 jména, která souhláskovým textem s upravenou výslovností ve skutečnosti tvoří větu: „Smiluj se, Hospodine, smiluj se nade mnou! Ty jsi můj Bůh, budu zvyšovat a zvelebovat tvou sílu“ atd. Jde patrně o mnemotechnickou pomůcku, jak si zapamatovat pořad jmen. Možná, že jej užívali Hémanovci jako rodového hesla.

Zpěváci a hudebníci, jichž bylo 288, byli *rozděleni losováním* do 24 tříd po dvanácti mužích. Je jmenován vždy jen představitel té či oné skupiny, podle něhož se nazývala. Verše 1—6 uvádějí funkce, do nichž stačilo královo jmenování, o další funkce se losuje. Losovalo se o 'mistrech i učednících' (ve v.7 čteme, že mistrů bylo 288).

S *lévijskými rodokmeny* byly prostě větší starosti než s kněžskými: např. Neh 7 uvádí v seznamu 74 levity, zpěváků ze synů Ásafových 148 a vrátných 138, Ezd 2 uvádí levitů 74, zpěváků ze synů Ásafových 128 a vrátných 139. Uvést tyto dva výčty v soulad s 1Pa 25 je věc nemožná. Chybějí tu např. potomci Hémanovi a Jedútúnovi, přestože jejich jména v podvědomí lidu zůstala živá, jak dosvědčují mj. nadpisky některých žalmů.

e) Vrátní 26,1—19

Další lévijci jsou rozděleni do tříd a pověřeni strážní službou v chrámě a v branách města.

26¹ Oddíly vrátných^a; z Kórachovců: Mešelemjáš, syn Kóreho ze synů Ásafových^b. ² Synové Mešelemjášovi^c: prvorozený Zekarjáš, druhý Jedíael, třetí Zebadjáš, čtvrtý Jatniel, ³ pátý Élam, šestý Jóchanan, sedmý Eljóenaj. ⁴ Synové Obéd-edómovi: prvorozený Šemajáš, druhý Józabad, třetí Jóach, čtvrtý Sákar, pátý Netaneel, ⁵ šestý Amíel, sedmý Jisakar, osmý Peúletaj — jemuž Bůh požehnal. ⁶ Jeho synu Šemajášovi se narodili^d synové, ^e kteří se stali vladaři svého rodu^e, neboť to byli udatní bohatíři. ⁷ Synové Šemajášovi: Otní a ^f jeho bratři^f Refael, Obéd a Elzábad, ti stateční; Elíhú a Semakjáš. ⁸ Ti všichni pocházeli ze synů Obéd-edómových; jejich synové a bratři byli stateční muži, schopní k službě, celkem šedesát dva Obéd-edómovců. ⁹ Těž Mešelemjáš^g měl osmnáct synů a bratří, statečných mužů. ¹⁰ Synové Chósy ze synů Merarího: ^h Šimrí byl přední^h, ačkoli nebyl prvorozený, ale jeho otec ho ustanovil za předníhoⁱ, ¹¹ j druhý byl Chilkijášⁱ, třetí Tebaljáš, čtvrtý Zekarjáš; všech synů a bratří Chósových bylo třináct.

¹² To jsou oddíly vrátných^a, přední z mužů, kteří drželi strážu po boku svých bratří při službě v Hospodinově domě. ¹³ Jak o malém tak o velkém losovali podle jejich otcovského rodu a podle jednotlivých bran. ¹⁴ Los východní brány padl Šelemjášovi; jeho syn Zekarjáš^k byl prozíravý rádce. Losovali a na něj^k padl los severní brány. ¹⁵ Na Obéd-edóma pak jižní^l a na jeho syny los zásobárny^l. ¹⁶ Na Šupíma a Chósa západní brána, ^m která vede^m k silniciⁿ vzhůru; stráž stála vedle strážu. ¹⁷ Na východní straně bylo šest lévijců, na severní straně denně čtyři, na jižní straně denně čtyři, ¹ při zásobárně¹ po dvou. ¹⁸ V sloupořadí^o na západní straně čtyři, na silnici u sloupořadí^o dva. ¹⁹ To jsou oddíly vrátných z Kórachovců a Meraríovců.

^a bran, O' (< š'árím místo šó'arim, H.; v. 1.12). — ^b :: Abíasafar, O^B (< 'ebjásáf, 9,19?). — ^c + sedm, P. — ^d sg, H. — ^{e-e} prvorozeného Rósaje (< rášim, H.?) jeho otcovskému domu, O'. — ^{f-f} Achíú, O' (jako vlastní jméno). — ^g + jeho prvorozený, P. — ^{h-h} :: střežící (< š-m-r místo šimrí, H.) vládu, O'. — ⁱ + druhé třídy, O' (záměnou za j-j ? × O'B). — ^{k-k} : synové Jóašovi hodili los Melchioví a, O'. — ^{l-l} proti domu esefin (zkomolený přepis), O'; v kteréžto části domu bylo shromáždění starších, V (v.15 ~ 17). — ^{m-m} (ke) komoře, O' (< lišká); jiní jako vlastní jméno: (brána) šalleket (jako jméno odjinud neznámé). — ⁿ na cestě podlážené, K. — ^o pro střídání strážu, O'; u komor vrátných, V; v straně zevnitřní, K. — (V podobě vlastních jmen se podání silně rozchází.)

(1) :2Pa 8,14·35,15; :Ex 6,21—24 1Pa 6,7.22 (=22.37 K) Ezd 2,42 (2) 1Pa 9,21 (4) 2S 6,11 1Pa 15,18.24 16,38 (5) 13,14 (10) 16,38 (13) 25,8

¹⁻¹⁹ Jednotlivé úkoly lévijců jsou přesně vymezeny. Kněží se soustřeďují na vlastní kultickou službu, lévijci se starají o bezpečí chrámu i obyvatel města, stojí na strážu u bran a na přístupových cestách; zde se zračí zkušenost poexilního židovstva, žijícího v ustavičném ohrožení; zvláště cesty směřující do Jeruzaléma bývaly často nebezpečné.

Jednotlivé úkoly, dokonce i místa, která mají být osazena strážu, se v rodinách a v rodech dědí. Synové a vnukové budou stát na strážu na témž místě jako jejich otcové a dědové. Ovšem, zatímco 1Pa 26,1—11 podává rodopis vrátných, které zařazuje mezi lévijce (sr i k. 6), byli jejich potomci později od nich výslovně odlišováni (Ezd 2,42.70 Neh 7,45 11,19).

f) Strážci skladů a soudci 26,20—32

Další lévijci jsou pověřeni dozorem nad sklady Božího domu i dozorem nad Izraelem.

²⁰ Další lévijci: Achijáš^p byl nad sklady Božího domu i nad sklady svatých věcí. ²¹ Synové Laedánovi, Geršónovci, přední z rodu Laedána: Laedán Geršónský měl Jechielího. ²² Synové Jechielího Zétam a jeho bratr Jóel byli nad sklady Hospodinova

domu. ²³ Amrárci, Jishárci, Chebrónci a Ozíelci: ²⁴ Šebúel, syn Geršóma, syna Mojžíšova, se stal představeným nad sklady. ²⁵ Jeho bratr Elíezer měl syny Rechabjáše, Ješajáše, Jórama, Zikrího a Šelomóta. ²⁶ Ten Šelomót a jeho bratři byli nad všemi sklady svatých věcí, které zasvětil král David a přední z rodů, velitelé pluků, setnin a jiní velitelé vojska. ²⁷ Z válečné kořisti to zasvětili ^a ku podpoře Hospodinova domu ^a. ²⁸ Všechno, co zasvětil vidoucí Samuel, Saul, syn Kíšův, Abnér, syn Nérův, Jóab, syn Serújin, cokoli kdo zasvětil, vkládal do rukou Šelomóta a jeho bratří.

²⁹ Jishárci, Kenanjáš a jeho synové byli určeni pro práci mimo chrám, za správce a soudce nad Izraelem. ³⁰ Chebrónci, Chašabjáš a jeho bratři, tisíc sedm set statečných, k dozoru nad Izraelem od Zajordání na západ pro všechno dílo Hospodinovo a pro královskou službu. ³¹ Chebrónci, Jerijáš byl přední z Chebronců, z jejich čeledí a rodů. Ve čtyřicátém roce Davidova kralování byli vyhledáváni a mezi nimi ^r nalezeni stateční bohatýři ^r v gileádsském Jazeru. ³² Jeho statečných ^s bratří bylo dva tisíce sedm set předních osob z rodů. Král David je ustanovil nad Rúbenovci, Gádovci a nad polovinou kmene Manases ve všech věcech, Božích i královských.

P jejich bratři, O' (< 'achéhém místo 'achijjá, H.). — ^aaby se nezdržovalo budování Božího domu, O'; k obnově a vybavení Hospodinova chrámu, V. — ^rr :: sg, O'. — ^svyspělejšího věku, V. — (V podobě vlastních jmen je podání nejednotné.)

{20} 1Pa 28,13 {21} 23,7; :29,8 {22} :23,8 {24} 23,16 {25} 23,17 {26} :Nu 31,50 2S 8,11 {29} :Dt 16,18 1Pa 23,4 {30} 27,17 {31} :24,23; Nu 21,32 Joz 21,39

²⁰⁻³² Lévijski nemají na starosti jen brány a bezpečí města, ale chrání také *zásoby chrámu*, poklady a sklady, inventář posvátných nádob a nástrojů. To vše je svěřeno jim a jejich rodům do dědičné péče.

Lévijski se stávají také *dozorci a soudci*. Je to zřetelně jiné pojetí než ve starší době, která předpokládala širokou pravomoc starších a jejich soudů v branách měst. Nejde však ani tak o královský zásah, jako spíše o lévijský ideál knih Pa-

ralipomenon. Je zde kus poexilního nároku na kněžskou a lévijskou vládu nad Izraelem.

Dobu královskou vidí autoři jen z hlediska kultu a jeho potřeb. Mluví o *darech z válečných kořistí*, které zasvětil dokonce už Samuel, Abnér a jeho protivník Jóab. O takových darech nemáme odjinud zprávy.

g) Vojenská a civilní správa

27,1—34

Vojsko je rozděleno do dvanácti oddílů. Nad kmeny jsou vévodové, nad majetkem správci, u dvora rádci a písaři.

27 ¹ Izraelci podle příslušného seznamu, přední z rodů, velitelé pluků a setnin a správci, kteří byli ve službách krále ^a pro různé úkoly oddílů ^b, jak měly nastupovat a končit službu měsíc po měsíci, po všechny měsíce v roce. Každý oddíl měl 24.000 mužů. ² Nad prvním oddílem pro první měsíc byl Jášobeám, syn Zabdielův; jeho oddíl měl 24.000 mužů. ³ Ze synů Peresových byl předním ze všech velitelů vojska pro první měsíc. ⁴ Nad oddílem pro druhý měsíc byl Dódaj ^c Achóchijský ^c se svým oddílem a vévoda Miklót ^c; jeho oddíl měl 24.000 mužů. ⁵ Velitelem třetího voje pro třetí měsíc byl Benajáš, syn předního kněze Jójady; jeho oddíl měl 24.000 mužů. ⁶ Týž Benajáš byl jedním ze třiceti bohatýrů a byl nad těmi třiceti. V jeho oddílu byl jeho syn Amízabad. ⁷ Čtvrtý pro čtvrtý měsíc byl Asáel, bratr Jóabův, a ^d po něm ^d jeho syn Zebadjáš; jeho oddíl měl 24.000 mužů. ⁸ Pátý pro pátý měsíc měl velitele Šamhúta Jizrašského; jeho oddíl měl 24.000 mužů. ⁹ Šestý pro šestý měsíc byl Íra, syn Íkeše Tekójského; jeho oddíl měl 24.000 mužů. ¹⁰ Sedmý pro sedmý měsíc byl Cheles Pelónský ^e z Efrajimců; jeho oddíl měl 24.000 mužů. ¹¹ Osmý pro osmý měsíc byl Sibekaj Chúšatský ze Zarchejců; jeho oddíl měl 24.000 mužů. ¹² Devátý pro devátý měsíc byl Abiezer Anatótský z Benjamínců; jeho oddíl měl 24.000 mužů. ¹³ Desátý pro desátý měsíc byl Mahraj Netófský ze Zarchejců; jeho oddíl měl

24.000 mužů. ¹⁴ Jedenáctý pro jedenáctý měsíc byl Benajáš Pireatónský z Efrajimovců; jeho oddíl měl 24.000 mužů. ¹⁵ Dvanáctý pro dvanáctý měsíc byl Cheldaj Netófský z Otniela; jeho oddíl měl 24.000 mužů.

¹⁶ Izraelským kmenům veleli: Rúbenovi vévoda Eliezer, syn Zikrijův, Šimeónovi Šefatjáš, syn Maakův, ¹⁷ Lévimu Chašabjáš, syn Kemuelův, Áronovi Sádok, ¹⁸ Judovi Elíhú z bratří Davidových, Isacharovi Omrí, syn Míkaelův, ¹⁹ Zabulónovi Jišmajáš, syn Obadjášův, Neftalimu Jerímót, syn Azrielův, ²⁰ Efrajimovcům Hóšea, syn Azazjášův, polovině kmene Manases Jóel, syn Pedajášův, ²¹ druhé polovině Manasesa v Gileádu Jídó, syn Zekarjášův, Benjamínovi Jaasiel, syn Abnérův, ²² Danovi Azarel, syn Jeróchamův. To byli velitelé izraelských kmenů.

²³ David ani nepožíval součet od dvacetiletých níže, neboť Hospodin řekl, že rozmnoží Izraele jako nebeské hvězdy.

²⁴ Jóab, syn Serújin, sice začal se sčítáním, ale nedokončil je. Kvůli tomu se totiž Hospodin rozlítil na Izraele. Proto se jejich součet ani do součtu v letopisech krále Davida nedostal.

²⁵ Nad královskými sklady byl Azmávet, syn Adielův, nad sklady na polích, ve městech, vesnicích a věžích Jónatan, syn Uzijášův. ²⁶ Nad těmi, kdo pracovali na polích, nad rolníky byl Ezrí, syn Kelúbův, ²⁷ nad vinicemi Šimeí Rámatský a nad sklady vína na vinicích Zabdí Šifmejský, ²⁸ nad olivami a fíkovníky v nížině Baal-chanan Gederský a nad sklady oleje Jóaš, ²⁹ nad skotem, který se pásal v Šáronu, Šitraj Šáronský a nad skotem v dolinách Šáfat, syn Adlajův, ³⁰ nad velbloudy Obíl Izmaelský, nad oslicemi Jechdejáš Meronótský, ³¹ nad ovceci a kozami Jazíz Hagrejský. Ti všichni byli předními správci jmění krále Davida.

³² Jónatan, strýc Davidův, rádce, mistr a písař spolu s Jechielem, synem Chakmoního, byli s královými syny. ³³ Achítófel byl královým rádcem a Chúšaj Arkíjský královým přítelem; ³⁴ po Achítófelovi Jójada, syn Benajášův, a Ebjátar. Velitelem králova vojska byl Jóab.

^a lidu + a v každé záležitosti králově, O'. — ^{b-b} podle rozdělení (+ svého, V), O' V. — ^c: Eleazar syn Dódův, 11,12. — ^{č-č} velitelé vojska (byli nad), O'. — ^{d-d} jeho bratři, O' (< 'achéhém místo 'acha-

ráv, H.). — ^e: Paltejský, 2S 23,26. — (V podobě vlastních jmen je podání velmi nejednotné.)

{3} Gn 38,29 Nu 26,20 Rt 4,12 1Pa 2,4 4,1 {4} :2S 23,9 1Pa 11,12 {5} 11,22—25 {7} 2S 2,18 3,27,30 23,24 1Pa 11,26 {9} 11,28 {10} 11,27 {11} 11,29 20,4 2S 21,18 {12} 1Pa 11,28 {13} 11,30 {14} 11,31 {17} 26,30; 2S 8,17 15,25 1Kr 1,8 {23} Gn 22,17 {24} :2S 24,15 1Pa 21,7,14 {31} :5,10,19 Ž 83,7 {33} 2S 15,12; 2S 15,37 16,16 {34} 2S 8,16

¹⁻¹⁵ První listina uvádí *vojenské velitele*. Mnohá jména, která tu čteme, se již objevila v k. 11 a v 2S 23 i jinde; některá odjinud neznáme. Celkový obraz však kreslí Davidův vládní aparát nadneseně, ve skutečnosti byl skromnější. Podle uvedených údajů by měl král David neustále k dispozici vojsko o počtu 24.000 mužů — na každý měsíc, v případě mobilisace celkem dvanáctkrát tolik, tj. 288.000 (288 bylo také zpěváků). Taková představa odpovídá poměrům v perské říši — ovšem nikoli v bezvýznamné judské provincii —, kterou knihy Paralipomenon předpokládají. Nemyslí se tu na žoldněře, ale na Izraelce povinné vojenskou službou, kteří by ve vojsku sloužili vždy jeden měsíc v roce. Pod vrchním velením vojevůdce Jóaba se stávají veliteli těchto oddílů někteří z Davidových bohatýrů (Cheles, Íra, Benajáš aj.). Asael je tu jmenován velitelem, ačkoli byl zavražděn Abnérem (2S 2,23); proto je současně jmenován i jeho syn. Beňajáš má důležité posláním v gardě třiceti bohatýrů, dává se proto zastupovat ve velení svého oddílu svým synem. K Dódajovi sr vk 11,12. V jeho oddílu odpovídají címu asi dnešní divisi se objevuje také podvelitel Miklót s titulem vévoda, ale Septuaginta jeho jméno vypouští; v dalších verších je titul 'vévoda' přidělován místodržitelům v civilní správě.

¹⁶⁻²⁴ Druhá listina uvádí *předáky jednotlivých pokolení*; vychází z ideálního stavu Izraele. Počítá se všemi dvanácti kmeny, přestože některé už zanikly nebo pozbyly v Davidově době významu. Místo Josefa nastupují Efrajim a Manases (sr Nu 1 Joz 13n); za Gáda a Ašera se objevuje 'kmen' Áronův (v.17), který však jinde nemáme doložený, a ovšem vystupuje i kmen Lévi. Ostatní jména odpovídají stavu z 2,1n. Lévijsi dostali za velitele dva vévody na doklad mimořádného posta-

vení kněžstva, jak se projevilo v poexilním období. Z ostatních velitelů sluší vyzdvihnout zvláště místodržitele Benjamínska: je jím syn Abnéra, bývalého vojevůdce Saulova (2S 2,8).

Schematismy bylo třeba uvést v soulad s podáním o nešťastném sčítání lidu (2S 24 1Pa 21). Brance bylo ovšem nutno sčítat, měla-li být armáda tak početná. Soulad se získá *kompromisem*: nebyli sčítáni mladíci mladší dvaceti let, takže úplný počet lidu nebyl zjištěn a nemohl být uveden v kronice Davidovy vlády.

^{25–31} Třetí listina se týká *správce* odpovědných za královské statky; bylo jich dvanáct. Národy se chlubily bohatstvím svých králů. Knihy Letopisů (Paralipomenon) neopomenou proto uvést správce Davidova jmění. Jména působí celkem věrohodně. Jsou asi vzata z nějaké nedochované staré kroniky. Jsou mezi nimi totiž *cizinci* z těch kmenů, které v příslušné oblasti skýřaly odborníky, např. nad velbloudy je Izmaelec, syn pouště (Obilí Izmaelský, v.30), nad ovce a kózami příslušník Izraelem poraženého kmene Hagrejců (v.31 sr 1Pa 5,10.19) apod. Zásoby potravin a obilí jsou umístěny jednak v Jeruzalémě, jednak porůznu ve městech a vsích a ve věžích; jde asi o okrouhlé věže, síla, v jakých schraňovali obilí např. Egypťané, pokud se spíše nemyslí na obranné věže.

^{32–34} Poslední odstavec uvádí ve čtvrté listině královy nejbližší rádce a *nejvyšší hodnostáře*. Tato listina se liší od předešlé (18,14—17), až na postavení Jóabovo. Patrně jde tentokrát spíše o poradce a přítele královy, než o 'ministery'. Písař byl v podstatě tím, čím byl v pozdějších islámských zemích velkovezír, první muž po králi. Panovníci do takové funkce často dosazovali své příbuzné. Rádce nebyl jenom učencem, odborníkem, ale člověkem, o němž byli přesvědčeni, že je veden Hospodinovým duchem. Chůšaj dostává starobylý titul králova přítele. Jóab je nesporným velitelem vojska (na rozdíl od 2S 20,4—10).

Teď je postaráno nejen o řádný chod budoucího života chrámového zřízením kněžských a lévijských tříd a oddílů, nýbrž je *zabezpečen i veřejný život* jmenováním velitelů, předáků a *správce* ve všech životních oblastech.

h) Pokyny pro Šalomouna

28,1—21

David, vyvolený král, předává svému synu Šalomounovi, budoucímu staviteli chrámu, náskres svatyně a příslušné náčiní.

28¹ David shromáždil do Jeruzaléma všechny izraelské předáky, předáky^a kmenů a předáky oddílů, kteří byli v králových službách, též velitele pluků a setnin i správce jmění a stád^b krále a^c jeho synů^{c^b} spolu s dvořany a bohatýry, každého statečného bohatýra. ² Král David povstal^d a řekl: „Slyšte mě, moji bratři a můj lide! Já sám jsem měl v úmyslu vybudovat dům odpočinku pro schránu Hospodinovy smlouvy, pro podnož nohou našeho Boha^e. Už jsem začal se stavebními přípravami. ³ Ale Bůh^f mi řekl: Ty nemůžeš vybudovat dům^g pro mé jméno^g, neboť jsi vedl mnoho bojů a prolil jsi mnoho krve. ⁴ Hospodin, Bůh Izraele, si vyvolil z celého mého rodu mne, abych byl navěky králem nad Izraelem. Z Judy si totiž vyvolil vévodu a z Judova domu můj rod a mezi syny mého otce našel zalíbení ve mně. Tak mě ustanovil králem nad celým Izraelem. ⁵ Ze všech mých synů — a Hospodin mi dal synů mnoho — si vyvolil mého syna Šalomouna, aby usedl na Hospodinův královský trůn nad Izraelem. ⁶ Řekl mi: Tvůj syn Šalomoun, ten vybuduje můj dům a má nádvoří, neboť jsem si ho vyvolil za syna. A já mu budu Otcem. ⁷ Jeho království upevním navěky, jestliže bude svědomitě vykonávat mé příkazy a právní ustanovení, tak jako dnes. ⁸ A nyní před zraky celého Izraeleⁱ, Hospodinovaⁱ shromáždění, a před sluchem našeho Boha: Bedlivě se dotazujte na všechny příkazy Hospodina^k, svého Boha, abyste si udrželi tu dobrou zemi a mohli ji předat svým synům do dědictví navěky.“

⁹ „Ty pak, můj synu Šalomoune, poznávej Boha^l svého otce^l a služ mu celým srdcem a ochotnou myslí. Hospodin zkoumá srdce všech, rozumí každé myšlence. Budeš-li se ho vždy dotazovat, dá se ti najít, jestliže ho opustíš, odvrhne tě navždy. ¹⁰ Nyní hled! Hospodin tě vyvolil, abys mu vybuodoval dům — svatyni. Vzchop se a dej se do práce!“

¹¹ David předal svému synu Šalomounovi plán předsíně,

jednotlivých částí domu, jeho pokladnic a přístřešků, jeho ve-
stavěných^m pokojů i domu pro příkrov schráný, ¹² též plánⁿ
všeho, jak si to představoval, nádvoříⁿ Hospodinova domuⁿ
a všech okolních komor, skladů při Božím^o domě a skladů pro
svaté věci, ¹³ také seznam tříd kněží a lévijců, rozpis veške-
rého služebného díla při Hospodinově domě, soupis všeho ná-
činí k službě při Hospodinově domě. ¹⁴ Pro veškeré zlaté ná-
činí k různým službám předal zlato podle váhy, pro veškeré
stříbrné náčiní, pro veškeré náčiní k různým službám stříbro
podle váhy, ¹⁵ pro zlaté svícny a zlaté kahaný na nich zlato
podle váhy svícnu a kahanů, pro stříbrné svícny stříbro podle
váhy svícnu a kahanů, na každý svícen zvlášť podle potřeby,
¹⁶ dále zlato podle váhy pro stoly na rovnání předkladných
chlebů, na každý stůl zvlášť, též stříbro na stříbrné stoly,
¹⁷ na vidlice, kropenky, konve zlato čisté a zlato podle váhy
na koflíky, na každý koflík zvlášť, též stříbro podle váhy na
stříbrné koflíky, na každý koflík zvlášť, ¹⁸ na kadidlový oltář
přetavené zlato podle váhy; dále plán vozu, zlatých cherubů,
rozprostírajících křídla a zastírajících schránu Hospodinovy
smlouvy. ^{19p} „To vše bylo zapsáno rukou Hospodinovou, abych
mohl prozíravě připravit plán veškerého díla.“

²⁰ David řekl svému synu Šalomounovi: „Vzchop se a buď
odvážný, dej se do práce! Neboj se a neděs! Hospodin Bůh, můj
Bůh, bude s tebou. Nenechá tě klesnout a neopustí tě, dokud
veškeré dílo prací na Hospodinově domě nedokončíš^q. ²¹ A tu
jsou třídy kněží a lévijců pro veškerou práci při Božím domě.
S tebou pak budou předáči a všechen lid při veškerém díle,
aby se všechna práce konala dobrovolně a moudře a podle
každého tvého slova.“

a soudců, O' (< šofetím místo šebátím, H.). — b-b × O'. — c-c své syny,
V. — d + na své nohy, H.; + uprostřed shromáždění, O'. — e Pána,
O'. — f Hospodin, P. — g-g k vzývání mého jména, O'. — h + Trůn,
P. — i × O'. — j × V. — k × P. — l-1 svých otců, O'. — m vnějších,
P. — n,n-n × V. — o Hospodinově, O' V. — p O' jinak. — q O' rozši-
řuje text podle v.11—12a.

{2—7} : 1Pa 22,7—10 {3} 2S 7,5 1Kr 5,17 (= 3 K) {4} Gn 49,10;
1S 16,1,12; : 1Pa 17,23,27 {5} 1Pa 3,1—9 14,3—7; 22,9 1Kr 1,13
{6} 1Pa 17,11—14 22,10 {7} 22,13 {9} 1Kr 8,61 : Jr 29,13n 2Pa

15,2 {11} : Ex 25,9; 1Kr 6,3 2Pa 3,4 {13} 1Pa 24,1nn {15} Ex
25,31—37 {18} Ex 30,1—3; 25,18—22 1Kr 6,23—28 {20} 1Pa
22,13 : Dt 31,6 Joz 1,6n.9 {21} 1Pa 24—26

^{1—10} Tento oddíl navazuje na zprávu z 2S 7,1—17, podle
které prorok Nátan ohlašuje Davidovi Hospodinovu vůli. Zde
Boží výrok o stavbě chrámu a o svém nástupci shromážděným
zástupcům kmenů, vojsk a bohatýrům oznamuje král. Ač sám
dostal už 'odpočinutí ode všech nepřátel' (2S 7,1.11), nemůže
vybudovat dům k 'odpočinutí Hospodinovy schráný', protože
má ruce potřísněné krví. Avšak boje, které vedl, byly svaté
boje Hospodinovy, a proto není vinou královou, jestliže dosud
dům nevybudoval a ani nevybudoje, ale naopak svědčí to o po-
slušnosti Davidově, že se řídil i v této věci Božím rozhodnutím.

Král David připomíná lidu shromážděnému do Jeruzalé-
ma, že jeho kralování nad celým Izraelem je založeno na *Bo-
žím vyvolení* a zalíbení, jež se zračí i na vyvolení jeho syna
Šalomouna. Představa o božském vyvolení krále byla běžná
v Orientě; po otci nastupoval zpravidla nejstarší syn. Král však
mohl určit za svého nástupce i mladšího syna (1Kr 2,15.22;
1,20.27). To udělá i David (1,17.30). Na 'Hospodinův trůn' do-
sedne Šalomoun; trvalým a pravým králem Izraele totiž ne-
přestává být Hospodin (sr Ž 89,15 97,2).

Teprve *Šalomoun čili Pokojný*, jehož vláda skutečně stojí
ve znamení míru, vybudoje Hospodinův dům (2S 7,13). Trvalost
Šalomounova panování je podmíněna poslušností Božího slova.
Zaslíbení je tedy těsně spjato s poslušností Zákona (2Pa 6,16
7,17n). Při intronisaci, kdy se obnovovala davidovská smlouva,
se vyslovovaly tyto naděje. Zaslíbení budoucího krále a naděje
na spásu tvořily základ při pomazání každého dalšího krále
z rodu Davidova.

Král David vybízí shromáždění, aby *hledali Hospodina*,
neboť jen tak si udrží navždy zaslíbenou zemi. Jako by zde
zazníval ohlas pozdějších trpkých zkušeností, porážky a ztráty
země. Totéž napomenutí dostává Šalomoun: nebude-li věrně
sloužit Hospodinu, bude zavržen.

^{11—21} I když král David Hospodinu chrám nepostavil, přece
nakonec se má tato stavba budovat podle *zjevení daného Davi-*

dovi. Šalomoun pak dostává od svého otce plány jednotlivých prostor i vnitřního zařízení a náčiní, dokonce i rozvržení kněžských a lévijských služeb. David tu jedná podobně jako Mojžíš, předávající kněžím a lidu ustanovení o stavbě stanu setkávání, oltáře, svícnu apod. (Ex 25 aj.); stává se 'architektem', který rozvrhuje práci, vykresluje plány pro toto dílo a určuje i množství stříbra a zlata na jednotlivé náčiní a na inventář svatyně. Šalomounova stavba chrámu se bude pevně opírat o tento plán.

Svého syna král David vybízí stejně naléhavě jako Mojžíš svého nástupce Jozuu: „Vzchop se a buď odvážný...! Neboj se a neděs“ (Dt 31,7n). Rovněž předchozí výzva k zachovávání Hospodinova zákona je obdobou Mojžíšova napomenutí (1,8) David — bojovník přivedl lid k odpočínutí, Šalomoun pak jako nový Jozue *dovrší započaté dílo* a vystaví v zaslíbené zemi svatyni pro odpočínutí Hospodinova jména.

Končí jedna velká epocha izraelských dějin. Z Hospodina, Boha putujícího s lidem a před lidem, se stává Bůh, jenž *si vybírá Jeruzalém* a v Jeruzalémě horu Sijón a na této hoře prostor pro svůj dům, kde chce zjevovat svou milost, svůj soud a svá práva. Tento přechod se však neobešel bez vnitřních otřesů. Když se z Izraele, lidu pastýřů a poutníků, stával lid obírající se zemědělstvím a usazující se v zemi a ve městech, docházelo k četným krizím, neboť neustále hrozilo nebezpečí, že budou Hospodina zaměňovat s Baalem, lokálním bůžkem plodnosti a úrody. Proto při stavbě 'pevného' sídla pro Hospodinovo jméno bylo nutné čelit pohanským představám spojeným s lokálními božstvy. Hospodin přece není a nemůže být bůžek omezený na určitý prostor, na svatyni či dokonce na schránu nebo na cheruby. Proto se v knihách Královských a Paralipomenon vynakládá tolik úsilí na to, aby se dokázalo, že stavba chrámu není činem svévolným ani nápadem zbožných kruhů či králů, nýbrž Hospodinovým dílem. Dům, jehož plán David předává svému synu, si vlastně dělá a *staví sám Hospodin*. Hospodin pořizuje plány, předává je Davidovi, Hospodin bude chránit stavitele Šalomouna a dá mu k službě kněze a lévijce, Hospodinu záleží na tom, aby dílo bylo zdárně a moudře dokončeno.

Vposledu nejde jen o záležitost vladaře a jeho nástupce; do díla se zapojuje všechen lid. Nejen druhý chrám, ale již chrám Šalomounův je pro 1Pa dílem celé pospolitosti.

i) Dary na chrám

29,1—9

David a předáci odevzdávají své dary na stavbu chrámu.

29¹ Potom řekl král David celému shromáždění: „Mého syna Šalomouna jako jediného si vyvolil Bůh, ač je mladíček útlého věku a dílo je obrovské. Nejde totiž o hrad^a pro člověka, ale pro Boha Hospodina^b.² Pro dům svého Boha jsem připravil, co jsem mohl: zlato pro zlaté náčiní, stříbro pro stříbrné, měď pro měděné, železo pro železné, dřevo pro dřevěné, kameny karneolové^c, kameny pro vsazování do nárameníku, kameny pestře zbarvené a různé drahokamy i množství mramoru.³ A jelikož mám v domě svého Boha zalíbení^c, přidávám pro dům svého Boha i ze svého vlastního jmění zlato a stříbro navíc, kromě toho všeho, co jsem připravil pro svatyni: ⁴ tři tisíce talentů zlata z Ofiru, sedm tisíc talentů přetaveného stříbra k obložení stěn domu^d, ^{5e} pro různé věci ze zlata a pro různé věci ze stříbra, pro veškeré dílo^e vyráběné řemeslníky. Kdo by chtěl dnes ze svého dobrovolně něco obětovat^f pro Hospodina?“

⁶ Předáci rodů izraelských kmenů, velitelé pluků a setnin i královští úředníci přinášeli dobrovolné dary. ⁷ Na dílo Božího domu odevzdali pět tisíc talentů zlata a deset tisíc darejků, deset tisíc talentů stříbra a osmnáct tisíc talentů mědi a sto tisíc talentů železa. ⁸ Kdo pak měl nějaké drahé kamení, odevzdal je na poklad Hospodinova domu do rukou Jehíela Geršónského. ⁹ Lid se radoval z toho, co bylo dobrovolně darováno, že z celého srdce se odevzdávaly dobrovolné dary Hospodinu. Také král David se převelice radoval.

a přibytěk, O' (X O'B) V. — b X V. — c onyxové, O' V (tento i další údaje v.2 nezaručené). — e V jinak. — d svatyně, O'; chrámu, V. — e-e X O'. — f V poněkud rozšiřuje text.

[1] 1Pa 22,5 : 1Kr 3,7 (2) : Iz 54,11n Zj 21,19n (4) 1Pa 22,14; 1Kr 9,28 (5) : Ex 25,2 35,5 (6) 1Pa 27,1 28,1 (7) : Ezd 8, 25—27 (8) : Ex 35,27

1⁻⁹ David předal svému synu Šalomounovi nejen plán Hospodinova chrámu, ale i vše, co sám *pro stavbu připravil* (sr 1Pa 22,5): zlato, stříbro, měď, železo, dřevo, drahokamy, zkrátka materiál určený jak pro výzdobu chrámových prostor, tak pro bohoslužebná náčiní. Ze svého vlastního jmění k tomu král přidává obrovské množství zlata a stříbra. Tyto dary zdůvodňuje náročností chrámové stavby, kterou nazývá hradem (sr Est 1,2). Je to neobvyklé označení pro chrám (je původu perského), ale má vyzdvihnout vyvýšenost Hospodina — Krále vládnoucího z pevného hradu. Odedávna se pro náboženské stavby používalo pevného a kvalitního materiálu a drahých kovů, aby se tím naznačilo, že božstva převyšují člověka i vše, co člověk zhotovil.

K *obětavosti* vybízí David i ostatní. Předáci přispívající na dílo připomínají zástupce dvanácti pokolení, kteří v době putování Izraele pouští přinášeli dary na stan setkávání (Nu 7). Mezi stanem setkávání a jeruzalémským chrámem lze vidět jak věcnou spojitost (jde o přibytěk pro Hospodina), tak vzájemnost vztahů: na stan přenesla pozdější doba plány a zkušenosti z jeruzalémského chrámu a naopak (sr vk Ex 26, str. 164).

Důraz je položen na naprostou *dobrovolnost* přinášěných darů. Ochota je tak veliká, že Davidovi radost zaplavuje srdce.

Zmínky o zlatě z Ofíru, stejně tak jako o *darejcích*, jsou zřejmým anachronismem; z Ofíru se dováželo zlato až za Šalomouna a darejky pocházejí až z doby perské a nazývají se podle perského krále Dareia (522—486).

j) Davidova modlitba a smrt

29,10—30

Davidova modlitba. Pomazání Šalomouna za krále.

¹⁰ I dobrořečil David Hospodinu před zraky celého shromáždění. ⁸ Řekl: „Požehnán jsi, Hospodine, Bože Izraele, našeho otce, od věků až na věky. ¹¹ Hospodine, tvá je velikost a bohatýrská síla, skvělost, stálost a velebnost, všechno, co je na nebi a na zemi, ^h je tvé ^h. ⁱ Hospodine, tvé je království, ty jsi vyvýšen nad jakoukoli vrchnost ⁱ. ¹² Bohatství a sláva pocházejí od tebe, ty panuješ nade vším ^k, máš v rukou moc a bohatýrskou sílu, vyvýšení a utvrzení všeho je v tvých rukou ^l. ¹³ Nyní, Bože náš, vzdáváme ti chválu a oslavujeme tvé skvělé jméno. ¹⁴ Vždyť co jsem já a co je můj lid, že máme možnost přinášet takto dobrovolné dary ^m? Od tebe pochází všechno. Dáváme ti, co jsme přijali z tvých rukou. ¹⁵ My jsme před tebou jen hosté a příchozí jako všichni naši otcové. Naše dny na zemi jsou jako stín a naděje není. ¹⁶ Hospodine, Bože náš, všechno toto množství, jež jsme připravili, abychom vybudovali dům tobě, tvému svatému jménu, pochází z tvé ruky. Tobě patří všechno. ¹⁷ Poznal jsem, můj Bože, že ty zkoumáš srdce a že ⁿ máš zalíbení v přímosti ⁿ. Přinesl jsem všechny tyto dobrovolné dary z přímého srdce. A nyní vidím, jak radostně ti přináší dobrovolné dary tvůj lid, který je zde. ¹⁸ Hospodine, Bože Abrahama, Izáka a Izraele, našich otců, zachovej navěky to, co tvůj lid si v svém srdci předsevzal, a jejich srdce si připrav pro sebe. ¹⁹ Dej, ať můj syn Šalomoun z celého srdce dbá na tvé příkazy, na tvá svědectví a na tvá nařízení, aby vykonal všechno, co je třeba k vybudování hradu ^o, ^p k němuž jsem vykonal přípravy ^p.“

²⁰ Potom David vyzval celé shromáždění: „Dobrořečte Hospodinu, svému ^q Bohu!“ A celé shromáždění dobrořečilo Hospodinu, Bohu svých otců, poklekli a klaněli se Hospodinu i králi. ²¹ ^r Druhého dne ^r připravili Hospodinu oběti ^r: obětovali Hospodinu oběti zápalné, tisíc býků, tisíc beranů a tisíc beránků s příslušnými úlitbami, množství obětí za celého Izra-

ele. ²² Onoho dne jedli a pili před Hospodínem s velikou radostí. Potom vyhlásili^s podruhé^s Šalomouna, syna Davidova, králem a pomazali jej Hospodinu za vévodu^t a Sádoka za kněze. ²³ I dosedl Šalomoun na Hospodinův^u trůn jako král místo svého otce Davida a provázet ho zdar a celý Izrael ho poslouchal; ²⁴ též všichni předáci a bohatýři, také všichni synové krále Davida se^v králi Šalomounovi^v podrobili^x. ²⁵ Hospodin Šalomouna před zraky celého Izraele nesmírně vyvýšil. Dal mu takovou královskou velebnost, jakou před ním neměl žádný král^v nad Izraelem^v.

²⁶ David, syn Jišajův, kraloval nad celým Izraelem. ²⁷ Kraloval nad Izraelem čtyřicet let, sedm let kraloval v Chebrónu a třicet tři léta kraloval v Jeruzalémě. ²⁸ I zemřel v utěšeném stáří, nasycen dny, bohatstvím a slávou. Po něm kraloval jeho syn Šalomoun. ²⁹ Příběhy krále Davida jsou od začátku až do konce zapsány v příbězích Samuela, vidoucího, v příbězích proroka Nátana a v příbězích Gáda, jenž měl dar vidění, ³⁰ spolu se vším, co se týká jeho království a bohatýrských činů i všeho, co se s ním a s Izraelem i se všemi královstvími okolních zemí v oněch časech událo.

g + David, H. — ^{h-h} jsi Pánem [všeho], O'. — ⁱ⁻ⁱ před tebou se třese každý král i každý národ, O'. — ^j podle K ∞ V; dosl. za hlavu [všeho]. — ^k + Hospodine, Panovníče každého panství, O'. — ^l + Všemohoucí, O'. — ^m + tobě, O' V. — ⁿ⁻ⁿ miluješ spravedlnost, O'. — ^o domu, O' V. — ^{p-p} × O'. — ^q našemu, O' V. — ^r + A David Hospodinu obětoval, O'. — ^{ř-ř} × O'. — ^s pomazali, V. — ^š × O'B P. — ^t krále, O'. — ^u Davidův, O'. — ^{v-v} jemu, O'. — ^x dosl. vložili ruku pod [něho, t. na znamení přísahy]. — ^{y-y} × O'.

[11] : Zj 4,11 5,13 [12] : 1Kr 3,13 2Pa 1,12; 2Pa 20,6 [15] : Lv 25,23 Ž 39,13 Žd 11,13; Jb 14,2 [17] 1Pa 28,9 Ž 7,10 : 1S 16,7 [18] Ex 3,6,15n [20] : Ex 4,31 [22] 1Kr 1,33—39; : 1Pa 23,1; 1Kr 2,35 [23] 1Pa 28,5 [25] 2Pa 1,1; 1Kr 3,13 2Pa 1,12 : Kaz 2,9 [27] 2S 5,4n 1Kr 2,11 [28] : Gn 25,8 35,29 Jb 42,17 [29] 1Pa 21,9 : 1S 22,5

¹⁰⁻¹⁹ David, naplněn vděčností, *oslavuje Hospodina*, jehož sláva nemá mezí, od něhož pochází vše dobré, veliké a krásné, který je vyvýšen nade všechny bohy a pozemské vladaře a který plní, co slíbil. Hospodin má ve svých rukou vše. Nic a nikdo

není vyňat z jeho pravomoci. Pod jeho vládu patří nebe i země. Právě tato slova zabraňují jakémukoli snižování všemocného Boha na místního bůžka, omezeného časem a prostorem. Ačkoliv se bude stavět dům pro Hospodina, nikterak se tím neztenčí jeho moc.

I dary, které David a předáci přinášejí dobrovolně na chrám jako projev vděčnosti, pocházejí ze štědrých Božích rukou. Obětníci dávají to, *co prve sami přijali* od božského Dárce, takže Hospodin si tu vlastně staví svůj chrám sám a ze svého. Stavitelé a dělníci nepřestávají být poutníky, jakými byli i jejich otcové. Stavba chrámu na této pravdě naprosto nic nezmění. Na pozadí lidské pomíjivosti a trvalého putnictví vyniká tím jasněji Hospodinova stálost, svrchovanost a moc, jejichž symbolem má být i chrám. Přitom Hospodin nepřestává být Bohem svého lidu, Bohem, jenž se sám dobrovolně 'svazuje' s praotci i s jejich potomky, kterého nemůže zachytit a připoutat žádné lidské veledílo.

²⁰⁻²⁵ David vyzývá lid, aby oslavoval Hospodina. Lid se klaní *Bohu i novému králi*. Podřizuje se Davidovu výroku. Průvodním znakem dobrořečení a uznání, že králova slova jsou pro ně Božím výrokem, je přinášení obětí za celého Izraele. Na začátku stavby jako příprava stojí tedy obětavost a oběti; také chrám bude místem pro oběti. S obětí je spojena radost z Boží blízkosti a lásky; chrám s kultem má být místem pravdy, radosti a odpuštění.

Šalomoun je samotným Hospodínem určen za jediného vladaře a *nikdo jiný* nemůže dosednout na Davidův trůn (sr 1Kr 1n), nemá-li se ocitnout v rozporu s Boží vůlí. Majestát Šalomounův překrývá slávu všech ostatních králů. Vyprávění se podstatně liší od podání 1Kr 1n. Není tu ani zmínky o Davidově sešlosti a dvorních intrikách. David zůstává králem v plné síle a Šalomoun nemá protivníka a ujímá se vlády ještě za života svého otce (: 1Kr 2,12). O jeho pomazání za krále se mluví co nejstručněji.

Sádok byl veleknězem již delší dobu. Přechází se okolnost, že on Šalomouna pomazal za krále (1Kr 1,34.39); zde je sám pomazán za kněze současně jako Šalomoun za krále. Je

tu zmíněn na doklad, že k řádně zřízenému království patří i kněžstvo ustanovené Bohem. Šalomoun a Sádok stojí vedle sebe jako Zerubábel a Jéšua (Ag 2,2 [= 3 K]), zakladatelé a stavitelé druhého chrámu.

²⁶⁻³⁰ Na závěr je ještě připojena stručná zpráva o králování Davidově v Chebrónu a v Jeruzalémě nad celým Izraelem a o jeho smrti (sr 1Kr 2,10n). Není řečeno, v kolika letech zemřel, umírá však v 'utěšeném stáří' jako Abraham (Gn 25,8). Zmínka o *třech prorocích*, kteří působili za jeho vlády, o Samuelovi (1Pa 11,3), o Nátanovi (17,1) a o Gádovi (21,9) připomíná svrchovanost Hospodinova slova tlumočeného proroky, pod nímž stál i David, i věrohodnost svědectví o jeho králování a o událostech, jež se sběhly v okolních říších za jeho života. Zmíněné prorocké záznamy nám nejsou známy. V podstatě letopisec čerpal ze zpráv zachovaných v knihách Samuelových, ale nemůže být pochybností o tom, že použil i jiných pramenů, písemných nebo ústních, protože přináší nejednu podrobnost navíc nebo jinak než 1,2 S.

Záměrem kapitoly je ukázat spojitost mezi Davidem a chrámem a naznačit linii jdoucí od Davida-bojovníka k Šalomounovi-staviteli. I když Davidova osobnost se ztrácí za idealizujícím pohledem, nemizí *David jako zakladatel dynastie*, které bylo zaslíbeno, že z ní vzejde sám mesiáš, Král králů, a jako architekt slavného příbytku pro Hospodinovo jméno.

LITERATURA

- Alt A., *Kleine Schriften zur Geschichte des Volkes Israel*. Auswahl, 1962.
- Bentzen A., *The Cultic Use of the Story of the Ark in Samuel*, JBL 67, 1948, str. 37—53.
- Benzinger I., *Hebräische Archäologie*, 3. vyd. 1927.
- Beyerlin W., *Das Königscharisma bei Saul*, ZAW 73, 1961, str. 186—201.
- Bič M., *Stopy po drobopravectví v Jisráeli*, SZS 1, 1947.
- Palestina od pravěku ke křesťanství I.—III.*, 1948—50.
- Saul sucht die Eselinnen* (1Sam. IX), VT 7, 1957, str. 92—97.
- La folie de David* (1Sam. XXI), RHPHR 37, 1957, str. 156—162.
- David's Kriegsführung und Salomos Bautätigkeit*, *Travels in the World of the OT*, 1974, str. 1—11.
- Botterweck C. J., *Zur Eigenart der chronistischen Davidsgeschichte*, *Christian-Festschrift 1956*, str. 12—31 = ThQ 136, 1956, str. 402—435.
- Brunet A.-M., *Le Chroniste et ses sources*, RB 60, 1953, str. 481—508 a 61, 1954, str. 349—386.
- La théologie du Chroniste*, *Théocratie et messianisme*, BETHL 12, 1959, str. 384—397.
- Budde K., *Die Bücher Samuel*, *Kurzer Hand-Commentar zum AT* 8, 1902.
- Cazelles H., *David's Monarchy and the Gibeonite Claim*, PEQ 87, 1955, str. 165—175.
- Chroniques*, *La sainte Bible de Jérusalem*, 1956.
- Daněk S., *Posvátné stromy ve Starém zákoně*, strojopis 1917.
- Stát a náboženství*, Kalich 1924, str. 142—162.
- Dobové pozadí Starého zákona*, 1951.
- Driver S. R., *Notes on the Hebrew Text of the Books of Samuel*, 1890, 2. vyd. 1913.
- Eissfeldt O., *Israelitisch-philistäische Grenzverschiebungen von David bis auf die Assyrerzeit*, ZDPV 66, 1943, str. 115—128 = *Kleine Schriften II.*, 1963, str. 453—463.
- Ein gescheiterter Versuch der Wiedervereinigung Israels* (2Sam. 2, 12—3,1), NC 3, 1951, str. 110—127 a 4, 1952, str. 55—59.
- Galling K., *Die Bücher der Chronik, Esra, Nehemja*, ATD 12, 1954.
- Gutbrod K., *Das Buch vom König* (1. Samuelbuch). *Das Buch vom Reich* (2. Samuelbuch), *Botschaft des AT* 11,1—2, 1958—59.
- Hertzberg H. W., *Die Samuelbücher*, ATD 10, 2. vyd. 1960.

- Honeyman A. M., *The Evidence for Regnal Names among the Hebrews*, JBL 67, 1948, str. 13—25.
- Huizinga J., *Homo ludens. O původu kultury ve hře*, 1971.
- Irwin W. A., *Samuel and the Rise of the Monarchy*, AJSJL 58, 1941, str. 113—134.
- Jirku A., *Die älteste Geschichte Israels*, 1917.
Altorientalischer Kommentar zum AT, 1923.
Das AT im Rahmen der altorientalischen Kulturen, 1926.
Forschungen und Fortschritte 27, 1953.
- Johnson A. R., *The Sacral Kingship*, 1955.
- Kapelrud A. S., *King and Fertility. A Discussion of II Sam 21,1—14*, NTT 56, 1955, str. 113—122.
King David and the Sons of Saul, Suppl. to Numen 4, 1959, str. 294—301.
- Klostermann A., *Die Samuelbücher*, Kurzgefasster Kommentar... Strack-Zöckler, 1887.
Geschichte des Volkes Israel, 1896.
- Łach J., *Księga Samuela*, Pismo Święte Starego Testamentu, 1973.
- Leimbach H. A., *Samuel-Bücher*, Die Heilige Schrift des AT, hrsg. Feldmann und Herkenne, 1936.
- Mendelsohn I., *Samuel's Denunciation of Kingship in the Light of the Akkadian Documents from Ugarit*, BASOR 143, 1956, str. 17—22.
- Möhlenbrink K., *Sauls Ammoniterfeldzug und Samuels Beitrag zum Königtum des Saul*, ZAW 58, 1940/41, str. 57—70.
- Morgenstern J., *David and Jonathan*, JBL 78, 1959, str. 322—325.
- Noordtjiz A., *Les intentions du Chroniste*, RB 49, 1940, str. 161—168.
- Noth M., *Die israelitischen Personennamen...*, 1928.
Jerusalem und die israelitische Tradition, OTS 8, 1950, str. 28/46 = Gesammelte Studien, 2. vydání 1960, str. 172—187.
Mari und Israel, eine Personennamenstudie, Alt-Festschrift: Geschichte und AT, 1953.
- Nowack W., *Die Bücher Samuelis*, Göttinger Handkommentar zum AT, 1902.
- Novotný A., *Biblický slovník I.—II.*, 2. vyd. 1956.
- Pákozdy L. M., *'Elhânân — der frühere Name Davids?* ZAW 68, 1956, str. 257—259.
- Pritchard J. B., *Ancient Near Eastern Texts relating to the OT*, 2. vyd. 1955.
- Procksch O., *Theologie des AT*, 1950.
- v. Rad G., *Das Geschichtsbild des chronistischen Werkes*, BWANT 54, 1930.
- Rehm M., *Textkritische Untersuchungen zu den Parallelstellen der Samuel-Königsbücher und der Chronik*, 1937.
- Robertson E., *Samuel and Saul*, BJRL 28, 1944, str. 175—206.
- Robinson E., *Neuere biblische Forschungen*, 1857.
- Rost L., *Die Überlieferung von der Thronnachfolge Davids*, BWANT 42, 1926.
- Rudolph W., *Chronikerbücher*, Handbuch zum AT 21, 1955.

- Segert S., *Textkritische Erwägungen in margine des Kommentars zu den Chronikbüchern von W. Rudolph*, AO 25, 1957, str. 671—675.
- Schildenberger J. B., *Zur Einleitung in die Samuelbücher*, Studia Anselmiana 27/28, 1951, str. 130—168.
- Schumacher, *Die Namen der Bibel*, 1958.
- Simon M., *La prophétie de Nathan et le Temple*, RHPHr 32, 1952, str. 41—58.
- Smend R. ml., *Jahwekrieg und Stämmebund*, 1963.
- Soggin J. A., *Charisma und Institution im Königtum Sauls*, ZAW 75, 1963, str. 54—65.
- Soušek Z., *Čerpání vody*. (Exegetická poznámka k termínu š-'b), *Theologická příloha Křesťanské revue* 19, 1952.
- Stamm J. J., *Der Name des Königs David*, Suppl. to VT 7, 1960, str. 165 až 183.
- Stoebe H. J., *Noch einmal die Eselinnen des Kiš (1Sam IX)*, VT 7, 1957, str. 362—370.
David und Mikal, BZAW 77, 1958, str. 224—243.
- Torrey Ch., *The Chroniclers History of Israel...*, 1954.
- Tur-Sinai N. H., *The Ark of God at Beit Shemesh (1Sam VI) and Peres 'Uzza (2Sam VI, 1Chron XIII)*, VT 1, 1951, str. 275—286.
- Unger M. F., *Israel and the Arameans of Damascus*, 1957.
- Vannutelli P., *Libri synoptici Veteris Testamenti seu librorum Regum et Chronicorum loci paralleli I.—II.*, 1931—34.
- de Vaux R., *1,2 Samuel*, La sainte Bible de Jérusalem, 1956.
Les combats singuliers dans l'AT, Biblica 40, 1959, str. 495—508.
Das AT und seine Lebensordnungen I.—II., 1960.
- Weiser A., *Samuel und die Vorgeschichte des israelitischen Königtums*, ZThK 57, 1960, str. 141—161.
- Wellhausen J., *Der Text der Bücher Samuelis untersucht*, 1871.
- Wildberger H., *Samuel und die Entstehung des israelitischen Königtums*, ThLZ 13, 1957, str. 442—469.
- Willesen F., *The Philistine Corps of the Seimitar from Gath*, JSSt 3, 1958, str. 327—335.
- Wright G. E., *Biblische Archäologie*, 1958.

- AJSL — American Journal of Semitic Languages and Literatures.
 AO — Archiv Orientální.
 AT — Altes Testament, l'Ancien Testament.
 ATD — Das Alte Testament deutsch.
 BASOR — Bulletin of the American School of Oriental Research.
 BETHL — Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium.
 BJRL — Bulletin of the John Rylands Library.
 BWANT — Beiträge zur Wissenschaft vom Alten und Neuen Testament.
 BZAW — Beihäfte zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft.
 JBL — Journal of Biblical Literature.
 JSSt — Journal of Semitic Studies.
 NC — La Nouvelle Clio.
 NTT — Norsk Teologisk Tidsskrift.
 OT — the Old Testament.
 OTS — Oudtestamentische Studiën.
 PEQ — Palestine Exploration Quarterly.
 RB — Revue Biblique.
 RHPhR — Revue d'Histoire et de Philosophie Religieuses.
 SZS — Starozákoné studie.
 ThLZ — Theologische Literaturzeitung.
 ThQ — Theologische Quartalschrift.
 VT — Vetus Testamentum.
 ZAW — Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft.
 ZDPV — Zeitschrift des Deutschen Palästina-Vereins.
 ZThK — Zeitschrift für Theologie und Kirche.

Nový překlad Písma svatého

STARÝ ZÁKON

Překlad s výkladem

Svazek 5.

KNIHY SAMUELOVY — PRVNÍ PARALIPOMENON

Z hebrejského textu přeložila a výkladem opatřila

**STAROZÁKONNÍ PŘEKLADATELSKÁ KOMISE
PŘI SYNODNÍ RADĚ
ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ**

*ThDr. Miloš Bič, profesor Komenského fakulty,
Milan Balabán, ThDr. Jan Heller, Miroslav Heryán, Ladislav Horák,
Milan Mrázek, Rostislav Nechuta, ThDr. Blahoslav Pipal, Slavie Radechovská,
Jiří Ruml, Josef Sládek, Pavel Smetana, Zdeněk Soušek*

SPOLUPRACOVALI

*František Fišer, Zdeněk Fišer (církev římskokatolická)
ThDr. Vladimír Kubáč (církev československá husitská)
Vladislav A. Zák (církev metodistická)
PhDr. Ivan Lutterer (jazykový poradce)*

Vydal Kalich, Jungmannova 9, 110 00 Praha 1,
v Ústředním církevním nakladatelství v Praze, 1978.

Vytiskl Tisk n. p., Brno, závod 4, Přerov.

Podle osnovy + Rudolfa Hály graficky upravil Josef Sonberg.

Návrh přebalu a vazby Jaroslav Sváb.

Odpovědný redaktor edice Kalich ThDr. Luděk Brož.

AA 23,90 — VA 24,60

První vydání.

Cena vázaného výtisku Kčs 38,—